

सामाजिक व आर्थिकदृष्ट्या मागास प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांना राजर्षी छत्रपती शाहू महाराज शिक्षण शुल्क शिष्यवृत्ती योजना तसेच डॉ. पंजाबराव देशमुख वसतिगृह निर्वाह भत्ता विस्तारीत योजना शैक्षणिक वर्ष २०१९-२० पासून लागू करणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन
विमुक्त जाती, भटक्या जमाती व इतर मागासवर्ग व
विशेष मागास प्रवर्ग कल्याण विभाग,
शासन निर्णय क्र. सीबीसी-२०१९/प्र.क्र.१०८/मावक
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय विस्तार, मुंबई-४०० ०३२.
दिनांक : ११ जुलै, २०१९.

- वाचा :-** १) सन २०१८ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्र.६२ , दिनांक ३० नोव्हेंबर, २०१८.
२) सन २०१९ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्र.०७ , दिनांक ३ जुलै, २०१९.
३) सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग, शासन निर्णय क्र. आस्थाप्र-२०१७/प्र.क्र.२६४/आस्था-१, दिनांक २५ जून, २०१९.

प्रस्तावना:

वाचा क्र. १ येथे नमूद दि. ३० नोव्हेंबर २०१८ रोजीच्या अधिनियमाद्वारे सामाजिक व शैक्षणिकदृष्ट्या मागास प्रवर्ग नव्याने घोषित करण्यात आला असून त्यामध्ये मराठा समाजाचा समावेश करण्यात आला आहे.

वाचा क्र.२ येथे नमूद सन २०१९ चा अधिनियम क्र. ७ दि. ३ जुलै, २०१९ अन्वये वाचा क्र. १ येथे नमूद अधिनियमातील कलम ४ क येथे सामाजिक व शैक्षणिकदृष्ट्या मागास प्रवर्गासाठी विनिर्दिष्ट आरक्षण १२ % तर कलम ४ ख येथे विनिर्दिष्ट आरक्षण १३ % एवढे विहित करण्यात आले आहे.

वाचा क्र. ३ येथे नमूद सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभागाच्या दि. २५ जुन २०१९ रोजीच्या शासन निर्णयान्वये मराठा आरक्षण तसेच सामाजिक व शैक्षणिकदृष्ट्या मागासप्रवर्ग कल्याण हे विषय विजाभज, इमाव व विमाप्र कल्याण विभागास हस्तांतरीत करण्यात आले आहेत.

मा. मंत्री महसुल तथा अध्यक्ष मंत्रिमंडळ उपसमिती यांच्या अध्यक्षतेखाली सामाजिक व शैक्षणिकदृष्ट्या मागासप्रवर्गातील विद्यार्थ्यांना सन २०१९-२० या शैक्षणिक वर्षापासून राजर्षी छत्रपती शाहू महाराज शिक्षण शुल्क शिष्यवृत्ती योजना तसेच डॉ. पंजाबराव देशमुख वसतिगृह निर्वाह भत्ता विस्तारीत योजना लागू करणेबाबत दि. २६.६.२०१९ रोजी दुपारी ३.०० वाजता विधानभवन, मुंबई येथे बैठक संपन्न झाली. सदर बैठकीत झालेल्या निर्णयानुसार सदर योजना सामाजिक व शैक्षणिकदृष्ट्या

मागासप्रवर्गातील विद्यार्थ्यांना सन २०१९-२० या शैक्षणिक वर्षापासून लागू करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती. तदनुषंगाने खालीलप्रमाणे शासननिर्णय निर्गमित करण्यात येत आहे.

शासन निर्णय :-

सामाजिक व शैक्षणिकदृष्ट्या मागासप्रवर्गातील विद्यार्थ्यांना सन २०१९-२० या शैक्षणिक वर्षापासून राजर्षी छत्रपती शाहू महाराज शिक्षण शुल्क शिष्यवृत्ती योजना तसेच डॉ. पंजाबराव देशमुख वसतिगृह निर्वाह भत्ता विस्तारीत योजना लागू करण्यास याद्वारे शासन मान्यता देण्यात येत आहे.

२. सामाजिक न्याय व विशेष सहाय विभागाच्या दि. २५.६.२०१९ रोजीच्या शासन निर्णयान्वये मराठा आरक्षण व SEBC प्रवर्ग कल्याण हा विषय विजाभज, इमाव व विमाप्र कल्याण विभागाकडे सोपविण्यात आलेला आहे. SEBC प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांना राजर्षी शाहू महाराज शिष्यवृत्ती योजना तसेच डॉ. पंजाबराव देशमुख वसतिगृह निर्वाह भत्ता योजना (विस्तारीत योजनेसह) लागू करण्यासाठी आवश्यक ती प्रशासकीय कार्यवाही पूर्ण करण्यास (उदाहरणार्थ मा. मंत्रीमंडळाची मान्यता/लेखाशिर्ष/शासन निर्णय/अर्थसंकल्प तरतूद उपलब्ध करून घेणे इ.) किमान ६ महिन्यांचा कालावधी लागणार आहे. ही बाब तसेच विजाभज, इमाव व विमाप्र कल्याण विभागाकडील अपुरे मनुष्यबळ, आगामी विधानसभा सार्वत्रिक निवडणूकीच्या अनुषंगाने लागू होणाऱ्या आदर्श आचारसंहितेमुळे विभागाकडे उपलब्ध होणारा अल्प कालावधी विचारात घेऊन SEBC प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांना राजर्षी शाहू महाराज शिष्यवृत्ती योजना तसेच डॉ.पंजाबराव देशमुख वसतिगृह निर्वाह भत्ता योजना (विस्तारीत योजनेसह) या दोन्ही योजनांसाठी SEBC प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांना दयावयाचा पहिला हप्ता संबंधित प्रशासकीय विभागानी सदर दोन्ही योजनांसाठी कार्यान्वित लेखाशिर्षाखाली उपलब्ध असलेल्या वित्तीय तरतुदीतून अदा करावा.

३. उक्त नमूद दोन्ही योजनांसाठी SEBC प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांना दयावयाचा दुसरा हप्ता अदा करण्याच्या कालावधीपर्यंत विजाभज, इमाव व विमाप्र कल्याण विभागाची याबाबत आवश्यकती प्रशासकीय कार्यवाही पुर्ण झाली तरच शिष्यवृत्तीचा दुसरा हप्ता देण्याची कार्यवाही विजाभज, इमाव व विमाप्र कल्याण विभागामार्फत करण्यात येईल.

४. त्याचप्रमाणे सदर दोन्ही योजनांचा लाभ आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकाच्या प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांना देण्यासाठी आजमितीस जी यंत्रणा व कार्यपध्दती, शासननिर्णय, पात्रतेच्या अटी शर्ती अस्तित्वात आहे त्यात कोणताही बदल न करता प्रचलित यंत्रणा व कार्यपध्दतीद्वारे राज्यातील सामाजिक व आर्थिक दृष्ट्या मागास प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांना राजर्षी शाहू महाराज शिष्यवृत्ती योजना तसेच डॉ. पंजाबराव देशमुख वसतिगृह निर्वाह भत्ता योजना (विस्तारीत योजनेसह) या दोन्ही योजनांचा लाभ संबंधित प्रशासकीय विभागाकडून देण्यात यावा.

५. महाडिबीटी पोर्टलवर राज्यातील सामाजिक व आर्थिक दृष्ट्या मागास प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांना राजर्षी शाहू महाराज शिष्यवृत्ती योजना तसेच डॉ. पंजाबराव देशमुख वसतिगृह निर्वाह भत्ता योजना (विस्तारीत योजनेसह) या दोन्ही योजनांचा लाभ संबंधित प्रशासकीय विभागाकडून देण्याबाबतची आवश्यक ती कार्यवाही देखील उच्च प्राधान्याने करण्यात यावी.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या वेबसाईटवर उपलब्ध करून देण्यात आला आहे. त्याचा संगणक साकेतांक क्रमांक २०१९०७१११२१६५००१२२ असा आहे. सदर शासन निर्णय डिजीटल स्वक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्र राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

**Vijay Vithalrao
Weladi**

Digitally signed by Vijay Vithalrao Weladi
DN: cn=IN, o=Government Of Maharashtra, ou=Social Justice And Special
Assistance Department, postalCode=400032, st=Maharashtra,
2.5.4.20=4c3d113600904c60a00f603b2d1b16bd83f025638774947f73
7fede7af039,
serialNumber=1e395c154c970776fc51156418d6663d6a765cfc30c8d1f5
94706468740bd, cn=Vijay Vithalrao Weladi
Date: 2019.07.11 13:24:10 +05'30'

(वि.वि.वेलादी)

कक्ष अधिकारी, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. मा. राज्यपालांचे सचिव, राजभवन, मलबार हिल, मुंबई
२. मा. मंत्री/मा. राज्यमंत्री, (सर्व) मंत्रालय, मुंबई.मा. मुख्यमंत्र्यांचे अपर मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई
३. मा.मुख्यमंत्र्यांचे अपर मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
४. मा. विरोधी पक्षनेता, विधानपरिषद, विधानभवन, मुंबई
५. मा. विरोधी पक्षनेता, विधानसभा, विधानभवन, मुंबई.
६. अपर मुख्य सचिव, वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई
७. अपर मुख्य सचिव, नियोजन विभाग, मंत्रालय, मुंबई
८. अपर मुख्य सचिव, शालेय शिक्षण विभाग, मंत्रालय, मुंबई
९. प्रधान सचिव (कृषी), कृषी व प.दु.म. विभाग, मंत्रालय, मुंबई
१०. प्रधान सचिव, वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्ये विभाग, मंत्रालय, मुंबई
११. प्रधान सचिव (पशु संवर्धन, दुग्ध विकास व मत्स्य व्यवसाय) विभाग, मंत्रालय, मुंबई
१२. प्रधान सचिव, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई
१३. प्रधान सचिव, माहिती तंत्रज्ञान (सा.प्र.वि), मंत्रालय, मुंबई.
१४. सचिव, उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, मंत्रालय, मुंबई
१५. सर्व सन्माननीय विधानपरिषद व विधानसभा सदस्य
१६. महालेखापाल, महाराष्ट्र-१, मुंबई

१७. महालेखापाल, महाराष्ट्र-२, नागपूर
१८. अधिदान व लेखाधिकारी, मुंबई
१९. मुख्य महानगर दंडाधिकारी, मुंबई
२०. संचालक, माहिती तंत्रज्ञान (सा.प्र.वि), मंत्रालय, मुंबई.
२१. सर्व विभागीय आयुक्त
२२. सर्व जिल्हाधिकारी
आपण सदर योजना सर्व संबंधित विभागांकडून काटेकोरपणे राबविल्या जाईल यासाठी आवश्यकता कार्यवाही करावी.
२३. मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हापरिषद (सर्व)
२४. समाजकल्याण अधिकारी, जिल्हापरिषद (सर्व)
२५. अध्यक्ष/सदस्य सचिव, जिल्हा जातपडताळणी समिती (सर्व)
२६. महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क महासंचालनालय, मंत्रालय, मुंबई
२७. सर्व उपविभागीय अधिकारी (महसूल) तथा उपविभागीय दंडाधिकारी
२८. सर्व तहसिलदार तथा तालुका दंडाधिकारी
२९. प्रबंधक, उच्च न्यायालय, मुळ न्याय शाखा, मुंबई
३०. प्रबंधक, उच्च न्यायालय, मुळ न्याय अपिल शाखा, मुंबई
३१. प्रबंधक, उच्च न्यायालय, मुळ न्याय शाखा, खंडपीठ- नागपूर
३२. प्रबंधक, उच्च न्यायालय, मुळ न्याय अपिल शाखा, खंडपीठ- नागपूर
३३. प्रबंधक, उच्च न्यायालय, मुळ न्याय शाखा, खंडपीठ- औरंगाबाद
३४. प्रबंधक, उच्च न्यायालय, मुळ न्याय अपिल शाखा, खंडपीठ- औरंगाबाद
३५. आयुक्त, समाजकल्याण आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
३६. संचालक, विजाभज, इमाव व विमाप्र कल्याण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
३७. संचालक, उच्च व तंत्र शिक्षण, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
३८. संचालक, माध्यमिक शिक्षण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
३९. संचालक, प्राथमिक शिक्षण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
४०. सदस्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य मागासवर्ग आयोग, पुणे
४१. व्यवस्थापकीय संचालक, सारथी, पुणे
४२. मंत्री, (महसूल), महसूल व वन विभाग यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई
४३. मा.मंत्री (विजाभज, इमाव व विमाप्र कल्याण) यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई

राजर्षी छत्रपती शाहू महाराज शिक्षण शुल्क शिष्यवृत्ती योजनेतर्गत आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकातील पात्र विद्यार्थ्यांसाठी लाभाची व्याप्ती वाढविणे व नवीन अभ्यासक्रमांचा समावेश करण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन

उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग,

शासन निर्णय क्रमांक : संकीर्ण-२०१७/प्र.क्र.३३२/तांशि-४

मंत्रालय विस्तार भवन, मादाम कामा मार्ग,

हुतात्मा राजगुरु चौक, मुंबई ४०००३२.

दिनांक: ७ ऑक्टोबर, २०१७

- संदर्भ:** १) उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, शासन निर्णय क्रमांक टीईएम-२०१५/प्र.क्र.२१९/तांशि-४, दिनांक ३१/०३/२०१६
- २) उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, शासन निर्णय क्रमांक टीईएम-२०१६/प्र.क्र.५०१/तांशि-४, दिनांक १३/१०/२०१६
- ३) उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, शासन निर्णय क्रमांक टीईएम-२०१६/ प्र.क्र.५५९/तांशि-४, दिनांक १५/०४/२०१७
- ४) उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, शासन निर्णय क्रमांक टीईएम-२०१६/ प्र.क्र.५५९/तांशि-४, दिनांक २१/०६/२०१७
- ५) उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, शासन निर्णय क्रमांक टीईएम-२०१६/ प्र.क्र.५५९/तांशि-४, दिनांक ११/०८/२०१७
- ६) विमुक्त जाती, भटक्या जमाती, इतर मागास वर्ग व विशेष मागास प्रवर्ग कल्याण विभाग, शासन निर्णय, क्र.ईबीसी-२०१७/प्र.क्र.१३/शिक्षण, दि.२१/८/२०१७
- ७) उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, शासन निर्णय क्रमांक टीईएम-२०१६/प्र.क्र.५५९/तांशि-४, दिनांक १३/०९/२०१७
- ८) शिक्षण संचालनालय (उच्च शिक्षण) परिपत्रक क्रमांक उशिसं/२००४-०५/ईबीसी/१४जी, दिनांक १७.२.२००५

प्रस्तावना :

राज्यातील व्यावसायिक अभ्यासक्रमांसाठी प्रवेश घेणाऱ्या आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकातील विद्यार्थ्यांसाठी राबविण्यात येत असलेल्या राजर्षी छत्रपती शाहू महाराज शिक्षण शुल्क शिष्यवृत्ती योजनेतर्गत वरील संदर्भ क्र.२, ४ व ५ येथील शासन निर्णयान्वये निश्चित करण्यात आलेल्या खालील निवडक व्यावसायिक अभ्यासक्रमांसाठी विहित अटी व शर्तीनुसार शासकीय व शासन अनुदानित (शासकीय अभिमत विद्यापीठांसह) व खाजगी विनाअनुदानित (खाजगी

अभिमत/स्वयं अर्थ सहाय्य विद्यापीठे वगळून) महाविद्यालये/तंत्रनिकेतनांमध्ये शासनाच्या सक्षम प्राधिकाऱ्यामार्फत केंद्रिभूत प्रवेश प्रक्रीयेद्वारे प्रवेश घेणा-या आर्थिकदृष्ट्या मागास प्रवर्गातील ज्या विद्यार्थ्यांच्या कुटूंबाचे (दोन्ही पालकांचे एकत्रित) वार्षिक उत्पन्न रु. ६ लाख किंवा त्यापेक्षा कमी आहे, अशा विद्यार्थ्यांना (व्यवस्थापन कोटयातील प्रवेशित विद्यार्थी वगळून) शिक्षण शुल्काच्या ५० टक्के इतकी शिष्यवृत्ती देण्यात येते.

अ.क्र	विभागाचे नांव	अभ्यासक्रम
१.	उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग	पदविका: अभियांत्रिकी, औषधनिर्माणशास्त्र, हॉटेल मॅनेजमेंट अँड कॅटरिंग टेक्नॉलॉजी पदवी: अभियांत्रिकी, औषधनिर्माणशास्त्र, हॉटेल मॅनेजमेंट अँड कॅटरिंग टेक्नॉलॉजी, वास्तुशास्त्र. पदव्युत्तर पदवी: मास्टर ऑफ बिझिनेस मॅनेजमेंट / मास्टर ऑफ मॅनेजमेंट स्टडीज, मास्टर ऑफ कॉम्प्युटर अॅप्लिकेशन
२.	वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्ये विभाग	पदवी: एम.बी.बी.एस., बी.डी.एस., बी.ए.एम.एस., बी.एच.एम.एस., बी.यु.एम.एस., बी.पी.टी.एच., बी.ओ.टी.एच. व नर्सिंग
३.	कृषी विभाग	पदविका : कृषी पदवी : कृषी व संलग्न विषय, फलोत्पादन, जैव तंत्रज्ञान, अन्न तंत्रज्ञान, शेती व्यवस्थापन पदव्युत्तर पदवी : कृषी व संलग्न विषय
४.	पशुसंवर्धन, दुग्धविकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग	पदविका: दुग्धव्यवसाय व्यवस्थापन, पशुसंवर्धन व्यवस्थापन. पदवी: प्राणिशास्त्र व पशुसंवर्धन, दुग्धतंत्रज्ञान, मत्स्यविज्ञान पदव्युत्तर पदवी: प्राणिशास्त्र

२) वरील पैकी वैद्यकीय शिक्षण विभागाच्या अखत्यारितील एम.बी.बी.एस. (बॅचलर ऑफ मेडिसिन अँड बॅचलर ऑफ सर्जरी) व बी.डी.एस. (बॅचलर ऑफ डेंटल सर्जरी) या अभ्यासक्रमांसाठी शासकीय, शासन अनुदानित आणि खाजगी विनाअनुदानित (खाजगी अभिमत विद्यापीठे व स्वयंअर्थ सहाय्य विद्यापीठे वगळून) महाविद्यालयांमध्ये शासनाच्या सक्षम प्राधिका-यामार्फत केंद्रिभूत प्रवेश प्रक्रीयेद्वारे प्रवेश घेणाऱ्या व सध्या विविध शैक्षणिक वर्षात शिकत असलेल्या विद्यार्थ्यांपैकी (व्यवस्थापन कोटयातील प्रवेश वगळून) ज्या विद्यार्थ्यांच्या कुटूंबाचे वार्षिक उत्पन्न रु. २.५० लाख किंवा त्यापेक्षा कमी आहे, अशा विद्यार्थ्यांना (व्यवस्थापन कोटयातील प्रवेशित विद्यार्थी वगळून) संदर्भ क्र.२ येथील शासन निर्णयान्वये शिक्षण शुल्काच्या ५० टक्के इतकी शिष्यवृत्ती देण्यात येते.

तसेच या वैद्यकीय अभ्यासक्रमांना प्रवेश घेणाऱ्या आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकातील विद्यार्थ्यांपैकी ज्या विद्यार्थ्यांच्या कुटूंबाचे वार्षिक उत्पन्न रु. २.५० लाख पेक्षा जास्त व रु. ६ लाख किंवा त्यापेक्षा कमी आहे, अशा विद्यार्थ्यांना (व्यवस्थापन कोट्यातील प्रवेशित विद्यार्थी वगळून) त्यांच्या प्रवेशित अभ्यासक्रमासाठी शुल्क नियामक प्राधिकरणाद्वारे निश्चित केलेले शैक्षणिक शुल्क महाविद्यालयास देण्यासाठी राष्ट्रीयकृत अथवा अनुसूचित बँकेकडून शैक्षणिक कर्ज घेतले असल्यास त्या कर्जावरील व्याजाची रक्कम ही राष्ट्रीयकृत बँकेकडून देण्यात येणाऱ्या शैक्षणिक कर्जावरील व्याजाच्या मर्यादेपर्यन्तची रक्कम ही वरील संदर्भ क्र.२ येथील शासन निर्णयान्वये अनुदान स्वरूपात शासनाकडून संबंधित बँकेस अदा करण्यात येते.

३) शासनाने वरील संदर्भ क्रमांक ३ येथील शासन निर्णयान्वये उपरोक्त नमूद “राजर्षी छत्रपती शाहू महाराज शिक्षण शुल्क शिष्यवृत्ती योजना” अंतर्गत पात्र लाभार्थ्यांना देण्यात येणारी लाभाची रक्कम ही थेट स्वरूपात लाभार्थ्यांच्या आधारसंलग्नीत बँक खात्यात संबंधित प्रशासकीय विभागाकडून शैक्षणिक वर्ष २०१७-१८ पासून जमा करण्याचा देखील शासनाने यापूर्वी निर्णय घेतला आहे.

४) शासनाने वरील संदर्भ क्र.६ येथील दिनांक २१/०८/२०१७ च्या शासन निर्णयासोबत जोडलेल्या यादीतील विविध व्यावसायिक व बिगर व्यावसायिक अभ्यासक्रमांपैकी उपरोक्त प्रचलित राजर्षी छत्रपती शाहू महाराज शिक्षण शुल्क शिष्यवृत्ती योजनेतर्गत आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकातील पात्र विद्यार्थ्यांकरीता या सोबतच्या परिशिष्ट “अ” मधील नमूद अभ्यासक्रमांना सध्या शिक्षण शुल्क शिष्यवृत्तीचा लाभ देण्यात येत आहे. तसेच संदर्भ क्र.६ येथील शासन निर्णयासोबत जोडलेल्या यादीतील काही अभ्यासक्रम सद्यःस्थितीत राज्यातील अकृषी विद्यापीठात अस्तित्वात नसल्याचे निदर्शनास आले असून याची यादी या शासन निर्णयासोबतच्या परिशिष्ट “क” मध्ये नमूद केली आहे. याशिवाय संदर्भ क्र.६ येथील शासन निर्णयामध्ये नमूद केलेले जे अभ्यासक्रम सध्या विविध महाविद्यालयात कार्यान्वित आहेत, परंतु यापैकी ज्या अभ्यासक्रमांना आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकातील विद्यार्थ्यांकरीता असलेल्या प्रचलित योजनेतर्गत लाभ देण्यात येत नाही, अशा अभ्यासक्रमांची यादी परिशिष्ट “ब” मध्ये नमूद केली आहे. सबब, प्रचलित योजनेतर्गत आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकातील विद्यार्थ्यांना सध्या ज्या अभ्यासक्रमांसाठी लाभ देण्यात येतो अशा अभ्यासक्रमांशिवाय वरील परिशिष्ट “ब” येथील अभ्यासक्रमांसाठी देखील या प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांना लाभ देण्यासाठी या अभ्यासक्रमांचाही नव्याने प्रचलित योजनेत समावेश करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

५) तसेच संदर्भ क्र.२ येथील शासन निर्णयान्वये उच्च शिक्षण संचालनालयाच्या अखत्यारीतील शासकीय, अशासकीय अनुदानित व अंशतः अनुदानित (टप्पा अनुदानावरील-विनाअनुदानित) महाविद्यालयांमधील आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकातील विद्यार्थ्यांकरीता देण्यात येणाऱ्या शिष्यवृत्तीसाठी विद्यार्थ्यांच्या कुटूंबाची वार्षिक उत्पन्न मर्यादा ही रुपये २.५० लाख इतकी केली आहे. सध्या शासकीय, अशासकीय अनुदानित व अंशतः अनुदानित (टप्पा अनुदानावरील-विना अनुदानित) महाविद्यालयांमधील अभ्यासक्रमासाठी सदरची उत्पन्न मर्यादा असणाऱ्या या प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांकडून शिक्षण शुल्क आकारण्यात येत नाही. त्यामुळे या विद्यार्थ्यांना अप्रत्यक्षरित्या शासनाकडून शिक्षण शुल्काच्या १०० टक्के इतकी शिष्यवृत्ती देण्यात येते. तथापि, सदरची वरील वार्षिक उत्पन्न मर्यादा ही रुपये २.५० लाख वरून रुपये ६.०० लाख इतकी करण्याचे शासनाच्या विचाराधीन होते.

६) तसेच सध्या उच्च शिक्षण संचालनालयाच्या अखत्यारीतील केवळ शासकीय व अशासकीय अनुदानित व अंशतः अनुदानित (टप्पा अनुदानावरील-विना अनुदानित) महाविद्यालयातील व्यावसायिक व बिगर व्यावसायिक अभ्यासक्रमासाठीच प्रचलित शिष्यवृत्ती मर्यादीत असून त्याची व्याप्ती वाढवून शासकीय/अशासकीय अनुदानित व अंशतः अनुदानित (टप्पा अनुदानावरील - विना अनुदानित) संस्थांशिवाय कायम विना अनुदानित महाविद्यालयातील अभ्यासक्रमांकरीताही लागू करण्याबाबत शासन स्तरावर विचार सुरु होता.

७) याशिवाय नव्याने समाविष्ट होणाऱ्या अभ्यासक्रमांपैकी उच्च शिक्षण संचालनालयाच्या अखत्यारीतील बिगर व्यावसायिक अभ्यासक्रमासाठी शासकीय/अशासकीय अनुदानित व अंशतः अनुदानित (टप्पा अनुदानावरील-विना अनुदानित) महाविद्यालये व अकृषी विद्यापीठे व त्या विद्यापीठांतर्गत असलेल्या उपकेंद्रांमधील अभ्यासक्रमांना प्रवेश घेणाऱ्या आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकातील विद्यार्थ्यांना शिक्षण शुल्काच्या १०० टक्के शिष्यवृत्ती देण्याची बाब विचाराधीन होती. तसेच उच्च शिक्षण संचालनालयाच्या अखत्यारितील व्यावसायिक अभ्यासक्रमांसाठी शासकीय / अनुदानित महाविद्यालयात प्रवेश घेणाऱ्या विद्यार्थ्यांपैकी ज्या विद्यार्थ्यांच्या कुटूंबाचे वार्षिक उत्पन्न रु.२.५० लाख किंवा त्यापेक्षा कमी आहे त्यांना प्रचलित पध्दतीनुसार शिक्षण शुल्काच्या १०० टक्के व ज्या विद्यार्थ्यांच्या कुटूंबाचे वार्षिक उत्पन्न रु.२.५० लाख पेक्षा जास्त व रु.६.०० लाख किंवा त्यापेक्षा कमी आहे, त्यांना शिक्षण शुल्काच्या ५० टक्के शिष्यवृत्ती देण्याची बाब विचाराधीन होती. तसेच उच्च शिक्षण संचालनालयाच्या अखत्यारितील कायम विना अनुदानित महाविद्यालयांमधील व्यावसायिक अभ्यासक्रमांसाठी प्रवेशित ज्या विद्यार्थ्यांच्या कुटूंबाचे वार्षिक उत्पन्न रु.६.०० लाख किंवा त्यापेक्षा कमी आहे, त्या आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकातील विद्यार्थ्यांना शिक्षण शुल्काच्या ५० टक्के शिष्यवृत्ती लागू करणे देखील शासनाच्या विचाराधीन होते.

८) वरील संदर्भ क्र. ८ येथील परिपत्रकातील तरतूदीनुसार सध्या उच्च शिक्षण संचालनालयाच्या अखत्यारितील अनुदानित महाविद्यालयात प्रवेश घेणाऱ्या आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकातील विद्यार्थ्यांना १०० टक्के शिष्यवृत्ती देण्यात येत असल्याने या संस्थांना रु. १७०/- (रु. १२५/- प्रयोगशाळा शुल्क व रु. ४५/- इतर शुल्क) प्रति विद्यार्थी इतकी प्रतिपूर्ती करण्यात येते. तसेच टप्पा अनुदानावरील उपरोक्त दराने प्रतिपूर्तीशिवाय पदवी व पदव्युत्तर पदवी अभ्यासक्रमांसाठी प्रति विद्यार्थी अनुक्रमे रु. ४००/- व रु. ८००/- प्रति विद्यार्थी इतकी प्रतिपूर्ती शासनाकडून करण्यात येते. परंतु वरील परिच्छेदांमध्ये नमूद केल्याप्रमाणे प्रस्तावित सुधारित दराने शिष्यवृत्ती विद्यार्थ्यांस थेट लाभ स्वरूपात हस्तांतरण (DBT) द्वारे यापुढे देण्यात येणार असल्याने विद्यार्थ्यांना वरीलप्रमाणे अनुदानित/टप्पा अनुदानावरील संस्थांना सध्या देण्यात येणारी प्रतिपूर्ती बंद करण्याचे विचाराधीन होते.

९) तसेच आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकातील सर्व विद्यार्थ्यांना व्यावसायिक अभ्यासक्रमाच्या परीक्षेकरीता संबंधित विद्यापीठ, तंत्र शिक्षण मंडळ, उच्च माध्यमिक शिक्षण मंडळ, इत्यादींकडून आकारण्यात येणाऱ्या परीक्षा शुल्काच्या ५० टक्के मर्यादेपर्यन्तचे व बिगर व्यावसायिक अभ्यासक्रमाच्या परीक्षेकरीता १०० टक्के परीक्षा शुल्काची प्रतिपूर्ती करण्याची बाब विचाराधीन होती.

१०) शासनाने वरील संदर्भ क्र.२ येथील शासन निर्णयान्वये राजर्षी छत्रपती शाहू महाराज शिक्षण शुल्क शिष्यवृत्ती योजनेतर्गत निर्धारित केलेल्या निवडक व्यावसायिक अभ्यासक्रमांना प्रवेश घेणाऱ्या अल्प भूधारक शेतकरी आणि नोंदणीकृत मजुरांच्या पाल्यांकरीता डॉ.पंजाबराव देशमुख वसतिगृह निर्वाह भत्ता योजना शैक्षणिक वर्ष २०१६-१७ पासून लागू केली आहे. तथापि, नव्याने वरीलप्रमाणे समाविष्ट होणाऱ्या व्यावसायिक अभ्यासक्रमांचा देखील समावेश हा डॉ.पंजाबराव देशमुख वसतिगृह निर्वाह भत्ता योजनेतर्गत करण्याचा व त्यानुसार या व्यावसायिक अभ्यासक्रमांना प्रवेश घेणाऱ्या अल्प भूधारक शेतकरी आणि नोंदणीकृत मजुरांच्या पाल्यांना डॉ.पंजाबराव देशमुख वसतिगृह निर्वाह भत्ता योजना शैक्षणिक वर्ष २०१७-१८ पासून देण्याचे विचाराधीन होते.

११) तसेच ज्या विद्यार्थ्यांचे पाल्य अल्प भूधारक शेतकरी / नोंदणीकृत मजूर नाहीत, परंतु ज्या विद्यार्थ्यांचे कुटूंबाचे (दोन्ही पालकांचे एकत्रित) वार्षिक उत्पन्न रु.१.०० लाख किंवा त्यापेक्षा कमी आहे, अशा विद्यार्थ्यांना प्रचलित व नव्याने समाविष्ट करण्यात येणाऱ्या निवडक व्यावसायिक अभ्यासक्रमांसह बिगर व्यावसायिक आणि उच्च माध्यमिक (इयत्ता ११ वी/ १२ वी) अभ्यासक्रमांसाठी शैक्षणिक वर्षातील १० महिन्याकरीता शिक्षणासाठी निर्वाह भत्ता देण्याचा प्रस्ताव शासनाच्या विचाराधीन होता.

१२) यानुसार मंत्रिमंडळाने दिनांक १०/०८/२०१७ रोजीच्या बैठकीत दिलेल्या मान्यतेनुसार वित्त विभागाच्या सहमतीने सदर शासन निर्णय निर्गमित करण्याचे प्रस्तावित होते.

शासन निर्णय:

प्रचलित राजर्षी छत्रपती शाहू महाराज शिक्षण शुल्क शिष्यवृत्ती योजनेतर्गत आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकातील पात्र विद्यार्थ्यांकरीता या सोबतच्या परिशिष्ट “अ” मधील नमूद अभ्यासक्रमांना सध्या शिक्षण शुल्क शिष्यवृत्तीचा लाभ देण्यात येत आहे. तसेच संदर्भ क्र.६ येथील शासन निर्णयासोबत जोडलेल्या यादीतील काही अभ्यासक्रम सद्यःस्थितीत अकृषी विद्यापीठात अस्तित्वात नसल्याचे निदर्शनास आले असून याची यादी या शासन निर्णयासोबतच्या परिशिष्ट “क” मध्ये नमूद केली आहे. याशिवाय संदर्भ क्र.६ येथील शासन निर्णयामध्ये नमूद केलेले जे अभ्यासक्रम सध्या विविध महाविद्यालये/विद्यापीठात कार्यान्वित आहेत, परंतु यापैकी ज्या अभ्यासक्रमांना आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकातील विद्यार्थ्यांकरीता असलेल्या प्रचलित योजनेतर्गत लाभ देण्यात येत नाही, अशा अभ्यासक्रमांची यादी परिशिष्ट “ब” मध्ये नमूद केली आहे. सबब, प्रचलित योजनेतर्गत आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकातील विद्यार्थ्यांना सध्या ज्या अभ्यासक्रमांसाठी लाभ देण्यात येतो अशा अभ्यासक्रमांशिवाय परिशिष्ट “ब” येथील अभ्यासक्रमांचाही नव्याने प्रचलित योजनेत समावेश करण्यात येत आहे.

२) या विभागांतर्गत येणाऱ्या उच्च शिक्षण संचालनालयाच्या अखत्यारितील परिशिष्ट “अ” व परिशिष्ट “ब” मधील अभ्यासक्रमांसाठी-

(अ) सध्या केवळ शासकीय / अशासकीय अनुदानित / अंशतः अनुदानित (टप्पा अनुदान - विनाअनुदानित) महाविद्यालयातील व अकृषी विद्यापीठे व त्या विद्यापीठांतर्गत असलेल्या उपकेंद्रांमधील व्यावसायिक व बिगर व्यावसायिक अभ्यासक्रमांसाठीच मर्यादित असलेल्या शिष्यवृत्तीची व्याप्ती वाढवून शासकीय / अशासकीय अनुदानित / अंशतः अनुदानित (टप्पा अनुदान - विनाअनुदानित) महाविद्यालये व अकृषी विद्यापीठे व त्या विद्यापीठांतर्गत असलेल्या उपकेंद्रांशिवाय, कायम विना अनुदानित महाविद्यालयातील अभ्यासक्रमांकरीताही (खाजगी अभिमत विद्यापीठे/ स्वयं अर्थसहाय्यित खाजगी विद्यापीठे वगळून) सदर शिष्यवृत्ती योजना लागू करण्यात येत आहे.

(ब) शासकीय / अशासकीय अनुदानित / अंशतः अनुदानित (टप्पा अनुदान -विनाअनुदानित) कायम विना अनुदानित महाविद्यालयांमध्ये व अकृषी विद्यापीठे व त्या विद्यापीठांतर्गत असलेल्या उपकेंद्रांमधील (खाजगी अभिमत विद्यापीठे/ स्वयं अर्थसहाय्यित खाजगी विद्यापीठे वगळून) व्यावसायिक व बिगर व्यावसायिक अभ्यासक्रमांना प्रवेश घेणाऱ्या आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल

घटकातील विद्यार्थ्यांकरिता शिष्यवृत्तीच्या लाभासाठी विद्यार्थ्यांच्या कुटूंबाचे (दोन्ही पालकांचे एकत्रित) वार्षिक उत्पन्न मर्यादा ही रु. २.५० लाख वरून रु. ६.०० लाख करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

(क) उच्च शिक्षण संचालनालयाच्या अखत्यारितील वरील परिच्छेद-१ येथे नमूद केल्याप्रमाणे प्रचलित तसेच नव्याने समाविष्ट होणा-या अभ्यासक्रमांकरिता खालीलप्रमाणे लाभ देण्यास मान्यता देण्यात येत आहे -

(१) शासकीय / अशासकीय अनुदानित / अंशतः अनुदानित (टप्पा अनुदान - विनाअनुदानित)/ कायम विना अनुदानित महाविद्यालयांमध्ये व अकृषी विद्यापीठे व त्या विद्यापीठांतर्गत असलेल्या उपकेंद्रांमध्ये (खाजगी अभिमत विद्यापीठे/ स्वयं अर्थसहाय्यित खाजगी विद्यापीठे वगळून) बिगर व्यावसायिक अभ्यासक्रमासाठी विहित केलेल्या प्रवेश प्रक्रियेचा अवलंब करून प्रवेश घेतलेल्या विद्यार्थ्यांना सक्षम प्राधिकाऱ्याने निश्चित केल्याप्रमाणे आकारण्यात येणाऱ्या शिक्षण शुल्काच्या १०० टक्के मर्यादेपर्यंतचे शिक्षण शुल्क शिष्यवृत्ती स्वरूपात देय राहिल.

(२) मान्यताप्राप्त व्यावसायिक अभ्यासक्रमांसाठी शासकीय/ अशासकीय अनुदानित अभ्यासक्रमांना शासनाने विहित केलेल्या कार्यपद्धतीनुसार व व्यवस्थापन कोटा असल्यास या कोट्यातील प्रवेश वगळून उर्वरित जागांवर प्रवेश घेणाऱ्या विद्यार्थ्यांपैकी ज्यांच्या कुटूंबाचे वार्षिक उत्पन्न रु.२.५० लाखापेक्षा कमी आहे, त्यांना सक्षम प्राधिकाऱ्याने निश्चित केल्याप्रमाणे आकारण्यात येणाऱ्या शिक्षण शुल्काच्या १०० टक्के शिष्यवृत्ती देय राहिल. तसेच ज्या विद्यार्थ्यांच्या कुटूंबाचे वार्षिक उत्पन्न रु.२.५० लाख पेक्षा जास्त व रु.६.०० लाख किंवा त्यापेक्षा कमी आहे त्यांना सक्षम प्राधिकाऱ्याने निश्चित केल्याप्रमाणे आकारण्यात येणाऱ्या शिक्षण शुल्काच्या ५० टक्के मर्यादेपर्यंतचे शिक्षण शुल्क शिष्यवृत्ती स्वरूपात देय राहिल.

(३) तसेच मान्यताप्राप्त व्यावसायिक अभ्यासक्रमांसाठी अंशतः अनुदानित (टप्पा अनुदान - विनाअनुदानित) व कायम विना अनुदानित अभ्यासक्रमांना शासनाने विहित केलेल्या कार्यपद्धतीनुसार प्रवेश घेणाऱ्या विद्यार्थ्यांपैकी ज्या विद्यार्थ्यांच्या कुटूंबाचे वार्षिक उत्पन्न रु.६.०० लाख किंवा त्यापेक्षा कमी आहे, त्या आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकातील विद्यार्थ्यांना सक्षम प्राधिकाऱ्याने निश्चित केल्याप्रमाणे आकारण्यात येणाऱ्या शिक्षण शुल्काच्या ५० टक्के मर्यादेपर्यंतचे शिक्षण शुल्क शिष्यवृत्ती स्वरूपात देय राहिल.

(४) उच्च शिक्षण संचालनालयांतर्गत अभ्यासक्रमांकरीता या शिष्यवृत्ती योजनेंतर्गत शिक्षण शुल्काची प्रतिपूर्ती पुढीलप्रमाणे देय राहिल :-

उत्पन्न मर्यादा	शुल्क प्रकार	अभ्यासक्रम			
		शासकीय	अशासकीय अनुदानित	अंशतः अनुदानित (टप्पा अनुदानित - विनाअनुदानित)	कायम विनाअनुदानित
व्यावसायिक अभ्यासक्रम					
रु.२.५० लाख पर्यंत	शिक्षण शुल्क	१००%	१००%	५०%	५०%
रु.२.५० लाख ते रु.६ लाखापर्यंत	शिक्षण शुल्क	५०%	५०%	५०%	५०%
बिगर व्यावसायिक अभ्यासक्रम					
रु.६ लाखापर्यंत	शिक्षण शुल्क	१००%	१००%	१००%	१००%

३) उपरोक्तप्रमाणे उच्च शिक्षण संचालनालयाच्या अखत्यारीतील अभ्यासक्रमांकरीता प्रस्तावित सुधारित दराने शिष्यवृत्ती विद्यार्थ्यांस यापुढे थेट लाभ हस्तांतरण (DBT) द्वारे देण्यात येणार असल्याने यापूर्वीची वरील संदर्भ क्र.८ येथील परिपत्रकानुसार प्रचलित उच्च शिक्षण संचालनालयाच्या अखत्यारीतील शिष्यवृत्ती योजना अधिक्रमित करण्यात येत असून शासकीय / अशासकीय अनुदानित / अंशतः अनुदानित (विनाअनुदानित - टप्पा अनुदान) महाविद्यालयांना रु. १२५/- प्रयोगशाळा शुल्क (विज्ञान विधी शाखेसाठी) व रु. ४५/- (ग्रंथालय शुल्क रु.१०/-, जिमखाना शुल्क रु.२०/- व इतर शुल्क रु.१५/-) प्रति ईबीसी पात्रताधारक विद्यार्थ्यांकरीता देण्यात येणारी प्रतिपूर्ती यापुढे देय राहणार नाही. तसेच या प्रतिपूर्तीशिवाय अंशतः अनुदानित (टप्पा अनुदान-विनाअनुदानित) महाविद्यालयांना प्रति ईबीसी पात्रताधारक विद्यार्थ्यांकरीता पदवी (रु.४००/-) व पदव्युत्तर पदवी (रु.८००/-) देण्यात येणारी शिक्षण शुल्काची प्रतिपूर्तीही यापुढे देय राहणार नाही.

४) उच्च व तंत्र शिक्षण विभागाच्या अधिपत्याखालील तंत्र शिक्षण संचालनालय व कला संचालनालयाच्या अखत्यारितील शासकीय, शासन अनुदानित व कायम विनाअनुदानित महाविद्यालये/शासकीय विद्यापीठे व त्या विद्यापीठांतर्गत येणाऱ्या उपकेंद्रांमधील (खाजगी अभिमत विद्यापीठे / स्वयं अर्थसहाय्यित खाजगी विद्यापीठे वगळून) मान्यता प्राप्त व्यावसायिक अभ्यासक्रमांसाठी शासनाच्या सक्षम प्राधिकरणामार्फत केंद्रीभूत प्रवेश प्रक्रीयेद्वारे (व्यवस्थापन कोटयातील / संस्थास्तरावरील प्रवेश वगळून) प्रवेशित विद्यार्थ्यांपैकी ज्या विद्यार्थ्यांच्या कुटुंबाचे वार्षिक उत्पन्न रु.६.०० लाख किंवा त्यापेक्षा कमी आहे अशा आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकातील

विद्यार्थ्यांकडून शुल्क नियामक प्राधिकरणाद्वारे निश्चित केल्याप्रमाणे आकारण्यात येणाऱ्या शिक्षण शुल्काच्या ५० टक्के मर्यादेपर्यंतचे शिक्षण शुल्क शिष्यवृत्ती स्वरूपात देण्यात येईल. तसेच या संचालनालयाच्या अखत्यारितील बिगर व्यावसायिक अभ्यासक्रमांसाठी शासनाने विहित केलेल्या प्रवेश प्रक्रीयेचा अवलंब करून प्रवेश घेतलेल्या विद्यार्थ्यांकडून सक्षम प्राधिकरणाने निश्चित केल्याप्रमाणे आकारण्यात येणाऱ्या शिक्षण शुल्काच्या १०० टक्के मर्यादेपर्यंतचे शिक्षण शुल्क शिष्यवृत्ती स्वरूपात देण्यात येईल.

५) याचप्रमाणे अन्य प्रशासकीय विभागाच्या अखत्यारितील शासकीय, शासन अनुदानित, अंशतः अनुदानित (अनुदानाच्या टप्प्यावरील) व कायम विनाअनुदानित महाविद्यालये / शासकीय विद्यापीठे व त्या विद्यापीठांतर्गत येणाऱ्या उपकेंद्रांमधील (खाजगी अभिमत विद्यापीठे / स्वयं अर्थसहाय्यित खाजगी विद्यापीठे वगळून) मान्यता प्राप्त व्यावसायिक अभ्यासक्रमांपैकी एम.बी.बी.एस. (बॅचलर ऑफ मेडिसीन अँड बॅचलर ऑफ सर्जरी) व बी.डी.एस. (बॅचलर ऑफ डेंटल सर्जरी) हे अभ्यासक्रम वगळून उर्वरित व्यावसायिक अभ्यासक्रमांसाठी शासनाच्या सक्षम प्राधिकरणामार्फत केंद्रीभूत प्रवेश प्रक्रीयेद्वारे (व्यवस्थापन कोटयातील संस्थास्तरावरील प्रवेश वगळून) प्रवेशित विद्यार्थ्यांपैकी ज्या विद्यार्थ्यांच्या कुटूंबाचे वार्षिक उत्पन्न रु.६.०० लाख किंवा त्यापेक्षा कमी आहे अशा आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकातील विद्यार्थ्यांकडून सक्षम प्राधिकाऱ्याने निश्चित केल्याप्रमाणे आकारण्यात येणाऱ्या शिक्षण शुल्काच्या ५० टक्के मर्यादेपर्यंतचे शिक्षण शुल्क शिष्यवृत्ती स्वरूपात देण्यात येईल. तसेच बिगर व्यावसायिक अभ्यासक्रमासाठी शासनाने विहित केलेल्या प्रवेश प्रक्रीयेचा अवलंब करून प्रवेश घेतलेल्या विद्यार्थ्यांकडून सक्षम प्राधिकाऱ्याने निश्चित केल्याप्रमाणे आकारण्यात येणाऱ्या शिक्षण शुल्काच्या १०० टक्के मर्यादेपर्यंतचे शिक्षण शुल्क शिष्यवृत्ती स्वरूपात देण्यात येईल.

६) वैद्यकीय शिक्षण व औषधीद्रव्ये विभागाच्या अखत्यारितील शासकीय, शासन अनुदानित, अंशतः अनुदानित (अनुदानाच्या टप्प्यावरील) व कायम विनाअनुदानित महाविद्यालयातील (खाजगी अभिमत विद्यापीठे / स्वयं अर्थसहाय्यित खाजगी विद्यापीठे वगळून) मान्यता प्राप्त एम.बी.बी.एस. (बॅचलर ऑफ मेडिसीन अँड बॅचलर ऑफ सर्जरी) व बी.डी.एस. (बॅचलर ऑफ डेंटल सर्जरी) या अभ्यासक्रमांसाठी शासनाच्या सक्षम प्राधिकरणामार्फत केंद्रीभूत प्रवेश प्रक्रीयेद्वारे (व्यवस्थापन कोटयातील संस्थास्तरावरील प्रवेश वगळून) प्रवेश घेतलेल्या आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकातील विद्यार्थ्यांपैकी ज्या विद्यार्थ्यांच्या कुटूंबाचे वार्षिक उत्पन्न रु.२.५० लाख किंवा त्यापेक्षा कमी आहे, अशा आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकातील विद्यार्थ्यांकडून शुल्क नियामक प्राधिकरणाद्वारे निश्चित केल्याप्रमाणे आकारण्यात येणाऱ्या शिक्षण शुल्काच्या ५० टक्के मर्यादेपर्यंतचे शिक्षण शुल्क शिष्यवृत्ती स्वरूपात देण्यात येईल. तसेच ज्या विद्यार्थ्यांचे वार्षिक उत्पन्न रु.२.५० लाख पेक्षा जास्त

व रु.६.०० लाख किंवा त्यापेक्षा कमी आहे, अशा आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकातील विद्यार्थ्यांना सक्षम शुल्क नियामक प्राधिकरणाद्वारे निश्चित केल्याप्रमाणे शिक्षण शुल्क महाविद्यालयास देण्यासाठी राष्ट्रीयकृत अथवा अनुसूचित बँकेकडून शैक्षणिक कर्ज घेतले असल्यास त्या कर्जावरील व्याजाची रक्कम ही राष्ट्रीयकृत बँकेकडून देण्यात येणाऱ्या शैक्षणिक कर्जावरील व्याजाच्या मर्यादेपर्यंतची रक्कम ही अनुदान स्वरूपात शासनाकडून संबंधित बँकेस वरील संदर्भ क्र.२ येथील शासन निर्णयानुसार अदा करण्यात येईल.

७) वरीलप्रमाणे शिक्षण शुल्क शिष्यवृत्तीचा देण्यात येणारा लाभ हा शासनाने वेळोवेळी निर्धारित केलेल्या निवडक अभ्यासक्रमांसाठीच मर्यादित असेल.

८) तसेच सदरच्या सुधारीत राजर्षि छत्रपती शाहू महाराज शिक्षण शुल्क शिष्यवृत्ती योजनेंतर्गत विविध प्रशासकीय विभागाच्या अखत्यारितील शासन मान्यता प्राप्त व्यावसायिक अभ्यासक्रमाच्या परीक्षेकरीता संबंधित विद्यापीठ, तंत्र शिक्षण मंडळ, उच्च माध्यमिक शिक्षण मंडळ, इत्यादींकडून आकारण्यात येणाऱ्या परीक्षा शुल्काच्या ५० टक्के मर्यादेपर्यन्तचे व शासन मान्यताप्राप्त बिगर व्यावसायिक अभ्यासक्रमांच्या परीक्षेकरीता १०० टक्के परीक्षा शुल्काची प्रतिपूर्ती ही शिष्यवृत्ती स्वरूपात पात्र विद्यार्थ्यांना करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

९) तसेच शासनाने वरील संदर्भ क्र.२ येथील शासन निर्णयान्वये राजर्षि छत्रपती शाहू महाराज शिक्षण शुल्क शिष्यवृत्ती योजनेंतर्गत निर्धारित केलेल्या निवडक व्यावसायिक अभ्यासक्रमांशिवाय सदरच्या सुधारीत योजनेनुसार वरीलप्रमाणे नव्याने समाविष्ट करण्यात आलेल्या व्यावसायिक अभ्यासक्रमांना देखील प्रवेश घेणाऱ्या अल्प भूधारक शेतकरी आणि नोंदणीकृत मजुरांच्या पाल्यांना डॉ.पंजाबराव देशमुख वसतिगृह निर्वाह भत्ता योजना शैक्षणिक वर्ष २०१७-१८ पासून लागू करण्यात येत आहे.

१०) याशिवाय ज्या विद्यार्थ्यांचे पालक अल्प भूधारक शेतकरी / नोंदणीकृत मजूर नाहीत, परंतु ज्या विद्यार्थ्यांच्या कुटुंबाचे (दोन्ही पालकांचे एकत्रित) वार्षिक उत्पन्न रु.१.०० लाख किंवा त्यापेक्षा कमी आहे, अशा विद्यार्थ्यांना प्रचलित व नव्याने समाविष्ट करण्यात येणाऱ्या निवडक व्यावसायिक अभ्यासक्रमांसह बिगर व्यावसायिक आणि उच्च माध्यमिक (इयत्ता ११ वी/ १२ वी) अभ्यासक्रमांसाठी, शैक्षणिक वर्षातील दहा महिन्याकरीता प्रतिमाह खालील नमूद दराप्रमाणे निर्वाह भत्ता अदा करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

अभ्यासक्रम	शैक्षणिक वर्षातील दहा महिन्याकरीता अनुज्ञेय निर्वाह भत्ता
व्यावसायिक अभ्यासक्रम (अल्प भूधारक शेतकरी / नोंदणीकृत मजुरांचे पाल्य वगळून)	रु. ३०००/-
बिगर व्यावसायिक	रु.२०००/-
उच्च माध्यमिक (इयत्ता ११ वी/ १२ वी)	रु.१०००/-

तथापि, वरील संदर्भ क्र.२ येथील शासन निर्णयान्वये डॉ.पंजाबराव देशमुख वसतिगृह निर्वाह भत्ता योजनेतर्गत व्यावसायिक अभ्यासक्रमांसाठी प्रवेशित अल्पभूधारक शेतकरी / नोंदणीकृत मजुरांच्या पाल्यांना निर्वाह भत्याचा लाभ मिळणार असल्यामुळे यांना पुन्हा सदरच्या नवीन निर्वाह भत्ता योजनेचा लाभ मिळणार नाही.

योजनेतर्गत लाभाच्या पात्रतेसाठी अटी व शर्ती -

११) सदर योजनेचा लाभ हा शैक्षणिक वर्ष २०१७-१८ व त्यापूर्वी ज्या विद्यार्थ्यांनी प्रवेश घेतला आहे व सध्या विविध शैक्षणिक सत्रात शिकत आहेत अशा महाराष्ट्रातील अधिवासधारक व वादग्रस्त महाराष्ट्र - कर्नाटक सीमा क्षेत्रातील विद्यार्थ्यांसह जे विद्यार्थी विहित अटी व शर्तीची पूर्तता करतील अशा सर्व पात्र विद्यार्थ्यांना शैक्षणिक वर्ष २०१७-१८ पासून पुढे लाभ अनुज्ञेय असेल. यानुसार योजनेची अंमलबजावणी सर्व संबंधित प्रशासकीय विभागांनी व त्यांच्या अखत्यारितील संचालनालयांनी करावी. तसेच सदर योजनेची अंमलबजावणी महाडीबीटी पोर्टलद्वारे ऑन-लाईन पध्दतीने करण्यासाठी संचालक, माहिती तंत्रज्ञान संचालनालय यांनी आवश्यक ती कार्यवाही करावी.

१२) तसेच सक्षम प्राधिकरणाने दिलेले अधिवास प्रमाणपत्र प्रत्येक इच्छुक लाभार्थ्याने अर्जासमवेत सादर करणे आवश्यक असेल.

१३) सदर प्रयोजनार्थ लाभाकरिता दरवर्षी अर्ज करताना त्यासंबंधीत शैक्षणिक वर्षाच्या लगतपूर्वीच्या वित्तीय वर्षाचे उत्पन्न विचारात घेऊन किमान संबंधित तहसिलदार अथवा सक्षम अधिकाऱ्याने दिलेले उत्पन्नाचे प्रमाणपत्र सादर करणे आवश्यक असेल. संबंधित तहसिलदार अथवा सक्षम अधिकाऱ्याने दिलेले उत्पन्नाचे प्रमाणपत्र पालकांच्या प्रत्यक्ष उत्पन्नापेक्षा कमी आढळून आल्यास / बोगस आढळून आल्यास सदर प्रमाणपत्र निर्गमित करणारे अधिकारी, संबंधित विद्यार्थी आणि पालकाविरुद्ध फौजदारी स्वरूपाचा गुन्हा दाखल करण्यात येईल.

१४) सक्षम प्राधिकाऱ्याकडून संबंधित विद्यार्थ्यांस कुटूंबाच्या उत्पन्नाचे प्रमाणपत्र देताना त्या विद्यार्थ्यांच्या पालकांचे (आई व वडिल यांचे एकत्रित) वार्षिक उत्पन्न विचारात घ्यावे. तसेच ज्या

विद्यार्थ्यांचे आई-वडिल (पालक) ह्यात नसल्यामुळे उत्पन्न प्रमाणपत्र सादर करण्यास अडचण असल्यास उत्पन्न प्रमाणपत्राऐवजी संबंधित शैक्षणिक संस्थानी आवश्यक त्या सर्व कागदपत्रांची तपासणी करून त्याप्रमाणे पात्रतेकरीता प्रमाणित करून योजनेची अंमलबजावणी करणाऱ्या सक्षम अधिकाऱ्यांस सर्व कागदपत्रांसह शिफारस करावी. अशा प्रकारे प्राप्त शिफारशींच्या आधारे प्रकरणनिहाय तपासणी करून योजनेची अंमलबजावणी करणाऱ्या सक्षम अधिकाऱ्यांने अशा अनाथ विद्यार्थ्यांना योजनेच्या पात्रतेसाठी प्रमाणपत्र द्यावे.

१५) सदर योजनेचा लाभ हा कुटूंबातील केवळ दोन अपत्यांपर्यंत मर्यादित असेल.

१६) या योजनेचा लाभ हा दूरस्थ पध्दतीने (Open / Distance / Virtual Learning) अथवा अर्धवेळ (Part-time) स्वरूपात चालविल्या जाणाऱ्या अभ्यासक्रमांसाठी प्रवेश घेणाऱ्या विद्यार्थ्यांना मिळणार नाही.

१७) सदर योजनेंतर्गत देण्यात येणारा लाभ हा शासनाने वेळोवेळी निर्धारित केलेल्या निवडक पूर्णवेळ अभ्यासक्रमांसाठी राज्यातील विद्यापीठे / तंत्र शिक्षण मंडळ/ माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शिक्षण मंडळ यांना संलग्नित असलेल्या शासकीय, शासन अनुदानित, अंशतः अनुदानित (टप्पा अनुदानावरील- विनाअनुदानित) व कायम विनाअनुदानित महाविद्यालये, शासकीय विद्यापीठे आणि शासकीय /अनुदानित अभिमत विद्यापीठ (स्वयं अर्थसहाय्यित खाजगी विद्यापीठे व खाजगी अभिमत विद्यापीठे वगळून) या मध्ये प्रवेश घेणाऱ्या आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकातील विद्यार्थ्यांसाठीच मर्यादित राहिल.

१८) तसेच लाभाकरीता अनुज्ञेय असलेला अभ्यासक्रम सुरु करण्यास शासनाची व संबंधित सक्षम संस्थांची (AICTE /PCI /COA /MCI /NCTE, विद्यापीठ / शिक्षण मंडळ, इत्यादी) पूर्व मान्यता व संलग्नता असणे आवश्यक असेल.

१९) वरीलप्रमाणे नव्याने निर्धारित केलेल्या अभ्यासक्रमांपैकी व्यावसायिक व बिगर व्यावसायिक अभ्यासक्रमांना संबंधित अधिनियमातील तरतूदीनुसार शासनाने प्रवेश प्रक्रीयेकरीता नियुक्त केलेल्या सक्षम प्राधिकरणाच्या केंद्रीभूत प्रवेश प्रक्रीयेद्वारे (CAP) / शासनाने वेळोवेळी विहित केलेल्या पध्दतीनुसार प्रवेश घेणे बंधनकारक असेल.

२०) शासनाच्या विविध शिष्यवृत्ती योजनांपैकी केवळ कोणत्याही एकाच योजनेंतर्गत लाभ मिळण्यास संबंधित विद्यार्थी पात्र असेल.

२१) सदर योजनेच्या लाभाकरीता शासकीय अथवा शासन अनुदानित शैक्षणिक संस्था किंवा शासकीय विद्यापीठ यांचेबाबतीत शासनाने निर्धारित केलेली व अन्य सर्व खाजगी अंशतः अनुदानित (टप्पा अनुदानावरील) व कायम विनाअनुदानित शैक्षणिक संस्थांच्याबाबतीत संबंधित अधिनियमातील तरतूदीनुसार सक्षम प्राधिकरणाने प्रत्येक वर्षी निश्चित केलेल्या शिक्षण शुल्काच्या

आधारे अनुज्ञेय मर्यादेपर्यंतची रक्कम, विहित परीक्षा शुल्क आणि निर्वाह भत्ता हा वरील संदर्भ क्र.३ येथील शासन निर्णयात नमूद केलेल्या पध्दतीनुसार पात्र लाभार्थी विद्यार्थ्यांच्या आधार संलग्नित बँक खात्यात थेट जमा करण्यात येईल.

२२) सदर योजनांतर्गत लाभ घेण्यासाठी संबंधित शैक्षणिक वर्षात इच्छुक अर्जदार विद्यार्थ्यांची प्रवेशित अभ्यासक्रमासाठी किमान ५० टक्के उपस्थिती आवश्यक असून सदरची उपस्थिती ही आधारसंलग्नीत बायोमेट्रीक उपस्थिती प्रणालीवर विद्यार्थ्यांनी नोंदविणे आवश्यक असेल. तथापि, संबंधित विद्यापीठ/महाराष्ट्र राज्य तंत्रशिक्षण मंडळ /महाराष्ट्र राज्य माध्यमिक आणि उच्च माध्यमिक शिक्षण मंडळ यांच्या प्रचलित नियमानुसार त्यांनी परीक्षांसारख्या अन्य विविध प्रयोजनार्थ विहित केलेल्या उपस्थितीच्या प्रमाणाची स्वतंत्रपणे सर्व संबंधित विद्यार्थ्यांनी पूर्तता करणे आवश्यक असेल.

२३) या प्रयोजनार्थ शासकीय, अशासकीय अनुदानित संस्थांसह अन्य सर्व शैक्षणिक संस्थांना संस्थेतील बायोमेट्रीक उपस्थित प्रणालीवर संस्थेतील प्रवेशित सर्व विद्यार्थ्यांची दैनंदिन उपस्थिती पारदर्शीपणे नोंदविणे आवश्यक असेल. याकरीता वरील संदर्भ क्र.३ येथील शासन निर्णयात नमूद केल्याप्रमाणे सदर योजनेत नव्याने समाविष्ट होणाऱ्या संबंधित महाविद्यालयांना देखील त्यांच्या परिसरात आधार संलग्नीत STQC (Standardization Testing and Quality Certification) व UIDAI (Unique Identification Authority of India) प्रमाणित बायोमेट्रीक उपस्थिती प्रणाली शैक्षणिक वर्ष २०१८-१९ पासून स्वखर्चाने स्थापित करणे बंधनकारक असेल. दरम्यानच्या कालावधीत संबंधित महाविद्यालयांनी त्यांच्या स्तरावर यापूर्वी स्थापित केलेल्या प्रचलित बायोमेट्रीक / अन्य उपस्थिती प्रणालीवर संबंधित विद्यार्थ्यांची नोंदविलेली दैनंदिन शैक्षणिक उपस्थिती विचारात घ्यावी.

२४) अर्जदार विद्यार्थ्यांस प्रत्येक सत्र अथवा वर्षाची परीक्षा देणे आवश्यक राहिल. केवळ विशिष्ट परिस्थितीत विशेषतः आजारपणाच्या कारणास्तव परीक्षा देणे शक्य झाले नसल्यास तसे विद्यार्थी व शैक्षणिक संस्थेने शिफारस केल्यानंतर संबंधित प्रशासकीय विभागाच्या अखत्यारितील उपसंचालक / सहसंचालक वा सक्षम अधिकारी यांनी प्रमाणित करणे आवश्यक राहिल.

२५) पात्र लाभार्थी विद्यार्थी अभ्यासक्रमाकरीता प्रवेश घेतल्यानंतर एखादया सत्राची (सेमिस्टरची) परीक्षा दिली नसल्यास अथवा एखादया शैक्षणिक वर्षात अनुत्तीर्ण झाल्याने त्या वर्षासाठी प्रवेश मिळाला नसल्यास पुढील वर्षाकरीता या योजनेंतर्गत सदर विद्यार्थी लाभ मिळण्यास अपात्र राहिल. तथापि, तद्नंतर पुनश्चः त्या सत्रात/वर्षात परीक्षा उत्तीर्ण झाल्यानंतर अथवा अंशतः उत्तीर्ण (ATKT) झाल्याने त्या अभ्यासक्रमाच्या पुढील शैक्षणिक वर्षासाठी प्रवेश मिळाल्यास सदर योजनेतील लाभासाठी पुन्हा पात्र ठरेल.

२६) परंतु असे पात्र लाभार्थी विद्यार्थी अभ्यासक्रमास प्रवेश घेतल्यानंतर संपूर्ण अभ्यासक्रमाच्या एकूण कालावधीत दोन किंवा त्यापेक्षा अधिक वेळी पूर्णतः अनुत्तीर्ण झाल्यामुळे त्या अभ्यासक्रमाच्या पुढील शैक्षणिक वर्षासाठी प्रवेश मिळाला नसल्यास संबंधित विद्यार्थी अभ्यासक्रमाच्या उर्वरित कालावधीसाठी सदर योजनेतर्गत लाभकरीता कायमस्वरूपी अपात्र ठरेल.

२७) संबंधित विद्यार्थी स्वतःच्या चुकीच्या वर्तनामुळे समाधानकारक शैक्षणिक प्रगती करीत नसल्याबाबत किंवा संबंधित प्राधिकाऱ्याच्या पूर्वपरवानगीशिवाय अनियमित असणे अथवा गैरहजर राहणे इत्यादी स्वरूपाचे गैरवर्तन करत असल्याबाबत संबंधित शैक्षणिक संस्थेच्या प्रमुखाने निदर्शनास आणले तर अशा विद्यार्थ्यांची शुल्क शिष्यवृत्ती थांबविण्यात किंवा रद्द करण्यात येईल.

२८) ज्या अभ्यासक्रमांकरीता पात्र लाभार्थी विद्यार्थ्यांस शिष्यवृत्ती प्रदान करण्यात आली आहे तो अभ्यासक्रम संबंधित विद्यार्थ्यांने मध्येच सोडला तर अशा विद्यार्थ्यांस प्रदान केलेल्या शिष्यवृत्तीची रक्कम राज्य शासनास योग्य वाटल्यास त्याच्या/तिच्याकडून वसूल केली जाईल.

२९) लाभार्थी विद्यार्थी व संबंधित शिक्षण संस्था यांनी सदर योजनेतर्गत लाभ घेण्यासाठी सादर केलेल्या अर्जात चुकीची अथवा दिशाभूल करणारी माहिती सादर केल्यास त्यास उर्वरित अभ्यासक्रमाच्या कालावधीसाठी लाभ देण्यात येणार नाही. तसेच, त्या विद्यार्थ्याला/संस्थेला त्यांनी सादर केलेल्या चुकीच्या माहितीच्या आधारे त्यापूर्वी मिळालेल्या लाभाच्या संपूर्ण रकमेची व्याजासह वसूली करण्यात येईल व कोणत्याही अन्य योजनेतर्गत संबंधित विद्यार्थ्यांस लाभ मिळण्यास प्रतिबंधित केले जाईल. या संदर्भातील सर्वस्वी जबाबदारी ही योजनेची अंमलबजावणी करणाऱ्या सक्षम प्राधिकाऱ्याची असेल.

३०) सदर योजनेतर्गत पात्र अभ्यासक्रम राबविणाऱ्या संबंधित शैक्षणिक संस्था (NAAC, NBA इ.) मूल्यांकन/ पुर्नमूल्यांकन करण्यास पात्र ठरल्यानंतर त्यांना शैक्षणिक वर्ष २०१८-१९ च्या अखेरपर्यंत सक्षम शिखर संस्था / यंत्रणा/ मंडळाकडून असे मूल्यांकन व दर्जाचे मानांकन प्राप्त करणे (Assessment and Accreditation) आवश्यक राहिल. तदनंतर शैक्षणिक वर्ष २०१९-२० पासून संबंधित सक्षम शिखर संस्था/मंडळाकडून (NAAC, NBA इ.) मूल्यांकन व दर्जा निश्चिती करून मानांकन प्राप्त न केल्यास अशा संस्थांचे मूल्यांकन व दर्जा मानांकन प्राप्त होईपर्यंत अशा शैक्षणिक संस्थांना योजनेतून वगळण्यात येईल. तदनंतर केवळ मानांकन प्राप्त करणाऱ्या शैक्षणिक संस्थेमध्ये नव्याने प्रथम / थेट द्वितीय वर्षासाठी प्रवेश घेणाऱ्या विद्यार्थ्यांकरीताच सदर योजना लागू राहिल.

३१) या योजनेतर्गत व्यावसायिक पदवी, पदव्युत्तर पदवी व पदविका अभ्यासक्रमांसाठी प्रवेशित लाभार्थी विद्यार्थ्यांपैकी किमान ५० टक्के विद्यार्थ्यांना नोकरीची संधी (Placements) मिळवून देण्याची जबाबदारी ही संबंधित महाविद्यालय/ तंत्रनिकेतन यांची राहिल.

३२) सदर योजनेमध्ये व त्याच्या अंमलबजावणीबाबत कोणतीही पूर्वसूचना न देता बदल अथवा सुधारणा करण्याचे अधिकार शासनास राहतील व असे बदल केल्यामुळे कोणत्याही प्रकारचे नुकसान झाल्याबाबतचा दावा कोणत्याही विद्यार्थ्यास किंवा शैक्षणिक संस्थेस अथवा विद्यार्थ्यांच्या पालकांना शासनाच्या विरुद्ध करता येणार नाही.

शिष्यवृत्तीच्या वितरणाची कार्यपद्धती:-

३३) या योजनेतर्गत सध्या लाभ घेत असलेले व नवीन प्रत्येक पात्र इच्छुक अर्जदार विद्यार्थ्यांने सदर प्रयोजनार्थ शासनाने माहिती तंत्रज्ञान संचालनालय मार्फत विकसित केलेल्या महाडीबीटी पोर्टल वर ऑन-लाईन पध्दतीने अर्ज सादर करणे अनिवार्य असेल. या महाडीबीटी पोर्टलचा वापर करुनच अर्ज करण्यापासून ते रक्कम खात्यात जमा करण्यापर्यंतची सर्व प्रक्रिया करणे अनिवार्य राहिल.

३४) महाराष्ट्र आधार (वित्तीय व इतर सहाय्य, लाभ आणि सेवा यांचे लक्षित वितरण) अधिनियम, २०१६ अन्वये विभागाने दिनांक १३/०४/२०१७ रोजी राजपत्रात प्रसिध्द केलेली शासन अधिसूचना (असाधारण क्र.८७) व वरील संदर्भ क्र.३ येथील शासन निर्णयातील तरतूदीनुसार ऑन-लाईन अर्जासोबत पात्र इच्छुक अर्जदारानी त्यांचा आधार क्रमांक देणे आवश्यक असेल. तसेच ज्या बँक खात्यात पात्र लाभार्थ्यांना रक्कम प्राप्त करुन घ्यावयाची आहे, असे खाते ऑन-लाईन अर्जासोबत दिलेल्या आधार क्रमांकाशी संलग्न असल्याची खात्री करणे आवश्यक असेल. शासनाने सदर प्रयोजनार्थ विहित केलेल्या पध्दतीनुसार संबंधित शैक्षणिक संस्थेने व सक्षम प्राधिकाऱ्यांनी प्राप्त अर्जाच्या छाननीची प्रक्रीया अवलंबणे आवश्यक असेल. याकरीता सर्व संबंधित विद्यापीठे/शिक्षण मंडळाकडून सक्षम प्राधिकाऱ्यांना त्यांच्या संगणक प्रणालीशी जोडण्यासाठी आवश्यक असलेले सर्व प्रकारचे सहकार्य संबंधित प्रशासकीय विभागानी माहिती तंत्रज्ञान संचालनालयास करणे अनिवार्य असेल.

३५) सक्षम प्राधिका-यास ऑनलाईन अर्ज प्राप्त झाल्यानंतर त्यामधील विद्यार्थ्यांची सर्व माहिती व त्यास दिलेला प्रवेश हा प्रवेश नियामक प्राधिकरण अथवा सक्षम प्राधिकरणाने वैध ठरविण्यात आल्याची पडताळणी करावी.

३६) प्रत्येक लाभार्थी विद्यार्थी हा संबंधित शैक्षणिक संस्थेत प्रवेश घेतल्याची अथवा शिक्षण घेत असल्याची व शैक्षणिक संस्थेत बनावट विद्यार्थ्यांची नोंद नसल्याची संगणकीय प्रणालीद्वारे पडताळणी करणे आवश्यक असेल.

३७) प्रत्येक प्रवर्गातील अर्जदार विद्यार्थ्यांकरिता निश्चित केलेल्या त्याच्या कुटूंबाची (दोन्ही पालकांचे एकत्रित) उत्पन्न मर्यादा ही सक्षम अधिकाऱ्याने प्रमाणित केल्याची खातरजमा करणे

आवश्यक असून उत्पन्न प्रमाणपत्र हे किमान संबंधित तहसिलदार अथवा सक्षम प्राधिकारी यांचे असावे.

३८) अर्जदार विद्यार्थी हा प्रत्येक वर्षाच्या प्रथम सत्राच्या / वर्षाच्या परीक्षेस बसला असल्याबाबत खातरजमा करुन त्या विद्यार्थ्यांची सर्व माहिती शैक्षणिक संस्थेने ऑन-लाईन स्वरूपात प्रमाणित करुन ऑन-लाईन अर्ज सक्षम अधिका-याकडे सादर करणे आवश्यक राहिल.

३९) ज्या अभ्यासक्रमांना सत्र परीक्षा पध्दती लागू नाही, अशा अभ्यासक्रमाकरीता संबंधित विद्यार्थ्यांचा प्रवेश हा प्रवेश नियामक प्राधिकरण व संबंधित विद्यापीठाने / शिक्षण मंडळाने निश्चित केल्यानंतर विद्यापीठ/शिक्षण मंडळाकडे नोंदविण्यात आलेला नोंदणी क्रमांक तपासून संबंधित अभ्यासक्रमास प्रवेश घेणा-या पात्र विद्यार्थ्यांचे आधारसंलग्नित बायोमेट्रीक उपस्थिती प्रणालीद्वारे सहा महिन्यांचे पट पडताळून त्यानुसार प्रमाणित केल्यानंतर लाभासाठी निश्चित करण्यात येईल. तसेच आधार संलग्नित बायोमेट्रीक उपस्थित प्रणाली ही महाडीबीटी पोर्टलला जोडण्याकरीता आवश्यक असलेली संगणकीय प्रणाली माहिती तंत्रज्ञान संचालनालयाने विकसित करावी.

४०) वरीलप्रमाणे प्राप्त झालेल्या ऑन-लाईन अर्जाची विहित पध्दतीने रितसर छाननी झाल्यानंतर त्यास वरील संदर्भ क्रमांक ३ येथील शासन निर्णयातील तरतूदीनुसार पात्र लाभार्थ्यांना अनुज्ञेय असलेले शिक्षण शुल्क शिष्यवृत्ती, परीक्षा शुल्क व निर्वाह भत्याची रक्कम ही थेट स्वरूपात लाभार्थ्यांच्या आधार संलग्नीत बँक खात्यात जमा करण्यात येईल.

४१) याप्रमाणे शिक्षण शुल्क शिष्यवृत्ती योजनेंतर्गत पात्र लाभार्थ्यांना संबंधित शैक्षणिक वर्षाकरीता मंजूर करण्यात येणारी अनुज्ञेय शिक्षण शुल्काची रक्कम ही दोन हप्त्यांमध्ये लाभार्थी विद्यार्थ्यांस देण्यात येईल. त्यापैकी सक्षम प्राधिकाऱ्याकडून पहिला हप्ता हा संबंधित शैक्षणिक वर्षातील ऑक्टोबर महिन्याच्या पहिल्या आठवड्यापर्यंत व उर्वरित दुसरा हप्ता फेब्रुवारी अखेरपर्यंत लाभार्थ्यांच्या आधार संलग्नीत बँक खात्यात जमा करण्यात येईल.

४२) तथापि, उपरोक्त मुदतीपूर्वी महाविद्यालय/ तंत्रनिकेतन यांनी सदर योजनेंतर्गत विद्यार्थ्यांस अनुज्ञेय असणाऱ्या शिक्षण शुल्क शिष्यवृत्तीची रक्कम ही संबंधित विद्यार्थ्यांकडून प्रवेशाच्यावेळी आगाऊ स्वरूपात घेऊ नये व विद्यार्थ्यांची पिळवणूक होणार नाही याची योग्य ती खात्री शैक्षणिक संस्था करेल. तसेच संबंधित पात्र लाभार्थी विद्यार्थ्यांस वरीलप्रमाणे DBT द्वारे अनुज्ञेय शिष्यवृत्तीची रक्कम ही त्यांनी त्यांच्या महाविद्यालय/ तंत्रनिकेतनास शुल्कापोटी तात्काळ अदा करावी व याची सर्वस्वी जबाबदारी ही संबंधित विद्यार्थ्यांची असेल.

४३) तसेच या योजनेंतर्गत पात्र लाभार्थी विद्यार्थ्यांसाठी शिष्यवृत्ती अदा करतेवेळी प्रत्येक टप्प्यावर अशा लाभार्थी विद्यार्थ्यांची त्यांचा अभ्यासक्रम व शैक्षणिक संस्थानिहाय सविस्तर यादी संबंधित शैक्षणिक संस्थेस व संबंधित संचालनालयास महाडीबीटी पोर्टलद्वारे उपलब्ध करुन

देण्याची कार्यवाही माहिती तंत्रज्ञान संचालनालयाकडून करण्यात यावी. उपरोक्त नमूद केल्याप्रमाणे या यादीतील नमूद पात्र लाभार्थी विद्यार्थ्यांना महाविद्यालय/तंत्रनिकेतनात प्रवेशाच्या वेळी कोणतीही अडचण येणार नाही याची खात्री संबंधित महाविद्यालय/तंत्रनिकेतन यांनी घ्यावी.

४४) तसेच अभ्यासक्रम व संस्थानिहाय सदर पात्र लाभार्थ्यांची यादी ही अंमलबजावणी करणाऱ्या संचालनालयाने देखील त्यांच्या संकेतस्थळावर न चुकता प्रसिध्द करणे बंधनकारक असेल. तथापि, संबंधित इच्छुक अर्जदारांनी नमूद केलेल्या त्यांच्या आधार क्रमांकासंदर्भात व त्यांच्या अन्य वैयक्तिक खाजगी स्वरूपाची माहिती ही सार्वजनिक होणार नाही, याची योग्य ती खबरदारी घेण्यात यावी.

४५) महाविद्यालये / तंत्रनिकेतन यांचेकडून इच्छुक अर्जदार विद्यार्थ्यांच्या ऑन-लाईन अर्जाची छाननी करतांना त्या विद्यार्थ्यांच्या सत्रनिहाय उपस्थितीचा व त्यांनी वेळोवेळी दिलेल्या सत्र / वार्षिक परीक्षेबाबतचा तपशिल तपासून सादर करणे आवश्यक असेल व याची जबाबदारी ही संबंधित महाविद्यालय/ तंत्रनिकेतनांच्या प्राचार्यांची असेल. तथापि, प्रथम सत्रामध्ये देण्यात येणाऱ्या शिष्यवृत्तीच्या पहिल्या हप्त्याच्या रकमेसाठी विद्यार्थ्यांची किमान उपस्थिती व परीक्षेबाबतची माहिती विचारात घेण्यात येऊ नये. परंतु त्यापुढील सर्व सत्राकरीता उर्वरित शिष्यवृत्तीची रक्कम अदा करण्यापूर्वी त्या विद्यार्थ्यांची लगतपूर्वीच्या सत्रातील आधारसंलग्नीत बायोमेट्रीक उपस्थिती प्रणालीद्वारे नोंदविलेली किमान ५० टक्के इतकी उपस्थिती व लगतपूर्वीच्या सत्र परीक्षेस बसला असल्याची खात्री करणे आवश्यक असेल.

अन्य महत्वपूर्ण बाबी :-

४६) यापूर्वी संदर्भ क्रमांक २ येथील शासन निर्णयात नमूद केल्याप्रमाणे सदर प्रयोजनार्थ सर्व विद्यापीठे / महाराष्ट्र राज्य तंत्रशिक्षण मंडळ / महाराष्ट्र राज्य माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शिक्षण मंडळ/ स्वायत्तता प्राप्त महाविद्यालये/तंत्रनिकेतन यांनी प्रत्येक प्रवेशित विद्यार्थ्यांचा प्रवेश निश्चित करताना त्यांचा आधार क्रमांक हा संबंधित विद्यापीठ/मंडळाच्या संलग्नीत महाविद्यालय / तंत्रनिकेतनाच्या unique सांकेतिक क्रमांकाशी (AISHE/School Code अथवा विद्यापीठ/ मंडळाने दिलेला नोंदणीकृत क्रमांक) जोडून त्या आधारे विकसित केलेली शैक्षणिक संस्थेतील विद्यार्थ्यांची व महाविद्यालयाचे शिक्षण शुल्काबाबतची अभ्यासक्रमनिहाय परिपूर्ण माहिती (Data base) ही महाडीबीटी पोर्टलशी जोडण्यासाठी माहिती तंत्रज्ञान संचालनालयास संबंधित प्रशासकीय विभागाकडून उपलब्ध करून देण्यात यावी.

४७) सदर प्रयोजनार्थ प्रत्येक योजनेकरीता संबंधित संचालनालय/आयुक्तालय यांनी राष्ट्रीयकृत अथवा अनुसूचित बँकेत एक संयुक्त खाते उघडून त्याद्वारे लाभार्थी विद्यार्थ्यांना

शिष्यवृत्ती माहिती तंत्रज्ञान संचालनालयाने विकसित केलेल्या राज्यस्तरीय महाडीबीटी पोर्टल मार्फत अदा करण्याची कार्यवाही करावी. वरील नमूद खात्याव्यतिरिक्त इतर कोणतेही खाते (जिल्हा/ तालुका/ विभाग स्तरावर) ठेवण्यात येऊ नये.

४८) विविध प्रशासकीय विभागांच्या अखत्यारितील कोणते अभ्यासक्रम व्यावसायिक किंवा बिगर व्यावसायिक आहेत याबाबतची माहिती ही प्रस्तावित शासन निर्णयासोबत जोडण्यात येणाऱ्या परिशिष्टामध्ये नमूद करण्यात आली आहे. तथापि, यासंदर्भात बदल करावयाचा असल्यास त्याअनुषंगाने संबंधित प्रशासकीय विभागांनी त्यांचेशी संबंधित अधिनियमातील तरतूदी किंवा केंद्र शासनाच्या शिखर परिषदेच्या मार्गदर्शक सूचनांनुसार त्यामध्ये आवश्यक ते बदल करण्याबाबतची कार्यवाही स्वतंत्रपणे शासन मान्यतेने करावी.

४९) सदर योजनेची अंमलबजावणी करण्यासाठी विविध प्रशासकीय विभागांच्या अखत्यारितील संचालनालयाच्या/आयुक्तालयाच्या अधिपत्याखालील शासकीय महाविद्यालये/तंत्रनिकेतनांमध्ये स्थापित करावयाच्या आधार संलग्नीत बायोमेट्रीक उपस्थिती प्रणालीकरीता येणारा खर्च हा त्यांच्या स्वीय प्रपंची लेख्यामधून (पीएलए) करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

५०) सदर योजनेंतर्गत निर्धारित केलेल्या अभ्यासक्रमाच्या नावात आवश्यकतेनुरूप बदल करणे अथवा रद्द करणे अथवा नव्याने एखादया अभ्यासक्रमाचा समावेश करण्याकरीता किंवा या शासन निर्णयासोबतच्या परिशिष्ट "क" मध्ये नमूद केलेले अभ्यासक्रम सद्यःस्थितीत अकृषी विद्यापीठात अस्तित्वात नसल्याचे निदर्शनास आले असले तरी या अभ्यासक्रमांचा आवश्यकतेनुरूप समावेश करण्याबाबत उचित निर्णय घेण्यासाठी अपर मुख्य सचिव, उच्च व तंत्र शिक्षण यांच्या अध्यक्षतेखालील अपर मुख्य सचिव (वित्त), प्रधान सचिव (कृषी /पदुम), प्रधान सचिव (शालेय शिक्षण), सचिव (सामाजिक न्याय), सचिव (आदिवासी विकास) आणि सचिव (वैद्यकीय शिक्षण) यांचा समावेश असलेल्या सचिवस्तरीय प्रदत्त समितीला (Empowered Committee) अधिकार प्रदान करण्यात येत आहेत.

५१) राजर्षी छत्रपती शाहू महाराज शिक्षण शुल्क शिष्यवृत्ती योजनेची प्रभावीपणे पारदर्शी पध्दतीने काटेकोररित्या अंमलबजावणी करण्यासाठी विविध बाबींकरिता येणारा प्रशासकीय खर्च हा वरील संदर्भ क्र.४ येथील शासन निर्णयान्वये दिलेल्या मान्यतेनुसार भागविण्यात यावा.

५२) उच्च व तंत्र शिक्षण विभागाच्या अधिपत्याखालील उच्च शिक्षण संचालनालय, कला संचालनालय व तंत्र शिक्षण संचालनालयाच्या अखत्यारितील पात्र अभ्यासक्रमांना प्रवेश घेणाऱ्या आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकातील विद्यार्थ्यांना अनुज्ञेय शिक्षण शुल्क शिष्यवृत्ती, परीक्षा शुल्क आणि निर्वाह भत्ता देण्यासाठी सदर योजनेंतर्गत अनुक्रमे संचालक, उच्च शिक्षण संचालनालय, संचालक, कला संचालनालय आणि संचालक, तंत्रशिक्षण संचालनालय यांना संनियंत्रण व समन्वयक

अधिकारी म्हणून घोषित करण्यात येत आहे. तसेच उच्च शिक्षण आणि तंत्र शिक्षण संचालनालयांच्या नियंत्रणाखालील विभागीय सहसंचालक यांना या योजनेची अंमलबजावणी करण्यासाठी प्राधिकृत करण्यात येत आहे.

५३) सदर योजनेतर्गत पात्र लाभार्थ्यांना देण्यात येणाऱ्या शुल्क शिष्यवृत्ती बाबत विविध विभागांच्या अखत्यारीतील सर्व सक्षम प्राधिकारी किंवा नेमून दिलेल्या त्यांच्या प्रतिनिधीद्वारे वेळोवेळी दरवर्षी लाभार्थ्यांची शैक्षणिक प्रगती व उपस्थिती बाबत खात्री करावी. त्यासाठी आवश्यक त्या सूचना वेळापत्रकासह संनियंत्रण व समन्वयक अधिकाऱ्यांनी निर्गमित कराव्यात. तसेच या योजनेतील त्रुटी संदर्भातील निरीक्षण व फलनिष्पत्तीचा अहवाल शासनास न चुकता वेळोवेळी सादर करणे अनिवार्य असेल.

५४) तंत्र शिक्षण संचालनालयाच्या अखत्यारितील अभ्यासक्रमांसाठी प्रवेश घेणाऱ्या आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकातील विद्यार्थ्यांच्या शिक्षण शुल्क व परीक्षा शुल्क शिष्यवृत्तीचा खर्च हा मागणी क्र.डब्ल्यू-३, “मुख्य लेखाशिर्ष २२०३-तंत्र शिक्षण, १०७ शिष्यवृत्त्या, (००)(०६) राजर्षी छत्रपती शाहू महाराज शैक्षणिक शुल्क प्रतिपूर्ती योजना (२२०३ ०७४८) ३१ सहायक अनुदाने (वेतनेतर)” या लेखाशिर्षाखाली खर्ची टाकून मंजूर अनुदानातून भागविण्यात यावा. तसेच अनुज्ञेय निर्वाह भत्याचा खर्च हा डॉ.पंजाबराव देशमुख वसतिगृह निर्वाह भत्ता योजनेकरीता नव्याने उघडण्यात आलेल्या “मुख्य लेखाशिर्ष “२२०३-तंत्र शिक्षण, १०७ शिष्यवृत्त्या, (००)(०९) डॉ.पंजाबराव देशमुख वसतिगृह निर्वाह भत्ता योजना (२२०३००००) ३४ शिष्यवृत्त्या/विद्यावेतने” या लेखा शिर्षाखाली खर्ची टाकून मंजूर अनुदानातून भागविण्यात यावा.

५५) तसेच उच्च शिक्षण संचालनालयाच्या अखत्यारितील अभ्यासक्रमांसाठी प्रवेश घेणाऱ्या आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकातील विद्यार्थ्यांच्या शिक्षण शुल्क व परीक्षा शुल्क शिष्यवृत्तीचा खर्च हा “मुख्य लेखाशिर्ष २२०२- उच्च शिक्षण, १०७ शिष्यवृत्त्या (०२) (०९) ज्यांचे किंवा ज्यांच्या पालकांचे वार्षिक उत्पन्न रु.१५०००/- पेक्षा अधिक नाही अशा विद्यार्थ्यांना फी माफी (२२०२ १४५६) ३१, सहाय्यक अनुदाने (वेतनेतर)” लेखाशिर्षाखाली खर्ची टाकून मंजूर अनुदानातून भागविण्यात यावा.

५६) या योजनेतर्गत नव्याने काही अभ्यासक्रमांचा समावेश करण्यात आला असल्याने व निर्वाह भत्ता देण्यात येणार असल्यामुळे ज्या प्रशासकीय विभागांच्या अखत्यारितील संबंधित संचालनालय/आयुक्तालय यांचेकडे सदर प्रयोजनार्थ लेखाशिर्ष उपलब्ध नसल्यास शिक्षण शुल्क व परीक्षा शुल्क शिष्यवृत्ती आणि निर्वाह भत्याकरीता असे दोन स्वतंत्र लेखाशिर्ष उघडण्याची कार्यवाही करावी.

५७) सदर योजनेतर्गत कृषी, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय व मत्स्यव्यवसाय आणि वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्ये या विभागांच्या अखत्यारितील व्यावसायिक अभ्यासक्रमांसाठी प्रवेश घेणाऱ्या

आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकातील विद्यार्थ्यांसाठी यासंदर्भात विहित अटी / शर्ती, अनुज्ञेय लाभ इत्यादीबाबींचा अंतर्भाव करून योजनेची प्रभावी अंमलबजावणी करण्यासाठी सक्षम प्राधिकारी तसेच संनियंत्रण व समन्वयक अधिकारी घोषित करण्यासाठी आवश्यक ते पूरक आदेश या विभागांनी त्यांच्या स्तरावर तात्काळ निर्गमित करावेत.

५८) सदर शासन निर्णय वित्त विभागाच्या सहमतीने त्या विभागाचा अनौपचारिक संदर्भ क्रमांक ९१३/ व्यय-५, दिनांक १८ /०९/२०१७ अनुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.

५९) सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्धकरून देण्यात आला असून त्याचा संकेतांक क्रमांक २०१७१००७१२३५१०८८०८ असा आहे. सदर आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांचे आदेशानुसार व नांवाने,

Dr.Kiran Patil Digitally signed
by Dr.Kiran Patil
Date: 2017.10.07
14:54:59 +05'30'

(डॉ. किरण पाटील)

उपसचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१. मा.राज्यपालांचे सचिव, राजभवन, मलबार हिल, मुंबई
२. मा.मुख्यमंत्र्यांचे अपर मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई
३. अपर मुख्य सचिव, वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई
४. प्रधान सचिव (कृषी), कृषी व प.दु.म. विभाग, मंत्रालय, मुंबई
५. प्रधान सचिव, नियोजन विभाग, मंत्रालय, मुंबई
६. सचिव, वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्ये विभाग, मंत्रालय, मुंबई
७. सचिव (पशु संवर्धन, दुग्ध विकास व मत्स्य व्यवसाय) विभाग, मंत्रालय, मुंबई
८. सचिव, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई
९. सचिव, आदिवासी विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई
१०. मा.विरोधी पक्षनेता, विधानपरिषद, विधानभवन, मुंबई
११. मा.विरोधी पक्षनेता, विधानसभा, विधानभवन, मुंबई
१२. सर्व सन्माननीय विधानपरिषद व विधानसभा सदस्य
१३. आयुक्त, समाजकल्याण आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे,
१४. आयुक्त, आदिवासी विकास आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, नाशिक
१५. आयुक्त, राज्य सामाईक प्रवेश परीक्षा कक्ष, महाराष्ट्र राज्य, ३०५, शासकीय तंत्रनिकेतन इमारत, ४९, खेरवाडी, अलियावर जंग मार्ग, वांद्रे (पूर्व), मुंबई-४०००५१
१६. सचिव, प्रवेश नियामक प्राधिकरण, महाराष्ट्र राज्य, ३०५, शासकीय तंत्रनिकेतन इमारत, ४९, खेरवाडी, अलियावर जंग मार्ग, वांद्रे (पूर्व), मुंबई-४०००५१

१७. सचिव, शुल्क नियामक प्राधिकरण, महाराष्ट्र राज्य, ३०५, शासकीय तंत्रनिकेतन इमारत, ४९, खेरवाडी, अलियावर जंग मार्ग, वांद्रे (पूर्व), मुंबई-४०००५१
१८. संचालक, तंत्र शिक्षण, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
१९. संचालक, उच्च शिक्षण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
२०. संचालक, कला संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
२१. संचालक, वैद्यकीय शिक्षण व संशोधन, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
२२. आयुक्त, कृषी, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
२३. आयुक्त, दुग्ध व्यवसाय विकास, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
२४. आयुक्त, मत्स्य व्यवसाय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
२५. संचालक, पशु संवर्धन, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
२६. कुलगुरु, सर्व विद्यापीठे
२७. कुलगुरु, डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर तंत्रशास्त्र विद्यापीठ, लोणेरे, ता.मागणगांव, जि.रायगड
२८. कुलगुरु, महाराष्ट्र राज्य आरोग्य विज्ञान विद्यापीठ, नाशिक
२९. संचालक, महाराष्ट्र राज्य तंत्र शिक्षण परीक्षा मंडळ, शासकीय तंत्रनिकेतन इमारत, ४९, खेरवाडी, अलियावर जंग मार्ग, वांद्रे (पूर्व), मुंबई-४०००५१
३०. सहसंचालक, तंत्र शिक्षण विभागीय कार्यालये (सर्व), (संचालक, तंत्र शिक्षण यांच्यामार्फत)
३१. सहसंचालक, उच्च शिक्षण, विभागीय कार्यालये (सर्व)
३२. महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क महासंचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई (प्रसिध्दीसाठी)
३३. सर्व जिल्हाधिकारी
३४. महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र - १/२, मुंबई / नागपूर
३५. महालेखापाल (लेखा परीक्षा), महाराष्ट्र - १/२, मुंबई / नागपूर
३६. अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई
३७. निवासी लेखा परीक्षा अधिकारी, मुंबई
३८. सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी
३९. सर्व संबंधित मा.मंत्री/मा.राज्यमंत्री यांचे स्वीय सहायक
४०. उप सचिव (मशि/विशि/अर्थसंकल्प), उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, मंत्रालय, मुंबई
४१. अवर सचिव (तांशि-३, विशि-३), उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, मंत्रालय, मुंबई
४२. कक्ष अधिकारी (मशि-२/मशि-४/तांशि-५/तांशि-६/साशि-९), उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, मंत्रालय, मुंबई
४३. मा.मंत्री, उच्च व तंत्र शिक्षण यांचे खाजगी सचिव
४४. मा.राज्यमंत्री, उच्च व तंत्र शिक्षण यांचे खाजगी सचिव
४५. मा.मुख्य सचिव यांचे वरिष्ठ स्वीय सहायक
४६. अपर मुख्य सचिव, उच्च व तंत्र शिक्षण यांचे स्वीय सहायक
४७. निवडनस्ती/तांशि-४

परिशिष्ट-अ

शासन निर्णय क्रमांक : संकीर्ण-२०१७/प्र.क्र.३३२/तांशि-४, दिनांक ७ ऑक्टोबर, २०१७ सोबतचे परिशिष्ट

Annexure A: List of courses (mentioned in Ref. no. 6 G.R. dated 21/08/2017) for which presently scholarship is provided under Rajarshi Chhatrapati Shahu Maharaj Shikshan Shulk Shishyavrutti Scheme for EBC students

Sr.No. (1)	Course Name (2)	Duration (Year) (3)	Whether course is Professional? (YES/NO) (4)	Level of Course (5)	Discipline (6)	Concerned Department (7)	Concerned Directorate (8)
1	Bachelor of Technology Agriculture Engineering	4	YES	UG	Agriculture	Agriculture	*
2	Bachelor of Science (Agri. Bio-Technology)	4	YES	UG	Agriculture	Agriculture	*
3	Bachelor of Science (Horticulture)	4	YES	UG	Agriculture	Agriculture	*
4	Bachelor of Science (Agriculture)	4	YES	UG	Agriculture	Agriculture	*
5	Bachelor of Business Administration (Agriculture)	4	YES	UG	Agriculture	Agriculture	*
6	Master of Science (Agriculture)	2	YES	PG	Agriculture	Agriculture	*
7	Master of Science (Horticulture)	2	YES	PG	Agriculture	Agriculture	*
8	Master of Science (Post Harvest Management)	2	YES	PG	Agriculture	Agriculture	*
9	Master of Science (Agricultural Biotechnology)	2	YES	PG	Agriculture	Agriculture	*
10	Agriculture Polytechnic	3	YES	UG	Agriculture	Agriculture	*
11	Krushni Tantra Padvika	2	YES	UG	Agriculture	Agriculture	*
12	Master of Business Administration (Agriculture)	2	YES	PG	Management	Agriculture	*
13	Diploma in Live Stock Management & Dairy Production (Dairy Diploma)	3	YES	Diploma	Animal Husbandry	Animal Husbandry	*
14	Bachelor of Science (Animal Husbandry)	4	YES	UG	Animal Husbandry	Animal Husbandry	*
15	Bachelor of Veterinary Science and Animal Husbandry (B.V.Sc. & A.H.) (Graduate)	5	YES	UG	Animal Husbandry	Animal Husbandry	*
16	Bachelor of Technology (Dairy Tech.) B.Tech. (Dairy Tech.) (Graduate)	4	YES	UG	Dairy Technology	Animal Husbandry	*
17	Bachelor of Fisheries Science (B.F. Sc.) (Graduate)	4	YES	UG	Fisheries	Animal Husbandry	*
18	Master of Science (Home Science) Food Science and Nutrition	2	NO	PG	Arts	Higher & Technical Education	DHE

Annexure A: List of courses (mentioned in Ref. no. 6 G.R. dated 21/08/2017) for which presently scholarship is provided under Rajarshi Chhatrapati Shahu Maharaj Shikshan Shulk Shishyavrutti Scheme for EBC students							
Sr.No. (1)	Course Name (2)	Duration (Year) (3)	Whether course is Professional? (YES/NO) (4)	Level of Course (5)	Discipline (6)	Concerned Department (7)	Concerned Directorate (8)
19	Master of Science (Home Science) Human Development	2	NO	PG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
20	Master of Science (Home Science) Textile and Clothing	2	NO	PG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
21	Master of Science (Food Science)	2	NO	PG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
22	Master of Science (Home Science)	2	NO	PG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
23	M.Sc. (Home Science) Foods, Nutrition & Dietetics	2	No	PG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
24	M.Sc. (Home Science) Foods Processing & Preservation	2	No	PG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
25	M.Sc. (Home Science) Sports Nutrition	2	No	PG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
26	Master of Arts in Sociology	2	NO	PG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
27	Master of Arts (Public Administration)	2	NO	PG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
28	Master of Arts Human Science	2	NO	PG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
29	Master of Arts in Arabic	2	NO	PG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
30	Master of Arts in Geography	2	NO	PG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
31	Master of Arts in Home Science	2	NO	PG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
32	Master of Arts in Music	2	NO	PG	Arts	Higher & Technical Education	DHE

Annexure A: List of courses (mentioned in Ref. no. 6 G.R. dated 21/08/2017) for which presently scholarship is provided under Rajarshi Chhatrapati Shahu Maharaj Shikshan Shulk Shishyavrutti Scheme for EBC students							
Sr.No. (1)	Course Name (2)	Duration (Year) (3)	Whether course is Professional? (YES/NO) (4)	Level of Course (5)	Discipline (6)	Concerned Department (7)	Concerned Directorate (8)
33	Master of Arts Mass A Communication & Journalism	3	NO	PG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
34	Master of Arts Pali	2	NO	PG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
35	Master of Arts Politics	2	NO	PG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
36	Master of Mass A communication	2	NO	PG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
37	Master of Arts	2	NO	PG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
38	Master of Arts (Dance)	2	NO	PG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
39	Master of Arts (Kirtan shastra)	2	NO	PG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
40	Master of Arts (Sanskrit)	2	NO	PG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
41	Master of Arts (Yogshashtra)	2	NO	PG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
42	Master of Arts (Kala and Lalitkala)	2	NO	PG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
43	Master of Arts Anthropology	2	NO	PG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
44	Master of Arts Buddhist-Studies	2	NO	PG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
45	Master of Arts Hindi (Comparative Literature)	2	NO	PG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
46	Master of Arts Hindi (Language Technology)	2	NO	PG	Arts	Higher & Technical Education	DHE

Annexure A: List of courses (mentioned in Ref. no. 6 G.R. dated 21/08/2017) for which presently scholarship is provided under Rajarshi Chhatrapati Shahu Maharaj Shikshan Shulk Shishyavrutti Scheme for EBC students							
Sr.No. (1)	Course Name (2)	Duration (Year) (3)	Whether course is Professional? (YES/NO) (4)	Level of Course (5)	Discipline (6)	Concerned Department (7)	Concerned Directorate (8)
47	Master of Arts Mass Communication	2	NO	PG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
48	Master of Arts Non-violence and Peace Studies	2	NO	PG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
49	Master of Arts Women Studies	2	NO	PG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
50	Bachelor of Arts in Music	3	NO	UG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
51	Master of Arts in Economics	2	NO	PG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
52	Master of Arts in English	2	NO	PG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
53	Master of Arts in Hindi	2	NO	PG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
54	Master of Arts in History	2	NO	PG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
55	Master of Arts in Marathi	2	NO	PG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
56	Master of Arts in Philosophy	2	NO	PG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
57	Master of Arts in Politics	2	NO	PG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
58	Master of Arts in Psychology	2	NO	PG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
59	Master of Arts in Urdu	2	NO	PG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
60	Master of Arts Clinical Psychology	2	NO	PG	Arts	Higher & Technical Education	DHE

Annexure A: List of courses (mentioned in Ref. no. 6 G.R. dated 21/08/2017) for which presently scholarship is provided under Rajarshi Chhatrapati Shahu Maharaj Shikshan Shulk Shishyavrutti Scheme for EBC students							
Sr.No. (1)	Course Name (2)	Duration (Year) (3)	Whether course is Professional? (YES/NO) (4)	Level of Course (5)	Discipline (6)	Concerned Department (7)	Concerned Directorate (8)
61	Master of Arts Industrial Psychology	2	NO	PG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
62	Master of Arts in Home Economics	2	NO	PG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
63	Master of Arts in Master of Journalism & Mass Communication	2	NO	PG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
64	Master of Arts in Political Science	2	NO	PG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
65	Master of Arts in Kannad	2	NO	PG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
66	Master of Art Human Right	2	NO	PG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
67	Master of Arts in Education	2	NO	PG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
68	Master of Arts in Public Administration	2	NO	PG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
69	Master of Arts in Sanskrit	2	NO	PG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
70	Master of Arts (Education and Communication)	2	NO	PG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
71	Master of Arts (Public Services)	2	NO	PG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
72	Master of Arts (Subject Communication)	2	NO	PG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
73	Master of Arts (Mass Media)	2	No	PG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
74	Master of Arts (Marathi Literature)	2	NO	PG	Arts	Higher & Technical Education	DHE

Annexure A: List of courses (mentioned in Ref. no. 6 G.R. dated 21/08/2017) for which presently scholarship is provided under Rajarshi Chhatrapati Shahu Maharaj Shikshan Shulk Shishyavrutti Scheme for EBC students							
Sr.No. (1)	Course Name (2)	Duration (Year) (3)	Whether course is Professional? (YES/NO) (4)	Level of Course (5)	Discipline (6)	Concerned Department (7)	Concerned Directorate (8)
75	Master of Arts in counselling	2	No	PG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
76	Master of Arts in development studies	2	No	PG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
77	Master of Arts in social work	2	No	PG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
78	Master of Arts Women Studies	2	No	PG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
79	Master of Arts (Rural Development)	2	No	PG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
80	Master of Arts (Applied Economic.)	2	No	PG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
81	Master of Arts (A.I.H.C. & A.)	2	No	PG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
82	Master of Arts (Defense Studies)	2	No	PG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
83	Bachelor of Arts in Music	3	NO	UG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
84	Bachelor of Arts	3	NO	UG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
85	Bachelor of Arts (Dance)	3	NO	UG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
86	Bachelor of Arts (Yogshashtra)	3	NO	UG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
87	B.A. Home Science	3	NO	UG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
88	B.A. (Arts & Craft)	3	NO	UG	Arts	Higher & Technical Education	DHE

Annexure A: List of courses (mentioned in Ref. no. 6 G.R. dated 21/08/2017) for which presently scholarship is provided under Rajarshi Chhatrapati Shahu Maharaj Shikshan Shulk Shishyavrutti Scheme for EBC students							
Sr.No. (1)	Course Name (2)	Duration (Year) (3)	Whether course is Professional? (YES/NO) (4)	Level of Course (5)	Discipline (6)	Concerned Department (7)	Concerned Directorate (8)
89	Bachelor of Arts (Economics)	3	NO	UG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
90	Bachelor of Arts (Environmental Studies)	3	NO	UG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
91	Bachelor of Arts (Pali)	3	NO	UG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
92	Bachelor of Mass Media	3	NO	UG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
93	Bachelor of Social Work	3	NO	UG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
94	Bachelor of Social Science	3	NO	UG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
95	Bachelor of Arts	3	NO	UG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
96	B.A. in Social Work	3	NO	UG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
97	Bachelor of Journalism & Mass Communication	3	NO	UG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
98	Bachelor of Arts (M.C.J)	3	NO	UG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
99	Bachelor of Arts Lalit Kala	3	NO	UG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
100	Bachelor of Journalism	3	NO	UG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
101	Bachelor of Arts in Journalism	3	NO	UG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
102	Bachelor of Arts (Geography)	3	No	UG	Arts	Higher & Technical Education	DHE

Annexure A: List of courses (mentioned in Ref. no. 6 G.R. dated 21/08/2017) for which presently scholarship is provided under Rajarshi Chhatrapati Shahu Maharaj Shikshan Shulk Shishyavrutti Scheme for EBC students							
Sr.No. (1)	Course Name (2)	Duration (Year) (3)	Whether course is Professional? (YES/NO) (4)	Level of Course (5)	Discipline (6)	Concerned Department (7)	Concerned Directorate (8)
103	Bachelor of Arts. (Psychology)	3	No	UG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
104	Bachelor of Art in Rural services	3	No	UG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
105	Bachelor of Education (Shikshan Shastra)	1	NO	UG	B.Ed	Higher & Technical Education	DHE
106	Master of Physical Education	1	NO	PG	B.P.Ed	Higher & Technical Education	DHE
107	Bachelor of Physical Education (B.P.E)	3	No	UG	B.P.Ed	Higher & Technical Education	DHE
108	Master of Commerce	2	NO	PG	Commerce	Higher & Technical Education	DHE
109	Master of Commerce Accountancy	2	NO	PG	Commerce	Higher & Technical Education	DHE
110	Master of Commerce (Subject Communication)	2	NO	PG	Commerce	Higher & Technical Education	DHE
111	Bachelor of Commerce in Global Finance	3	NO	UG	Commerce	Higher & Technical Education	DHE
112	Bachelor of Commerce in Foreign Trade	3	NO	UG	Commerce	Higher & Technical Education	DHE
113	Bachelor of Commerce (A&F)	3	NO	UG	Commerce	Higher & Technical Education	DHE
114	Bachelor of Commerce (B&I)	3	NO	UG	Commerce	Higher & Technical Education	DHE
115	Bachelor of Commerce	3	NO	UG	Commerce	Higher & Technical Education	DHE
116	Bachelor of Commerce (A&C) (B&I)	3	NO	UG	Commerce	Higher & Technical Education	DHE

Annexure A: List of courses (mentioned in Ref. no. 6 G.R. dated 21/08/2017) for which presently scholarship is provided under Rajarshi Chhatrapati Shahu Maharaj Shikshan Shulk Shishyavrutti Scheme for EBC students							
Sr.No. (1)	Course Name (2)	Duration (Year) (3)	Whether course is Professional? (YES/NO) (4)	Level of Course (5)	Discipline (6)	Concerned Department (7)	Concerned Directorate (8)
117	Bachelor of Commerce in Tax Procedure & Practices (Vocational Course)	3	NO	UG	Commerce	Higher & Technical Education	DHE
118	Master of Public Administration	2	NO	PG	Management	Higher & Technical Education	DHE
119	Master of Science in Genetic	2	NO	PG	Medical	Higher & Technical Education	DHE
120	Master of Science Drug Chemistry	2	NO	PG	Medical	Higher & Technical Education	DHE
121	Master of Science Zoology	2	NO	PG	Science	Higher & Technical Education	DHE
122	Master of Science Artificial Intelligent & Embedded	2	NO	PG	Science	Higher & Technical Education	DHE
123	Master of Science Bio - Chemistry	1	NO	PG	Science	Higher & Technical Education	DHE
124	Master of Science Bio - Informatics	1	NO	PG	Science	Higher & Technical Education	DHE
125	Master of Science Environment	1	NO	PG	Science	Higher & Technical Education	DHE
126	Master of Science Genetics	2	NO	PG	Science	Higher & Technical Education	DHE
127	Master of Science Geology	2	NO	PG	Science	Higher & Technical Education	DHE
128	Master of Science in Analytical Chemistry	2	NO	PG	Science	Higher & Technical Education	DHE
129	Master of Science in Bio-Processing	2	NO	PG	Science	Higher & Technical Education	DHE
130	Master of Science in Electronic	2	NO	PG	Science	Higher & Technical Education	DHE

Annexure A: List of courses (mentioned in Ref. no. 6 G.R. dated 21/08/2017) for which presently scholarship is provided under Rajarshi Chhatrapati Shahu Maharaj Shikshan Shulk Shishyavrutti Scheme for EBC students							
Sr.No. (1)	Course Name (2)	Duration (Year) (3)	Whether course is Professional? (YES/NO) (4)	Level of Course (5)	Discipline (6)	Concerned Department (7)	Concerned Directorate (8)
131	Master of Science in Forensic Science	1	NO	PG	Science	Higher & Technical Education	DHE
132	Master of Science in Industrial Chemistry	3	NO	PG	Science	Higher & Technical Education	DHE
133	Master of Science in Math's	2	NO	PG	Science	Higher & Technical Education	DHE
134	Master of Science Micro Biology	2	NO	PG	Science	Higher & Technical Education	DHE
135	Master of Science Physics	2	NO	PG	Science	Higher & Technical Education	DHE
136	Master of Science Plant Building & Molecular Genetics	2	NO	PG	Science	Higher & Technical Education	DHE
137	Master of Science	2	NO	PG	Science	Higher & Technical Education	DHE
138	Master of Science (Geography)	2	NO	PG	Science	Higher & Technical Education	DHE
139	Master of Science In Organic Chemistry	2	NO	PG	Science	Higher & Technical Education	DHE
140	Master of Science (Botony)	2	NO	PG	Science	Higher & Technical Education	DHE
141	Master of Science (Chemistry)	2	NO	PG	Science	Higher & Technical Education	DHE
142	Master of Science (Statistics)	2	NO	PG	Science	Higher & Technical Education	DHE
143	Master of Science Electronic Media	2	NO	PG	Science	Higher & Technical Education	DHE
144	M.A. M.Sc - Geography	2	NO	PG	Science	Higher & Technical Education	DHE

Annexure A: List of courses (mentioned in Ref. no. 6 G.R. dated 21/08/2017) for which presently scholarship is provided under Rajarshi Chhatrapati Shahu Maharaj Shikshan Shulk Shishyavrutti Scheme for EBC students							
Sr.No. (1)	Course Name (2)	Duration (Year) (3)	Whether course is Professional? (YES/NO) (4)	Level of Course (5)	Discipline (6)	Concerned Department (7)	Concerned Directorate (8)
145	M.A. M.Sc - Mathematics	2	NO	PG	Science	Higher & Technical Education	DHE
146	Master of Science Biodiversity	2	NO	PG	Science	Higher & Technical Education	DHE
147	Master of Science Biotechnology	2	NO	PG	Science	Higher & Technical Education	DHE
148	Master of Science Electronic Science	2	NO	PG	Science	Higher & Technical Education	DHE
149	Master of Science Environmental Science	2	NO	PG	Science	Higher & Technical Education	DHE
150	Master of Science Inorganic Chemistry	2	NO	PG	Science	Higher & Technical Education	DHE
151	Master of Science Organic Chemistry	2	NO	PG	Science	Higher & Technical Education	DHE
152	Master of Science Petroleum Technology	2	NO	PG	Science	Higher & Technical Education	DHE
153	Master of Science Physical Chemistry	2	NO	PG	Science	Higher & Technical Education	DHE
154	Master of Science Polymer Science	2	NO	PG	Science	Higher & Technical Education	DHE
155	Master of Science Communication Media for Child	2	NO	PG	Science	Higher & Technical Education	DHE
156	Master of Science in Nutrition & Food Processing	2	NO	PG	Science	Higher & Technical Education	DHE
157	Master of Science Clinical Nutrition & Dietetics	2	NO	PG	Science	Higher & Technical Education	DHE
158	Master of Science Food Science and Nutrition	2	NO	PG	Science	Higher & Technical Education	DHE

Annexure A: List of courses (mentioned in Ref. no. 6 G.R. dated 21/08/2017) for which presently scholarship is provided under Rajarshi Chhatrapati Shahu Maharaj Shikshan Shulk Shishyavrutti Scheme for EBC students							
Sr.No. (1)	Course Name (2)	Duration (Year) (3)	Whether course is Professional? (YES/NO) (4)	Level of Course (5)	Discipline (6)	Concerned Department (7)	Concerned Directorate (8)
159	Master of Science (Bioinformatics)	2	NO	PG	Science	Higher & Technical Education	DHE
160	Master of Science in Geoinformatics	2	NO	PG	Science	Higher & Technical Education	DHE
161	Master of Science in Industrial Chemistry	2	NO	PG	Science	Higher & Technical Education	DHE
162	Master of Science in Electronics Instrumentation	2	NO	PG	Science	Higher & Technical Education	DHE
163	Master of Science Environmental Technology	2	NO	PG	Science	Higher & Technical Education	DHE
164	M.Sc. (Biology)	2	No	PG	Science	Higher & Technical Education	DHE
165	M.Sc. (Bio-Analytical Science)	2	No	PG	Science	Higher & Technical Education	DHE
166	Master of science (Polymer Chemistry)	2	No	PG	Science	Higher & Technical Education	DHE
167	Master of science (Material Science)	2	No	PG	Science	Higher & Technical Education	DHE
168	Master of Science (AGPM)	2	NO	PG	Science	Higher & Technical Education	DHE
169	Master of Library Science	2	NO	PG	Science	Higher & Technical Education	DHE
170	Bachelor of library & information Science	3	NO	UG	Science	Higher & Technical Education	DHE
171	Bachelor of Library Science	1	NO	UG	Science	Higher & Technical Education	DHE
172	Bachelor of Science	3	NO	UG	Science	Higher & Technical Education	DHE

Annexure A: List of courses (mentioned in Ref. no. 6 G.R. dated 21/08/2017) for which presently scholarship is provided under Rajarshi Chhatrapati Shahu Maharaj Shikshan Shulk Shishyavrutti Scheme for EBC students							
Sr.No. (1)	Course Name (2)	Duration (Year) (3)	Whether course is Professional? (YES/NO) (4)	Level of Course (5)	Discipline (6)	Concerned Department (7)	Concerned Directorate (8)
173	Bachelor of Science in Forensic Science	3	NO	UG	Science	Higher & Technical Education	DHE
174	Bachelor of Science in Refrigeration & A/C	3	NO	UG	Science	Higher & Technical Education	DHE
175	Bachelor of Science Informatics	3	NO	UG	Science	Higher & Technical Education	DHE
176	Bachelor of Science Bio-Tech.(Entire)	3	NO	UG	Science	Higher & Technical Education	DHE
177	Bachelor of Science (Biochemistry)	3	NO	UG	Science	Higher & Technical Education	DHE
178	Bachelor of Science (Food Science and Quality Control)	3	NO	UG	Science	Higher & Technical Education	DHE
179	Bachelor of Science (Forensic Science Entire)	3	NO	UG	Science	Higher & Technical Education	DHE
180	Bachelor of Science (Nano Science and Tech. Entire)	3	NO	UG	Science	Higher & Technical Education	DHE
181	Bachelor of Science (Sugar Technology)	3	NO	UG	Science	Higher & Technical Education	DHE
182	Bachelor of Science (Botany)	3	NO	UG	Science	Higher & Technical Education	DHE
183	Bachelor of Science (C.S. with Maths & Statistics)	3	NO	UG	Science	Higher & Technical Education	DHE
184	Bachelor of Science (Chemistry)	3	NO	UG	Science	Higher & Technical Education	DHE
185	Bachelor of Science (With PCM/Microbiology)	3	NO	UG	Science	Higher & Technical Education	DHE
186	Bachelor of Science (Zoology)	3	NO	UG	Science	Higher & Technical Education	DHE

Annexure A: List of courses (mentioned in Ref. no. 6 G.R. dated 21/08/2017) for which presently scholarship is provided under Rajarshi Chhatrapati Shahu Maharaj Shikshan Shulk Shishyavrutti Scheme for EBC students							
Sr.No. (1)	Course Name (2)	Duration (Year) (3)	Whether course is Professional? (YES/NO) (4)	Level of Course (5)	Discipline (6)	Concerned Department (7)	Concerned Directorate (8)
187	Bachelor of Science (B.Tech.)	3	NO	UG	Science	Higher & Technical Education	DHE
188	Bachelor of Science (Bio-chemistry)	3	NO	UG	Science	Higher & Technical Education	DHE
189	Bachelor of Science Biotechnology	3	NO	UG	Science	Higher & Technical Education	DHE
190	Bachelor of Science Electronic	3	NO	UG	Science	Higher & Technical Education	DHE
191	Bachelor of Science Environmental Science	3	NO	UG	Science	Higher & Technical Education	DHE
192	Bachelor of Science Home Science	3	NO	UG	Science	Higher & Technical Education	DHE
193	Bachelor of Science Wine Technology	3	NO	UG	Science	Higher & Technical Education	DHE
194	Bachelor of Science in Food Science Quality Control	3	NO	UG	Science	Higher & Technical Education	DHE
195	Bachelor of Science (Clinical Lab Science)	3	NO	UG	Science	Higher & Technical Education	DHE
196	Bachelor of Science (Food Science & Quality Control)	3	NO	UG	Science	Higher & Technical Education	DHE
197	Bachelor of Science (Bioinformatics)	3	NO	UG	Science	Higher & Technical Education	DHE
198	Bachelor of Science (Biotech)	3	NO	UG	Science	Higher & Technical Education	DHE
199	Bachelor of Science (ECS)	3	NO	UG	Science	Higher & Technical Education	DHE
200	Bachelor of Science (Entrepreneurship)	3	NO	UG	Science	Higher & Technical Education	DHE

Annexure A: List of courses (mentioned in Ref. no. 6 G.R. dated 21/08/2017) for which presently scholarship is provided under Rajarshi Chhatrapati Shahu Maharaj Shikshan Shulk Shishyavrutti Scheme for EBC students							
Sr.No. (1)	Course Name (2)	Duration (Year) (3)	Whether course is Professional? (YES/NO) (4)	Level of Course (5)	Discipline (6)	Concerned Department (7)	Concerned Directorate (8)
201	Bachelor of Science Bio - Chemistry	3	NO	UG	Science	Higher & Technical Education	DHE
202	Bachelor of Science Food Science	2--3	NO	UG	Science	Higher & Technical Education	DHE
203	Bachelor of Science (Actuarial Science)	3	No	UG	Science	Higher & Technical Education	DHE
204	Post Graduate Diploma Courses in Film Direction	3	YES	PG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
205	Post Graduate Diploma Course in Art Direction & Production Design	2	YES	PG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
206	Master of Social Work	2	YES	PG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
207	BVA	4	YES	UG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
208	Post Graduate Diploma in Nutrition & Dietetics	2	YES	PG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
209	Diploma in Teacher Education	2	YES	Diploma	Arts	Higher & Technical Education	DHE
210	Bachelor of Arts in Performing Art (Dance)	4	YES	UG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
211	Bachelor of Arts in Performing Art (Music)	4	YES	UG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
212	Bachelor of Arts in Performing Art (Drama)	4	YES	UG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
213	Bachelor of Arts in Performing Art	4	YES	UG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
214	Bachelor of Education	1	YES	UG	B.Ed	Higher & Technical Education	DHE

Annexure A: List of courses (mentioned in Ref. no. 6 G.R. dated 21/08/2017) for which presently scholarship is provided under Rajarshi Chhatrapati Shahu Maharaj Shikshan Shulk Shishyavrutti Scheme for EBC students							
Sr.No. (1)	Course Name (2)	Duration (Year) (3)	Whether course is Professional? (YES/NO) (4)	Level of Course (5)	Discipline (6)	Concerned Department (7)	Concerned Directorate (8)
215	Bachelor of Education (Hearing Impaired)	1	YES	UG	B.Ed	Higher & Technical Education	DHE
216	Bachelor of Education (Special Education)	1	YES	UG	B.Ed	Higher & Technical Education	DHE
217	Bachelor Of Education (M.R.)	1	YES	UG	B.Ed	Higher & Technical Education	DHE
218	Master of Education (Physical Education)	2	YES	PG	B.Ed	Higher & Technical Education	DHE
219	Bachelor of Education H.R.	1	YES	UG	B.Ed	Higher & Technical Education	DHE
220	B.A. B.Ed.	4	YES	UG	B.Ed	Higher & Technical Education	DHE
221	B.Sc. B.Ed.	4	YES	UG	B.Ed	Higher & Technical Education	DHE
222	Bachelor of Physical Education	1	YES	UG	B.P.Ed	Higher & Technical Education	DHE
223	Post Graduate Diploma in Cyber Law	3	YES	PG	Law	Higher & Technical Education	DHE
224	Post Graduate Diploma in Corporate Law	1	YES	PG	Law	Higher & Technical Education	DHE
225	Post Graduate Diploma in Intellectual Property Law	1	YES	PG	Law	Higher & Technical Education	DHE
226	Post Graduate in Diploma in Digital & Cyber Forensic science Related law	1	YES	PG	Law	Higher & Technical Education	DHE
227	Post Graduate in Diploma in Forensic science Related law	1	YES	PG	Law	Higher & Technical Education	DHE
228	LL.B.	3	YES	UG	Law	Higher & Technical Education	DHE

Annexure A: List of courses (mentioned in Ref. no. 6 G.R. dated 21/08/2017) for which presently scholarship is provided under Rajarshi Chhatrapati Shahu Maharaj Shikshan Shulk Shishyavrutti Scheme for EBC students							
Sr.No. (1)	Course Name (2)	Duration (Year) (3)	Whether course is Professional? (YES/NO) (4)	Level of Course (5)	Discipline (6)	Concerned Department (7)	Concerned Directorate (8)
229	B.S.L.LL.B	5	YES	UG	Law	Higher & Technical Education	DHE
230	Master of Laws (LL.M)	2	YES	PG	Law	Higher & Technical Education	DHE
231	Master of Labour Laws & Labour Welfare	2	YES	PG	Law	Higher & Technical Education	DHE
232	L.L.M (Business Law)	2	YES	PG	Law	Higher & Technical Education	DHE
233	L.L.M (Constitution Law)	2	YES	PG	Law	Higher & Technical Education	DHE
234	L.L.M (Constitution And Administration Law)	2	YES	PG	Law	Higher & Technical Education	DHE
235	L.L.M (Corporate Law)	2	YES	PG	Law	Higher & Technical Education	DHE
236	L.L.M (Criminal Law)	2	YES	PG	Law	Higher & Technical Education	DHE
237	L.L.M (Criminology And Payaralogy Law)	2	YES	PG	Law	Higher & Technical Education	DHE
238	L.L.M (Human Rights)	2	YES	PG	Law	Higher & Technical Education	DHE
239	Post Graduate Diploma in Banking Laws	1	YES	PG	Law	Higher & Technical Education	DHE
240	Post Graduate Diploma in Consumer Law	1	YES	PG	Law	Higher & Technical Education	DHE
241	Post Graduate Diploma in Criminology & Forensic Law	1	YES	PG	Law	Higher & Technical Education	DHE
242	Post Graduate Diploma in Dr. B.R. Ambedkar & Indian Legal System	1	YES	PG	Law	Higher & Technical Education	DHE

Annexure A: List of courses (mentioned in Ref. no. 6 G.R. dated 21/08/2017) for which presently scholarship is provided under Rajarshi Chhatrapati Shahu Maharaj Shikshan Shulk Shishyavrutti Scheme for EBC students							
Sr.No. (1)	Course Name (2)	Duration (Year) (3)	Whether course is Professional? (YES/NO) (4)	Level of Course (5)	Discipline (6)	Concerned Department (7)	Concerned Directorate (8)
243	Post Graduate Diploma in Environmental Law	1	YES	PG	Law	Higher & Technical Education	DHE
244	Post Graduate Diploma in Intellectual & Property Law	1	YES	PG	Law	Higher & Technical Education	DHE
245	Post Graduate Diploma in Labour Law	1	YES	PG	Law	Higher & Technical Education	DHE
246	L.L.B.	5	YES	UG	Law	Higher & Technical Education	DHE
247	Master of Education	1	YES	PG	M.Ed	Higher & Technical Education	DHE
248	Bachelor of Science (Bio-Technology)	4	YES	UG	Science	Higher & Technical Education	DHE
249	Master of library & information science	2	YES	PG	Science	Higher & Technical Education	DHE
250	Master of Library and Information Science	2	YES	PG	Science	Higher & Technical Education	DHE
251	Bachelor of Architecture	4	YES	UG	Architecture	Higher & Technical Education	DTE
252	Bachelor of Architecture in Interior Design	4	YES	UG	Architecture	Higher & Technical Education	DTE
253	Bachelor of Textile (Fashion Technology)	4	YES	UG	Arts	Higher & Technical Education	DTE
254	Bachelor of Textile (Man-Made Textile Technology)	4	YES	UG	Arts	Higher & Technical Education	DTE
255	Bachelor of Textile (Textile Chemistry)	4	YES	UG	Arts	Higher & Technical Education	DTE
256	Bachelor of Textile (Textile Plant Engineering)	4	YES	UG	Arts	Higher & Technical Education	DTE

Annexure A: List of courses (mentioned in Ref. no. 6 G.R. dated 21/08/2017) for which presently scholarship is provided under Rajarshi Chhatrapati Shahu Maharaj Shikshan Shulk Shishyavrutti Scheme for EBC students							
Sr.No. (1)	Course Name (2)	Duration (Year) (3)	Whether course is Professional? (YES/NO) (4)	Level of Course (5)	Discipline (6)	Concerned Department (7)	Concerned Directorate (8)
257	Bachelor of Textile (Textile Technology)	4	YES	UG	Arts	Higher & Technical Education	DTE
258	Bachelor of Engineering Electrical (Electronics & Power)	4	YES	UG	Electronics	Higher & Technical Education	DTE
259	Bachelor of Engineering Civil	4	YES	UG	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
260	Bachelor of Engineering Electronic	4	YES	UG	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
261	Bachelor of Engineering Electronics & Communication Engineering	4	YES	UG	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
262	Bachelor of Engineering in Chemical Engineering	4	YES	UG	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
263	Bachelor of Engineering in Instrumentation & Control Engineering	4	YES	UG	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
264	Bachelor of Engineering in Bio Technology	4	YES	UG	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
265	Bachelor of Engineering in Computer Engineering	4	YES	UG	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
266	Bachelor of Engineering in Computer Science & Engineering	4	YES	UG	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
267	Bachelor of Engineering in Information Technology	4	YES	UG	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
268	Bachelor of Engineering in Mechanical	4	YES	UG	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
269	Bachelor of Engineering Mechanical Engineering	4	YES	UG	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
270	Bachelor of Engineering Production Engineering	4	YES	UG	Engineering	Higher & Technical Education	DTE

Annexure A: List of courses (mentioned in Ref. no. 6 G.R. dated 21/08/2017) for which presently scholarship is provided under Rajarshi Chhatrapati Shahu Maharaj Shikshan Shulk Shishyavrutti Scheme for EBC students							
Sr.No. (1)	Course Name (2)	Duration (Year) (3)	Whether course is Professional? (YES/NO) (4)	Level of Course (5)	Discipline (6)	Concerned Department (7)	Concerned Directorate (8)
271	Bachelor of Technology Civil Engineering	4	YES	UG	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
272	Bachelor of Technology in Computer Science	4	YES	UG	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
273	Bachelor of Technology in Instrumentation & Control Engineering	4	YES	UG	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
274	Bachelor of Technology in Plastic & Polymer Engineering	4	YES	UG	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
275	Bachelor of Technology in Production Engineering	4	YES	UG	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
276	Bachelor of Engineering (Electrical)	4	YES	UG	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
277	Bachelor of Engineering (Electronics and Telecommunication)	4	YES	UG	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
278	Bachelor of Engineering (Environmental)	4	YES	UG	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
279	Bachelor of Engineering (Automobile)	4	YES	UG	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
280	Bachelor of Technology (Automobile)	4	YES	UG	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
281	Bachelor of Technology (Computer Science And Engineering)	4	YES	UG	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
282	Bachelor of Technology (Electrical)	4	YES	UG	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
283	Bachelor of Technology (Electronics and Telecommunication)	4	YES	UG	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
284	Bachelor of Technology (Electronics)	4	YES	UG	Engineering	Higher & Technical Education	DTE

Annexure A: List of courses (mentioned in Ref. no. 6 G.R. dated 21/08/2017) for which presently scholarship is provided under Rajarshi Chhatrapati Shahu Maharaj Shikshan Shulk Shishyavrutti Scheme for EBC students							
Sr.No. (1)	Course Name (2)	Duration (Year) (3)	Whether course is Professional? (YES/NO) (4)	Level of Course (5)	Discipline (6)	Concerned Department (7)	Concerned Directorate (8)
285	Bachelor of Technology (Information Technology)	4	YES	UG	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
286	Bachelor of Technology (Mechanical)	4	YES	UG	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
287	Bachelor of Engineering (Electronics & Communication)	4	YES	UG	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
288	Bachelor of Engineering (Printing & Graphics)	4	YES	UG	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
289	Bachelor of Industrial Engineering	4	YES	UG	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
290	Bachelor of Instrumentation Engineering	4	YES	UG	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
291	Bachelor of Petrochemical Engineering	4	YES	UG	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
292	Bachelor of Petroleum Engineering	4	YES	UG	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
293	Bachelor of Polymer Engineering	4	YES	UG	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
294	Bachelor of Production Sandwich	4	YES	UG	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
295	Bachelor of Engineering (Biomedical Engineering)	4	YES	UG	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
296	Bachelor of Engineering Electrical (Electrical & Power)	4	YES	UG	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
297	Bachelor of Technology (Polymer) (Plastic)	4	YES	UG	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
298	Bachelor of Textile Engineering	4	YES	UG	Engineering	Higher & Technical Education	DTE

Annexure A: List of courses (mentioned in Ref. no. 6 G.R. dated 21/08/2017) for which presently scholarship is provided under Rajarshi Chhatrapati Shahu Maharaj Shikshan Shulk Shishyavrutti Scheme for EBC students							
Sr.No. (1)	Course Name (2)	Duration (Year) (3)	Whether course is Professional? (YES/NO) (4)	Level of Course (5)	Discipline (6)	Concerned Department (7)	Concerned Directorate (8)
299	Bachelor of Engineering Computer Technology	4	YES	UG	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
300	Bachelor of Technology Textile	4	YES	UG	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
301	Bachelor of Technology Chemical Engineering	4	YES	UG	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
302	Bachelor of Technology Instrumentation	4	YES	UG	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
303	Bachelor of Mining Engineering	4	YES	UG	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
304	Bachelor of Technology (Printing & Graphic Art)	4	YES	UG	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
305	Bachelor of Engineering (Electrical & Electronics Engineering)	4	YES	UG	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
306	Bachelor of Engineering (Electronic & Electrical Engineering)	4	YES	UG	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
307	Bachelor of Chemical Engineering (B.Chem.Engg.)	4	YES	UG	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
308	Bachelor of Technology (B.Tech.) in Fibers & Textiles Processing	4	YES	UG	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
309	Bachelor of Technology (B.Tech.) in Food Engineering & Technology	4	YES	UG	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
310	Bachelor of Technology (B.Tech.) in Oils, Oleochemicals & Surfactants Technology	4	YES	UG	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
311	Bachelor of Technology (B.Tech.) in Polymer Engineering & Technology	4	YES	UG	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
312	Bachelor of Technology (B.Tech.) in Surface Coating Technology	4	YES	UG	Engineering	Higher & Technical Education	DTE

Annexure A: List of courses (mentioned in Ref. no. 6 G.R. dated 21/08/2017) for which presently scholarship is provided under Rajarshi Chhatrapati Shahu Maharaj Shikshan Shulk Shishyavrutti Scheme for EBC students							
Sr.No. (1)	Course Name (2)	Duration (Year) (3)	Whether course is Professional? (YES/NO) (4)	Level of Course (5)	Discipline (6)	Concerned Department (7)	Concerned Directorate (8)
313	Bachelor of Electrical Electronics & Power Engineering	4	YES	UG	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
314	Bachelor of Engineering of Mechanical (Direct 2nd Year)	3	YES	UG	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
315	Bachelor of Engineering of Computer (Direct 2nd Year)	3	YES	UG	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
316	Bachelor of Engineering of Electronics & Telecommunication (Direct 2nd Year)	3	YES	UG	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
317	Bachelor of Engineering Civil (Second Shift)	4	YES	UG	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
318	Bachelor of Engineering Electronic (Second Shift)	4	YES	UG	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
319	Bachelor of Engineering Mechanical (Second Shift)	4	YES	UG	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
320	Bachelor of Engineering Electronic & Telecommunication (Second Shift)	4	YES	UG	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
321	Bachelor of Engineering in Computer Engineering (Second Shift)	4	YES	UG	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
322	Bachelor of Engineering in Computer Science & Engineering (Second Shift)	4	YES	UG	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
323	Bachelor of Engineering in Information Technology (Second Shift)	4	YES	UG	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
324	Bachelor Of Engineering Electrical (Second Shift)	4	YES	UG	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
325	Bachelor of Engineering Electronics & Communication (Second Shift)	4	YES	UG	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
326	Bachelor of Engineering Electrical Electronics & Power (Second Shift)	4	YES	UG	Engineering	Higher & Technical Education	DTE

Annexure A: List of courses (mentioned in Ref. no. 6 G.R. dated 21/08/2017) for which presently scholarship is provided under Rajarshi Chhatrapati Shahu Maharaj Shikshan Shulk Shishyavrutti Scheme for EBC students							
Sr.No. (1)	Course Name (2)	Duration (Year) (3)	Whether course is Professional? (YES/NO) (4)	Level of Course (5)	Discipline (6)	Concerned Department (7)	Concerned Directorate (8)
327	Bachelor of Engineering (Aeronautical Engineering)	4	YES	UG	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
328	Bachelor of Chemical Engineering (B.Chem.Engg.)	4	YES	UG	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
329	Diploma (Polytechnic)	3	YES	Diploma	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
330	Diploma in Engineering (Industrial Electronics)	3	YES	Diploma	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
331	Diploma in Electrical Engineering	3	YES	Diploma	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
332	Diploma in Electronics & Telecommunication	3	YES	Diploma	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
333	Diploma in Engineering (Automobile)	3	YES	Diploma	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
334	Diploma in Engineering (Chemical)	3	YES	Diploma	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
335	Diploma in Engineering (Civil)	3	YES	Diploma	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
336	Diploma in Engineering (Computer Technology)	3	YES	Diploma	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
337	Diploma in Engineering (Computer)	3	YES	Diploma	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
338	Diploma in Engineering (Electrical)	3	YES	Diploma	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
339	Diploma in Engineering (Electronics)	3	YES	Diploma	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
340	Diploma in Engineering (ENTC)	3	YES	Diploma	Engineering	Higher & Technical Education	DTE

Annexure A: List of courses (mentioned in Ref. no. 6 G.R. dated 21/08/2017) for which presently scholarship is provided under Rajarshi Chhatrapati Shahu Maharaj Shikshan Shulk Shishyavrutti Scheme for EBC students							
Sr.No. (1)	Course Name (2)	Duration (Year) (3)	Whether course is Professional? (YES/NO) (4)	Level of Course (5)	Discipline (6)	Concerned Department (7)	Concerned Directorate (8)
341	Diploma in Engineering (IT)	3	YES	Diploma	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
342	Diploma in Engineering (Mechanical)	3	YES	Diploma	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
343	Diploma in Engineering (Civil and Rural)	3	Yes	Diploma	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
344	Diploma in Engineering (Plastic and Polymer)	3	Yes	Diploma	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
345	Diploma in Engineering Dress Designing and Garment Manufacturing	3	Yes	Diploma	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
346	Diploma in Engineering (Instrumentation)	3	Yes	Diploma	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
347	Diploma in Engineering (Mining and Mine Surveying)	3	Yes	Diploma	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
348	Diploma in Engineering (Computer Science)	3	Yes	Diploma	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
349	Diploma in Engineering (Printing Technology)	3	Yes	Diploma	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
350	Diploma in Engineering (Medical Electronics)	3	Yes	Diploma	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
351	Diploma in Engineering (Production)	3	Yes	Diploma	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
352	Diploma in Engineering (Metallurgical Engineering)	3	Yes	Diploma	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
353	Diploma in Engineering (Sugar Manufacturing)	3	Yes	Diploma	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
354	Diploma in Engineering (Textile Manufactures)	3	Yes	Diploma	Engineering	Higher & Technical Education	DTE

Annexure A: List of courses (mentioned in Ref. no. 6 G.R. dated 21/08/2017) for which presently scholarship is provided under Rajarshi Chhatrapati Shahu Maharaj Shikshan Shulk Shishyavrutti Scheme for EBC students							
Sr.No. (1)	Course Name (2)	Duration (Year) (3)	Whether course is Professional? (YES/NO) (4)	Level of Course (5)	Discipline (6)	Concerned Department (7)	Concerned Directorate (8)
355	Diploma in Engineering Textile Technology	3	Yes	Diploma	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
356	Diploma in Engineering Construction Technology	3	Yes	Diploma	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
357	Diploma in Engineering (Automobile) (Second Shift)	3	Yes	Diploma	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
358	Diploma in Engineering (Architecture Assistantship)	3	Yes	Diploma	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
359	Diploma in Engineering (Medical Laboratory Technology)	3	Yes	Diploma	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
360	Diploma in Engineering (Leather Goods and Footwear Technology)	3	Yes	Diploma	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
361	Diploma in Engineering (Leather Technology)	3	Yes	Diploma	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
362	Diploma in Engineering (Instrumentation and Control)	3	Yes	Diploma	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
363	Diploma in Engineering (Food Technology)	3	Yes	Diploma	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
364	Diploma in Engineering (Digital Electronics)	3	Yes	Diploma	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
365	Diploma in Engineering (Apparel Manufacturing and Design)	3	Yes	Diploma	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
366	Diploma in Engineering (Ophthalmic Technology)	3	Yes	Diploma	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
367	Diploma in Engineering (Petro Chemical)	3	Yes	Diploma	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
368	Diploma in Engineering (Electrical Power System)	3	Yes	Diploma	Engineering	Higher & Technical Education	DTE

Annexure A: List of courses (mentioned in Ref. no. 6 G.R. dated 21/08/2017) for which presently scholarship is provided under Rajarshi Chhatrapati Shahu Maharaj Shikshan Shulk Shishyavrutti Scheme for EBC students							
Sr.No. (1)	Course Name (2)	Duration (Year) (3)	Whether course is Professional? (YES/NO) (4)	Level of Course (5)	Discipline (6)	Concerned Department (7)	Concerned Directorate (8)
369	Diploma in Engineering (Packaging Technology)	3	Yes	Diploma	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
370	Diploma in Engineering (Mining)	3	Yes	Diploma	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
371	Diploma in Engineering (Electronics) (Aided)	3	Yes	Diploma	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
372	Diploma in Engineering (Information Technology)(Second Shift)	3	Yes	Diploma	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
373	Diploma in Engineering (Electronics and Communication) (Second Shift)	3	Yes	Diploma	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
374	Diploma in Engineering (Plastics)	3	Yes	Diploma	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
375	Diploma in Engineering (Industrial Electronics) (Second Shift)	3	Yes	Diploma	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
376	Diploma in Engineering (Production Technology)	3	YES	Diploma	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
377	Diploma In Engineering Surface Coating Technology	3	YES	Diploma	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
378	Diploma in Engineering Electronics & Telecommunication (Second Shift)	3	YES	Diploma	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
379	Diploma in Engineering Civil (Second Shift)	3	YES	Diploma	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
380	Diploma in Engineering Computer Technology (Second Shift)	3	YES	Diploma	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
381	Diploma in Engineering Computer (Second Shift)	3	YES	Diploma	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
382	Diploma in Engineering Electrical (Second Shift)	3	YES	Diploma	Engineering	Higher & Technical Education	DTE

Annexure A: List of courses (mentioned in Ref. no. 6 G.R. dated 21/08/2017) for which presently scholarship is provided under Rajarshi Chhatrapati Shahu Maharaj Shikshan Shulk Shishyavrutti Scheme for EBC students							
Sr.No. (1)	Course Name (2)	Duration (Year) (3)	Whether course is Professional? (YES/NO) (4)	Level of Course (5)	Discipline (6)	Concerned Department (7)	Concerned Directorate (8)
383	Diploma in Engineering Electronics (Second Shift)	3	YES	Diploma	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
384	Diploma in Engineering Mechanical (Second Shift)	3	YES	Diploma	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
385	Diploma in Engineering Information Technology (Second Shift)	3	Yes	Diploma	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
386	Diploma in Engineering Computer Science (Second Shift)	3	Yes	Diploma	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
387	Diploma in Engineering Automobile (Second Shift)	3	Yes	Diploma	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
388	Diploma in Engineering (Fashion and Clothing) Technology	3	Yes	Diploma	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
389	Diploma in Engineering Interior Design	3	Yes	Diploma	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
390	Bachelor of Hotel Management and Catering Technology (BHMCT)	4	YES	UG	Management	Higher & Technical Education	DTE
391	Master of Business Administration	2	YES	PG	Management	Higher & Technical Education	DTE
392	Master of Business Administration (Technical Campus)	2	YES	PG	Management	Higher & Technical Education	DTE
393	Master of Business Administration	2	YES	PG	Management	Higher & Technical Education	DTE
394	Master of Management Studies (Only Mumbai University)	2	YES	PG	Management	Higher & Technical Education	DTE
395	Master of Business Administration (2nd Shift)	2	YES	PG	Management	Higher & Technical Education	DTE
396	Diploma in Medical Laboratory technology (DMLT)	3	YES	Diploma	Medical	Higher & Technical Education	DTE

Annexure A: List of courses (mentioned in Ref. no. 6 G.R. dated 21/08/2017) for which presently scholarship is provided under Rajarshi Chhatrapati Shahu Maharaj Shikshan Shulk Shishyavrutti Scheme for EBC students							
Sr.No. (1)	Course Name (2)	Duration (Year) (3)	Whether course is Professional? (YES/NO) (4)	Level of Course (5)	Discipline (6)	Concerned Department (7)	Concerned Directorate (8)
397	Bachelor of Pharmacy	4	YES	UG	Pharmacy	Higher & Technical Education	DTE
398	Diploma in Pharmacy	2	YES	Diploma	Pharmacy	Higher & Technical Education	DTE
399	Bachelor of technology (Food Technology)	4	YES	UG	Science	Higher & Technical Education	DTE
400	Diploma In Food Technology	3	YES	Diploma	Science	Higher & Technical Education	DTE
401	Master of Computer Application	3	YES	PG	Science	Higher & Technical Education	DTE
402	Master of Computer Application (2nd Shift)	3	YES	PG	Science	Higher & Technical Education	DTE
403	Bachelor of Ayurveda, Medicine & Surgery	4.6	YES	UG	Medical	Medical Education	Ayush
404	Bachelor of Homoeopathic Medicine & Surgery	4	YES	UG	Medical	Medical Education	Ayush
405	Bachelor of Unani Medicine and Surgery	4.6	YES	UG	Medical	Medical Education	Ayush
406	Bachelor of medicine & Bachelor of Surgery	4.6	YES	UG	Medical	Medical Education	DMER
407	Bachelor of Physiotherapy	4	YES	UG	Medical	Medical Education	DMER
408	Bachelor of Dental Surgery	4	YES	UG	Medical	Medical Education	DMER
409	B.Sc. Nursing	4	YES	UG	Medical	Medical Education	DMER

* To be decided by the concerned administrative departments

परिशिष्ट-ब

शासन निर्णय क्रमांक : संकीर्ण-२०१७/प्र.क्र.३३२/तांशि-४, दिनांक ७ ऑक्टोबर, २०१७ सोबतचे परिशिष्ट

**Annexure B: List of newly added courses that are included under
Rajarshi Chhatrapati Shahu Maharaj Shikshan Shulk Shishyavrutti scheme for EBC Students**

Sr.No. (1)	Course Name (2)	Duration (Year) (3)	Whether course Professional? (YES/NO) (4)	Level of Course (5)	Discipline (6)	Concerned Department (7)	Concerned Directorate (8)
1	Master of Science (Forestry)	2	NO	PG	Agriculture	Agriculture	*
2	Master of Science (Agriculture) and Master Of Science(Garden Education)	2	NO	PG	Agriculture	Agriculture	*
3	Bachelor of Science (Forestry)	4	NO	UG	Agriculture	Agriculture	*
4	Agriculture Education	3	No	UG	Agriculture	Agriculture	*
5	Agriculture Technical Diploma	3	YES	Diploma	Agriculture	Agriculture	*
6	Diploma in Engineering (Agricultural)	3	Yes	Diploma	Agriculture	Agriculture	*
7	Agriculture Technical Diploma	3	YES	Diploma	Agriculture	Agriculture	*
8	Master of Science (Agri. Bio-Technology)	2	YES	PG	Agriculture	Agriculture	*
9	Master of Science (Forest Science)	2	YES	PG	Agriculture	Agriculture	*
10	Master of Science (Agriculture Engineering)	2	Yes	PG	Agriculture	Agriculture	*
11	Bachelor of Technology, (Agriculture)	4	YES	UG	Agriculture	Agriculture	*
12	Bachelor of Science (Agriculture) and Bachelor of Science (Garden Education)	4	YES	UG	Agriculture	Agriculture	*
13	Bachelor of Science (Forest Science)	4	YES	UG	Agriculture	Agriculture	*
14	Bachelor of Technology (Agricultural Engineering and Technology)	4	YES	UG	Agriculture	Agriculture	*
15	Agriculture Engineering	4	YES	UG	Agriculture	Agriculture	*
16	Bachelor of Science (Gardening)	4	YES	UG	Agriculture	Agriculture	*
17	Bachelor of Technology (Agricultural Engineering)	4	YES	UG	Agriculture	Agriculture	*
18	Bachelor of Science (Agriculture Engineering)	3	Yes	UG	Agriculture	Agriculture	*
19	Krushni Vidnyan Padvika	2	YES	UG	Agriculture	Agriculture	

**Annexure B: List of newly added courses that are included under
Rajarshi Chhatrapati Shahu Maharaj Shikshan Shulk Shishyavrutti scheme for EBC Students**

Sr.No. (1)	Course Name (2)	Duration (Year) (3)	Whether course Professional? (YES/NO) (4)	Level of Course (5)	Discipline (6)	Concerned Department (7)	Concerned Directorate (8)
20	Master of Science Dairy Science	2	NO	PG	Animal Husbandry	Animal Husbandry	*
21	Diploma in Dairy Science	2	YES	Diploma	Animal Husbandry	Animal Husbandry	*
22	(Diploma in Fisheries) Mastya Abhiyabtriki Padvika	3	YES	Diploma	Fisheries	Animal Husbandry	*
23	Master of Science (Fisheries)	2	YES	PG	Fisheries	Animal Husbandry	*
24	M.A/ M.Sc in DISASTER MANAGEMENT (DM)	2	No	PG	Science	Higher & Technical Education	DHE
25	Master of Science in climate change & sustainability studies	2	No	PG	Science	Higher & Technical Education	DHE
26	Post Graduate Diploma in Medical Jurisprudence	1	NO	PG	Law	Higher & Technical Education	DHE
27	Master of Arts (Vedang Jyotish)	2	NO	PG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
28	Master of Arts (Computational Linguistics)	2	NO	PG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
29	Master of Arts Dalit & Tribal Studies	2	NO	PG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
30	Master of Arts dramatics and Film Studies	2	NO	PG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
31	Master of Arts Hindi (Translation Technology)	2	NO	PG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
32	Master of Arts in media and cultural studies	2	No	PG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
33	Master of Arts in social Entrepreneurship	2	No	PG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
34	Master of Arts in social work in lively hood & Entrepreneurship	2	No	PG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
35	Master of Arts in social work in mental health	2	No	PG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
36	Master of Arts in social work in public health	2	No	PG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
37	Master of Arts in social work in women centered practice	2	No	PG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
38	Bachelor of Fine Arts Sculpture	3	NO	UG	Fine Arts	Higher & Technical Education	DHE
39	Bachelor of Performing Arts	3	NO	UG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
40	Bachelor of Fine Arts	4	NO	UG	Fine Arts	Higher & Technical Education	DHE
41	Bachelor of Fine Arts in Craft	3	NO	UG	Fine Arts	Higher & Technical Education	DHE

**Annexure B: List of newly added courses that are included under
Rajarshi Chhatrapati Shahu Maharaj Shikshan Shulk Shishyavrutti scheme for EBC Students**

Sr.No. (1)	Course Name (2)	Duration (Year) (3)	Whether course Professional? (YES/NO) (4)	Level of Course (5)	Discipline (6)	Concerned Department (7)	Concerned Directorate (8)
42	Bachelor of Fine Arts Painting	3	NO	UG	Fine Arts	Higher & Technical Education	DHE
43	Bachelor of Commerce (F.M.)	3	NO	UG	Commerce	Higher & Technical Education	DHE
44	Bachelor of Arts (Geology)	3	NO	UG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
45	Bachelor of Science with P.C.M./B.Z.	3	NO	UG	Science	Higher & Technical Education	DHE
46	Bachelor of Science (Aeronautics)	3	NO	UG	Science	Higher & Technical Education	DHE
47	Bachelor of Science (Microbiology)	3	NO	UG	Science	Higher & Technical Education	DHE
48	Bachelor of Science Applied Biotechnology	3	NO	UG	Science	Higher & Technical Education	DHE
49	Bachelor of Science Communication & Science	3	NO	UG	Science	Higher & Technical Education	DHE
50	Bachelor of Science Physics	3	NO	UG	Science	Higher & Technical Education	DHE
51	Bachelor of Visual Arts	3	NO	UG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
52	Bachelor of Arts (Vocational)	3	NO	UG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
53	Bachelor of Arts Social Science	3	NO	UG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
54	Bachelor of Commerce Vocational	3	NO	UG	Commerce	Higher & Technical Education	DHE
55	Bachelor of Commerce Vocational Ancillary Advertising, Tourism & Travel	3	NO	UG	Commerce	Higher & Technical Education	DHE
56	Bachelor of Home .Science (F.S.N. Textile & Clothing)	3	NO	UG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
57	Bachelor of Science Home Science (Composite H.Sc.FSN)	3	NO	UG	Science	Higher & Technical Education	DHE
58	Bachelor of Science (Nutrition and Dietetics)	3	NO	UG	Science	Higher & Technical Education	DHE
59	Bachelor of Commerce Banking	3	NO	UG	Commerce	Higher & Technical Education	DHE
60	Bachelor of Science Food Technology	3	NO	UG	Science	Higher & Technical Education	DHE
61	Bachelor of Science (Biology)	3	No	UG	Science	Higher & Technical Education	DHE
62	Bachelor of Science (Mathematics)	3	No	UG	Science	Higher & Technical Education	DHE
63	Bachelor of Arts (Home Economics)	3	No	UG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
64	Bachelor of Science (CBZ)	3	No	UG	Science	Higher & Technical Education	DHE
65	Bachelor of Arts (Sanskrit)	3	NO	UG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
66	Bachelor of Science Facility Service	3	NO	UG	Science	Higher & Technical Education	DHE
67	Bachelor of Science (Business Information Systems)	3	NO	UG	Science	Higher & Technical Education	DHE
68	Bachelor of Science (Industrial Science)	3	NO	UG	Science	Higher & Technical Education	DHE

**Annexure B: List of newly added courses that are included under
Rajarshi Chhatrapati Shahu Maharaj Shikshan Shulk Shishyavrutti scheme for EBC Students**

Sr.No. (1)	Course Name (2)	Duration (Year) (3)	Whether course Professional? (YES/NO) (4)	Level of Course (5)	Discipline (6)	Concerned Department (7)	Concerned Directorate (8)
69	Bachelor of Science (Nautical Sci.)2010 pattern	3	NO	UG	Science	Higher & Technical Education	DHE
70	Diploma in Library Science	1	YES	Diploma	Science	Higher & Technical Education	DHE
71	Diploma in Library and information science	1	YES	Diploma	Science	Higher & Technical Education	DHE
72	Diploma in Education	2	YES	Diploma	B.Ed	Higher & Technical Education	DHE
73	Master of Fine Arts	2	YES	PG	Fine Arts	Higher & Technical Education	DHE
74	Master of Science (Food Technology)	2	YES	PG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
75	Post Graduate Diploma Course in Cinematography	3	YES	PG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
76	Post Graduate Diploma Course in Film Editing	3	YES	PG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
77	Post Graduate Diploma Course in Sound Recording & Sound Design.	3	YES	PG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
78	Post Graduate Diploma in Law, Medical Jurisprudence	1	YES	PG	Law	Higher & Technical Education	DHE
79	B.F.A. In Applied Arts	3	YES	UG	Fine Arts	Higher & Technical Education	DHE
80	B.F.A. In Drawing & Painting	3	YES	UG	Fine Arts	Higher & Technical Education	DHE
81	B.F.A. In Textiles Designer	3	YES	UG	Fine Arts	Higher & Technical Education	DHE
82	Bachelor of Law General	3	YES	UG	Law	Higher & Technical Education	DHE
83	Bachelor of Social Legispecial	3	YES	UG	Social	Higher & Technical Education	DHE
84	B.S.L.	5	YES	UG	Law	Higher & Technical Education	DHE
85	Bachelor of Education (Urdu Medium)	1	YES	UG	B.Ed	Higher & Technical Education	DHE
86	Bachelor of Arts in Education	3	YES	UG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
87	ART Teacher Diploma	2	YES	Diploma	Arts	Higher & Technical Education	DOA
88	Master of Fine Arts Applied Art	2	YES	PG	Fine Arts	Higher & Technical Education	DOA
89	Bachelor of Fine Arts in Drawing & Painting	4	Yes	UG	Fine Arts	Higher & Technical Education	DOA
90	Bachelor of Fine Arts in Applied Arts	4	Yes	UG	Fine Arts	Higher & Technical Education	DOA
91	Bachelor of Fine Arts in Sculpture & Modelling	4	Yes	UG	Fine Arts	Higher & Technical Education	DOA
92	Bachelor of Fine Arts in Interior Decoration	4	Yes	UG	Fine Arts	Higher & Technical Education	DOA
93	Bachelor of Fine Arts in Ceramics	4	Yes	UG	Fine Arts	Higher & Technical Education	DOA
94	Bachelor of Fine Arts in Textile Design	4	Yes	UG	Fine Arts	Higher & Technical Education	DOA
95	Bachelor of Fine Arts in Metal Work	4	Yes	UG	Fine Arts	Higher & Technical Education	DOA
96	Diploma in Engineering (Plastic Technology)	3	Yes	Diploma	Engineering	Higher & Technical Education	DTE

**Annexure B: List of newly added courses that are included under
Rajarshi Chhatrapati Shahu Maharaj Shikshan Shulk Shishyavrutti scheme for EBC Students**

Sr.No. (1)	Course Name (2)	Duration (Year) (3)	Whether course Professional? (YES/NO) (4)	Level of Course (5)	Discipline (6)	Concerned Department (7)	Concerned Directorate (8)
97	Diploma in Engineering (Electronics and Video)	3	Yes	Diploma	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
98	Diploma in Engineering (Man Made Textile Technology)	3	Yes	Diploma	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
99	Diploma in Engineering (Electrical and Electronics) (Power System)	3	Yes	Diploma	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
100	Diploma in Plastics Mould Technology (DPMT)	3	YES	Diploma	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
101	Diploma in Hotel & Tourism Management	3	Yes	Diploma	Management	Higher & Technical Education	DTE
102	Advance Diploma in Hotel & Tourism Management	3	Yes	Diploma	Management	Higher & Technical Education	DTE
103	Master of Pharmacy (Pharmaceuticals)	2	YES	PG	Pharmacy	Higher & Technical Education	DTE
104	Master of Pharmacy Pharamaceuticals Chemistry	2	YES	PG	Pharmacy	Higher & Technical Education	DTE
105	Master of Pharmacy Quality Assurance	2	YES	PG	Pharmacy	Higher & Technical Education	DTE
106	Master of Pharmacy (Technical Campus)	2	YES	PG	Pharmacy	Higher & Technical Education	DTE
107	Master of Pharmacy	2	YES	PG	Pharmacy	Higher & Technical Education	DTE
108	Master of Pharmacy in Pharmaceutics	2	YES	PG	Pharmacy	Higher & Technical Education	DTE
109	Master of Pharmacy in Quality Assurance	2	YES	PG	Pharmacy	Higher & Technical Education	DTE
110	Master of Pharmaceutical Chemistry	2	YES	PG	Science	Higher & Technical Education	DTE
111	Master of Pharmacology	2	YES	PG	Science	Higher & Technical Education	DTE
112	Master of Pharmacy in Pharmacognosy	2	YES	PG	Pharmacy	Higher & Technical Education	DTE
113	Master of Pharmacy in Pharmaceutical Chemistry	2	YES	PG	Pharmacy	Higher & Technical Education	DTE
114	Master of Pharmacy in Pharmaceutics	2	YES	PG	Pharmacy	Higher & Technical Education	DTE
115	Post Graduate Diploma in Business Management	2	YES	PG	Management	Higher & Technical Education	DTE
116	Master of Pharmacy in Industrial Chemistry	2	YES	PG	Pharmacy	Higher & Technical Education	DTE
117	Master of Pharmacy in Industrial Pharmacy	2	YES	PG	Pharmacy	Higher & Technical Education	DTE
118	Bachelor of Engineering in Bioinformatics	4	YES	UG	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
119	Bachelor of Engineering Industrial electrical Engineering	4	YES	UG	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
120	Architecture and Design Studies	4	YES	UG	Architecture	Higher & Technical Education	DTE

**Annexure B: List of newly added courses that are included under
Rajarshi Chhatrapati Shahu Maharaj Shikshan Shulk Shishyavrutti scheme for EBC Students**

Sr.No. (1)	Course Name (2)	Duration (Year) (3)	Whether course Professional? (YES/NO) (4)	Level of Course (5)	Discipline (6)	Concerned Department (7)	Concerned Directorate (8)
121	Marine Engineering	4	YES	UG	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
122	Bachelor of Technology (Chemical) (Food, Pulp & Paper, Oil & Paint and Petrochemical Technology)	4	YES	UG	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
123	Bachelor of Technology (Cosmetics)	4	YES	UG	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
124	Bachelor of Technology Civil (Water Management)	4	YES	UG	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
125	Bachelor of Technology (B.Tech.) in Pharmaceutical Sciences & Technology	4	YES	UG	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
126	Bachelor of Engineering (Metallurgical & Materials)	4	Yes	UG	Engineering	Higher & Technical Education	DTE
127	Bachelor of Engineering and Technology	4	YES	UG	Engineering	Higher & Technical	DTE
128	Bachelor of Hotel Management Travel & Tourism	3	YES	UG	Management	Higher & Technical Education	DTE
129	Master of Science Micro Zoology	2	NO	PG	Science	Higher & Technical Education	*
130	M.Sc. Nursing	2	Yes	PG	Medical	Medical Education	*
131	P.B. B.Sc. Nursing	3	Yes	UG	Medical	Medical Education	*
132	11th Arts	1	NO	H.S.C	Arts	School Education	*
133	11th Commerce	1	NO	H.S.C	Commerce	School Education	*
134	11th Science	1	NO	H.S.C	Science	School Education	*
135	12th Arts	1	NO	H.S.C	Arts	School Education	*
136	12th Commerce	1	NO	H.S.C	Commerce	School Education	*
137	12th Science	1	NO	H.S.C	Science	School Education	*
138	D.T. Ed in English	2	YES	Diploma	Arts	School Education	*
139	D.T. Ed in Gujrathi	2	YES	Diploma	Arts	School Education	*
140	D.T. Ed in Hindi	2	YES	Diploma	Arts	School Education	*
141	D.T. Ed in Kannad	2	YES	Diploma	Arts	School Education	*
142	D.T. Ed in Marathi	2	YES	Diploma	Arts	School Education	*

**Annexure B: List of newly added courses that are included under
Rajarshi Chhatrapati Shahu Maharaj Shikshan Shulk Shishyavrutti scheme for EBC Students**

Sr.No. (1)	Course Name (2)	Duration (Year) (3)	Whether course Professional? (YES/NO) (4)	Level of Course (5)	Discipline (6)	Concerned Department (7)	Concerned Directorate (8)
143	D.T. Ed in Urdu	2	YES	Diploma	Arts	School Education	*
144	Diploma Education Special Education (M.R)	2	YES	Diploma	Arts	School Education	*
145	Diploma in Special Education (Hearing Impaired)	2	YES	Diploma	Arts	School Education	*
146	11th H.S.V.C	1	NO	H.S.C	Vocational	Skill Development	*
147	12th H.S.V.C	1	NO	H.S.C	Vocational	Skill Development	*
148	11th MCVC	1	NO	H.S.C	Vocational	Skill Development	*
149	12th MCVC	1	NO	H.S.C	Vocational	Skill Development	*

*To be decided by the concerned administrative departments

परिशिष्ट-क

शासन निर्णय क्रमांक : संकीर्ण-२०१७/प्र.क्र.३३२/तांशि-४, दिनांक ७ ऑक्टोबर, २०१७ सोबतचे परिशिष्ट

Annexure C: List of courses mentioned in Reference No. 6, G.R. dated 21/08/2017 and presently not operational in Universities

Sr.No. (1)	Course Name (2)	Duration (Year) (3)	Whether course is Professional? (YES/NO) (4)	Level of Course (5)	Discipline (6)	Concerned Department (7)	Concerned Directorate (8)
1	Master of Science in Bhugarbh Shastra	2	NO	PG	Science	Higher & Technical Education	DHE
2	Master of Science in Nutrition & Health Communication	2	NO	PG	Science	Higher & Technical Education	DHE
3	Master of Science (A & P)	2	NO	PG	Science	Higher & Technical Education	DHE
4	Master of Science Non Vocational Energy Source	2	NO	PG	Science	Higher & Technical Education	DHE
5	Master of Science Photonics	2	NO	PG	Science	Higher & Technical Education	DHE
6	Master of Science (Industrial Engineering)2011 pattern	2	NO	PG	Science	Higher & Technical Education	DHE
7	Master of Science in urban policy & Governance	2	No	PG	Science	Higher & Technical Education	DHE
8	Master of Science in water policy & Governance	2	No	PG	Science	Higher & Technical Education	DHE
9	Master of Science in regularity Governance	2	No	PG	Science	Higher & Technical Education	DHE
10	Master of Science in DISASTER MANAGEMENT (DM)	2	No	PG	Science	Higher & Technical Education	DHE
11	Master of Arts in Logic	2	NO	PG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
12	Master of Arts in social work in criminology & justice	2	No	PG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
13	L.L.M. in Access to Justice	2	No	PG	Law	Higher & Technical Education	DHE

Annexure C: List of courses mentioned in Reference No. 6, G.R. dated 21/08/2017 and presently not operational in Universities							
Sr.No. (1)	Course Name (2)	Duration (Year) (3)	Whether course is Professional? (YES/NO) (4)	Level of Course (5)	Discipline (6)	Concerned Department (7)	Concerned Directorate (8)
14	Master of Arts in social work in children & family	2	No	PG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
15	Master of Arts in social work in community organization & Development practice	2	No	PG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
16	Master of Arts in social work in Dalit & tribal studies & action	2	No	PG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
17	Master of Arts in Applied Physiologyspecialization in clinical physiology	2	No	PG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
18	Master of Arts in Disability studies and action	2	No	PG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
19	Master of Arts in Education Elementary	2	No	PG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
20	Master of Arts in Globalization and Labour	2	No	PG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
21	Master of Arts in Habitat policy and practice	2	No	PG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
22	Master of Arts in Human Resources Management and Labour Relation	2	No	PG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
23	Master of Arts in DISASTER MANAGEMENT (DM)	2	No	PG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
24	Master of Arts in management in policy analysis and Entrepreneurship in & mental health	2	No	PG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
25	Master of Arts in regularity Governance	2	No	PG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
26	Master of Arts in climate change & sustainability studies	2	No	PG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
27	Master of Arts in water policy & Governance	2	No	PG	Arts	Higher & Technical Education	DHE

Annexure C: List of courses mentioned in Reference No. 6, G.R. dated 21/08/2017 and presently not operational in Universities							
Sr.No. (1)	Course Name (2)	Duration (Year) (3)	Whether course is Professional? (YES/NO) (4)	Level of Course (5)	Discipline (6)	Concerned Department (7)	Concerned Directorate (8)
28	Master of Arts in urban policy & Governance	2	No	PG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
29	Bachelor of Fine Arts Bridge Course	3	NO	UG	Fine Arts	Higher & Technical Education	DHE
30	B.A (Fine Art)	3	NO	UG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
31	Bachelor of Arts Maths	3	NO	UG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
32	Bachelor of Science in (Artificial Informatics In Mobile Communication)	3	NO	UG	Science	Higher & Technical Education	DHE
33	Bachelor of Science Manufacturing	3	NO	UG	Science	Higher & Technical Education	DHE
34	Bachelor of Arts (Kirtanshastra)	3	NO	UG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
35	Bachelor of Arts (Prashasakiya Seva)	3	NO	UG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
36	Bachelor of Arts (Vedang Jyotish)	3	NO	UG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
37	B.A.Lalit Kala and Natya Tantra Shikshan	3	NO	UG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
38	Bachelor of Commerce (Language Arabic & Persian)	3	NO	UG	Commerce	Higher & Technical Education	DHE
39	Bachelor of Science Vocational Biotechnology	3	NO	UG	Science	Higher & Technical Education	DHE
40	Bachelor of Science Vocational Electronic Equipment Maintenance	3	NO	UG	Science	Higher & Technical Education	DHE
41	Bachelor of Science Vocational Still, Photography & Audio Visual	3	NO	UG	Science	Higher & Technical Education	DHE

Annexure C: List of courses mentioned in Reference No. 6, G.R. dated 21/08/2017 and presently not operational in Universities							
Sr.No. (1)	Course Name (2)	Duration (Year) (3)	Whether course is Professional? (YES/NO) (4)	Level of Course (5)	Discipline (6)	Concerned Department (7)	Concerned Directorate (8)
42	Bachelor of Arts (Police Administration)	3	NO	UG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
43	Bachelor of Arts (Road Transportation)	3	NO	UG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
44	Bachelor of Arts (Public Services)	3	NO	UG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
45	Bachelor of Arts (Service Administration)	3	NO	UG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
46	Bachelor of Arts (Textile)	3	NO	UG	Arts	Higher & Technical Education	DHE
47	Post Graduate Diploma Course in Acting	2	YES	PG	Arts	Higher & Technical Education	DHE

मान्यताप्राप्त व्यावसायिक व बिगर व्यावसायिक अभ्यासक्रमांमध्ये शिकणाऱ्या आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकातील विद्यार्थ्यांना राजर्षी छत्रपती शाहू महाराज शिक्षण शुल्क शिष्यवृत्तीसाठी पालकांची उत्पन्न मर्यादा रुपये ६.०० लाखावरून वार्षिक रुपये ८.०० लाख करण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग
शासन निर्णय क्र. टीईएम-२०१८/प्र.क्र.३५/तांशि-४
मंत्रालय विस्तार भवन, मादाम कामा मार्ग,
हुतात्मा राजगुरु चौक, मुंबई ४०० ०३२.
दिनांक : ३१ मार्च, २०१८

- संदर्भ** : १) शासन निर्णय, उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, क्रमांक टीईएम-२०१६/
प्र.क्र.५०१/तांशि-४, दिनांक १३/१०/२०१६
२) शासन निर्णय, उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, क्रमांक संकीर्ण-२०१७/
प्र.क्र.३३२/तांशि-४, दिनांक ०७/१०/२०१७
३) शासन निर्णय, विजाभज, इमाव व विमाप्र कल्याण विभाग, क्रमांक ईबीसी-
२०१७/प्र.क्र.२७/शिक्षण, दिनांक ०१/०१/२०१८

प्रस्तावना :-

राज्यातील शासकीय, अशासकीय अनुदानित व शासन मान्यताप्राप्त खाजगी विनाअनुदानित व कायम विनाअनुदानित महाविद्यालये/तंत्रनिकेतने आणि शासकीय विद्यापीठात विनाअनुदानित तत्वावर सुरु असलेल्या निवडक व्यावसायिक अभ्यासक्रमांसाठी प्रवेश घेतलेल्या विमुक्त जाती, भटक्या जमाती, इतर मागासवर्ग व विशेष मागास प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांसाठी शैक्षणिक शुल्क प्रतिपूर्ती योजनेतर्गत पालकांची वार्षिक उत्पन्न मर्यादा सन २०१७-१८ या शैक्षणिक वर्षापासून रुपये ६.०० लाखावरून रुपये ८.०० लाख करण्यास विजाभज, इमाव व विमाप्र कल्याण विभागाने संदर्भ क्र.३ येथील शासन निर्णयान्वये मान्यता दिली आहे. त्याच धर्तीवर आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकातील विद्यार्थ्यांना राजर्षी छत्रपती शाहू महाराज शिक्षण शुल्क शिष्यवृत्ती योजनेचा लाभ देण्यासाठी विद्यार्थ्यांच्या पालकांची वार्षिक उत्पन्न मर्यादा रुपये ६.०० लाखावरून रुपये ८.०० लाख इतकी करण्यात यावी, असा निर्णय मराठा मोर्चाच्या मागण्यांसंदर्भात स्थापन करण्यात आलेल्या मंत्रिमंडळ उपसमितीने दिनांक ०२/०१/२०१८ च्या बैठकीत घेतला आहे. तसेच मंत्रिमंडळ उपसमितीच्या दिनांक १४/०२/२०१८ च्या बैठकीत समितीने दिलेल्या निदेशानुसार उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्ये विभाग आणि कृषि, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय व मत्स्यव्यवसाय विभाग या सर्व विभागांतर्गत असलेल्या मान्यताप्राप्त अभ्यासक्रमांमध्ये शिकणाऱ्या आर्थिकदृष्ट्या

दुर्बल घटकातील विद्यार्थ्यांना राजर्षी छत्रपती शाहू महाराज शिक्षण शुल्क शिष्यवृत्ती योजनेचा लाभ देण्यासाठी प्रस्तुतची वार्षिक उत्पन्न मर्यादा रुपये ६.०० लाखावरून रुपये ८.०० लाख इतकी करण्यासाठी एकत्रित प्रस्ताव सादर करणे आवश्यक आहे. त्यानुसार उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्ये विभाग आणि कृषि, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय व मत्स्यव्यवसाय विभाग यांच्या अखत्यारितील मान्यताप्राप्त अभ्यासक्रमांना विहित पध्दतीने / केंद्रीभूत प्रवेश पध्दतीने प्रवेश घेणाऱ्या आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकातील विद्यार्थ्यांना राजर्षी छत्रपती शाहू महाराज शिक्षण शुल्क शिष्यवृत्ती योजनेचा लाभ देण्यासाठी विद्यार्थ्यांच्या पालकांची वार्षिक उत्पन्न मर्यादा रुपये ६.०० लाखावरून रुपये ८.०० लाख करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्ये विभाग आणि कृषि, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय व मत्स्यव्यवसाय विभाग यांच्या अखत्यारितील मान्यताप्राप्त अभ्यासक्रमांमध्ये केंद्रीभूत प्रवेश पध्दतीने अथवा विहित पध्दतीने प्रवेश घेणाऱ्या (व्यवस्थापन कोटा / संस्था स्तरावरील प्रवेश वगळून) आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकातील पात्र विद्यार्थ्यांना राजर्षी छत्रपती शाहू महाराज शिक्षण शुल्क शिष्यवृत्ती योजनेचा लाभ देण्यासाठी विद्यार्थ्यांच्या दोन्ही पालकांची एकत्रित वार्षिक उत्पन्न मर्यादा रुपये ६.०० लाखावरून रुपये ८.०० लाख करण्यास शासनाची मान्यता देण्यात येत आहे.

२. या योजनेचा लाभ शैक्षणिक वर्ष २०१८-१९ पासून लागू राहिल.
३. शासन निर्णय, उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, क्रमांक संकीर्ण-२०१७/प्र.क्र.३३२/तांशि-४, दिनांक ७/१०/२०१७ यामधील अटी व शर्ती याकरीता लागू राहतील.
४. सदर शासन निर्णय वित्त विभागाच्या सहमतीने व त्या विभागाचा अनौपचारिक संदर्भ क्र. २४१/१८/व्यय-५, दिनांक २६.०२.२०१८ अन्वये निर्गमित करण्यात येत आहे.
५. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०१८०३३११४४७०२८८०८ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

Madan

Maruti Morve

(म. मा. मोरवे)

अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन.

Digitally signed by Madan Maruti Morve
DN: c=IN, o=Government Of Maharashtra,
ou=Higher And Technical Education
Department, postalCode=400032,
st=Maharashtra,
2.5.4.20=2efbf911362ce57b361b7f36471cb9
8eb98ed47de8b061211b9d7e6e0fc2e3,
cn=Madan Maruti Morve
Date: 2018.04.02 13:08:41 +05'30'

प्रति,

१. मा.राज्यपालांचे सचिव, राजभवन, मलबार हिल, मुंबई

२. मा.मुख्यमंत्र्यांचे अपर मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई
३. मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई
४. अपर मुख्य सचिव, वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई
५. अपर मुख्य सचिव (कृषी), कृषि व प.दु.म. विभाग, मंत्रालय, मुंबई
६. प्रधान सचिव, नियोजन विभाग, मंत्रालय, मुंबई
७. सचिव, वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्ये विभाग, मंत्रालय, मुंबई
८. सचिव (प.दु.म.) कृषि व प.दु.म. विभाग, मंत्रालय, मुंबई
९. सचिव, विजाभज, इमाव व विमाप्र कल्याण विभाग, मंत्रालय, मुंबई
१०. मा.विरोधी पक्षनेता, विधानपरिषद, विधानभवन, मुंबई
११. मा.विरोधी पक्षनेता, विधानसभा, विधानभवन, मुंबई
१२. सर्व सन्माननीय विधानपरिषद व विधानसभा सदस्य
१३. मा.मंत्री, महसूल, मदत व पुनर्वसन, सार्वजनिक बांधकाम (सार्वजनिक उपक्रम वगळून) यांचे खाजगी सचिव.
१४. मा.मंत्री, उच्च व तंत्र शिक्षण यांचे खाजगी सचिव
१५. मा.मंत्री, वैद्यकीय शिक्षण यांचे खाजगी सचिव
१६. मा.मंत्री, कृषी यांचे खाजगी सचिव
१७. मा.मंत्री, सार्वजनिक बांधकाम (सार्वजनिक उपक्रम) यांचे खाजगी सचिव
१८. मा.मंत्री, सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग यांचे खाजगी सचिव
१९. मा.मंत्री, कामगार, भूकंप पुनर्वसन, कौशल्य विकास, माजी सैनिकांचे कल्याण यांचे खाजगी सचिव
२०. मा.मंत्री, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय व मत्स्यव्यवसाय यांचे खाजगी सचिव
२१. मा.राज्यमंत्री, उच्च व तंत्र शिक्षण यांचे खाजगी सचिव
२२. मा.राज्यमंत्री, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय व मत्स्यव्यवसाय यांचे खाजगी सचिव
२३. मा.राज्यमंत्री, कृषी यांचे खाजगी सचिव
२४. मा.राज्यमंत्री, वैद्यकीय शिक्षण यांचे खाजगी सचिव
२५. आयुक्त, राज्य सामाईक प्रवेश परीक्षा कक्ष, महाराष्ट्र राज्य, ३०५, शासकीय तंत्रनिकेतन इमारत, ४९, खेरवाडी, अलियावर जंग मार्ग, वांद्रे (पूर्व), मुंबई-४०००५१
२६. सचिव, प्रवेश नियामक प्राधिकरण, महाराष्ट्र राज्य, ३०५, शासकीय तंत्रनिकेतन इमारत, ४९, खेरवाडी, अलियावर जंग मार्ग, वांद्रे (पूर्व), मुंबई-४०००५१
२७. सचिव, शुल्क नियामक प्राधिकरण, महाराष्ट्र राज्य, ३०५, शासकीय तंत्रनिकेतन इमारत, ४९, खेरवाडी, अलियावर जंग मार्ग, वांद्रे (पूर्व), मुंबई-४०००५१
२८. संचालक, तंत्र शिक्षण, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
२९. संचालक, उच्च शिक्षण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
३०. संचालक, कला संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
३१. संचालक, वैद्यकीय शिक्षण व संशोधन, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
३२. आयुक्त, कृषी, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
३३. आयुक्त, दुग्ध व्यवसाय विकास, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
३४. आयुक्त, मत्स्य व्यवसाय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई

३५. संचालक, पशु संवर्धन, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
३६. कुलगुरु, सर्व विद्यापीठे
३७. कुलगुरु, डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर तंत्रशास्त्र विद्यापीठ, लोणेरे, ता.माणगांव, जि.रायगड
३८. कुलगुरु, महाराष्ट्र राज्य आरोग्य विज्ञान विद्यापीठ, नाशिक
३९. संचालक, महाराष्ट्र राज्य तंत्र शिक्षण परीक्षा मंडळ, शासकीय तंत्रनिकेतन इमारत, ४९, खेरवाडी, अलियावर जंग मार्ग, वांद्रे (पूर्व), मुंबई-४०००५१
४०. सहसंचालक, तंत्र शिक्षण, विभागीय कार्यालये (सर्व), (संचालक, तंत्र शिक्षण यांच्यामार्फत)
४१. सहसंचालक, उच्च शिक्षण, विभागीय कार्यालये (सर्व)
४२. महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क महासंचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई (प्रसिध्दीसाठी)
४३. सर्व जिल्हाधिकारी
४४. महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र - १/२, मुंबई / नागपूर
४५. महालेखापाल (लेखा परीक्षा), महाराष्ट्र - १/२, मुंबई / नागपूर
४६. अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई
४७. निवासी लेखा परीक्षा अधिकारी, मुंबई
४८. सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी
४९. सह सचिव (विशि), उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
५०. उप सचिव (मशि/अर्थसंकल्प), उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, मंत्रालय, मुंबई
५१. अवर सचिव (तांशि-३/ विशि-३), उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, मंत्रालय, मुंबई
५२. कक्ष अधिकारी (मशि-२/मशि-४/तांशि-५/तांशि-६/साशि-१), उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, मंत्रालय, मुंबई
५३. उच्च व तंत्र शिक्षण विभागातील सर्व कार्यासने.
५४. अपर मुख्य सचिव, उच्च व तंत्र शिक्षण यांचे स्वीय सहायक
५५. निवडनस्ती/तांशि-४.

व्यावसायिक अभ्यासक्रमास प्रवेश घेणाऱ्या आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटक (EWS), सामाजिक व शैक्षणिकदृष्ट्या मागासवर्ग (SEBC) तसेच, इतर मागास वर्ग (OBC) या प्रवर्गातील मुलींना शिक्षण शुल्क व परीक्षा शुल्काच्या ५० टक्के ऐवजी १०० टक्के लाभ मंजूर करणेबाबत...

महाराष्ट्र शासन

उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग,

शासन निर्णय क्र.शिक्षण-२०२४/प्र.क्र.१०५/तांशि-४

मंत्रालय विस्तार इमारत, मादाम कामा मार्ग,

हुतात्मा राजगुरु चौक, मुंबई-४०००३२.

दिनांक: ०८ जुलै, २०२४.

- संदर्भ: १) उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, शासन निर्णय क्रमांक टीईएम-२०१५/प्र.क्र.२१९/तांशि-४, दि.३१.०३.२०१६.
- २) सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग, शासन निर्णय क्र. इबीसी २०१६/प्र.क्र.२२१/शिक्षण -१, दि.३१.०३.२०१६
- ३) उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, शासन निर्णय क्र.संकीर्ण-२०१७/प्र.क्र.३३२/तांशि-४, दि.०७.१०.२०१७.
- ४) महिला व बाल विकास विभाग, शासन निर्णय क्र.अनाथ-२०२२/प्र.क्र.१२२/का-०३, दि.०६.०४.२०२३

प्रस्तावना : उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्ये विभाग व कृषि व पशु संवर्धन, दुग्ध व्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग या विभागांच्या अधिपत्याखालील शैक्षणिक संस्थांद्वारे राबविल्या जाणाऱ्या व्यावसायिक अभ्यासक्रमांना केंद्रीभूत प्रवेश प्रक्रियेद्वारे प्रवेश घेणाऱ्या इतर मागास प्रवर्ग (OBC), आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटक (EWS) आणि सामाजिक व शैक्षणिकदृष्ट्या मागास प्रवर्ग (SEBC) या प्रवर्गातील वार्षिक कौटुंबिक उत्पन्न रु.८.०० लाखापेक्षा कमी असलेल्या पात्र विद्यार्थ्यांना शिक्षण शुल्क व परीक्षा शुल्काच्या ५० टक्के लाभ देण्यात येतो.

व्यावसायिक शिक्षणामध्ये मुलींचे प्रमाण ३६ टक्के इतके मर्यादित आहे. नवीन शैक्षणिक धोरणानुसार (NEP) व्यावसायिक शिक्षणातील मुलींचे प्रमाण वाढविण्याच्या दृष्टीने व मुलींना समप्रमाणात शिक्षणाच्या व्यापक संधी प्राप्त व्हाव्या, तसेच महिला सक्षमीकरणांतर्गत आर्थिक पाठबळाअभावी व्यावसायिक अभ्यासक्रमांचे शिक्षण घेण्यापासून मुली वंचित राहू नयेत, ही बाब विचारात घेऊन राज्य मंत्रिमंडळाच्या दि.०५.०७.२०२४ रोजी झालेल्या बैठकीतील विचाराविनिमयाअंती पुढीलप्रमाणे निर्णय घेण्यात येत आहे.

शासन निर्णय :- राज्यातील शासकीय महाविद्यालये, शासन अनुदानित अशासकीय महाविद्यालये, अंशतः अनुदानित (टप्पा अनुदान) व कायम विनाअनुदानित महाविद्यालये / तंत्रनिकेतने / सार्वजनिक विद्यापीठे, शासकीय अभिमत विद्यापीठे (खाजगी अभिमत विद्यापीठे / स्वयं अर्थसहाय्यित विद्यापीठे वगळून) व सार्वजनिक विद्यापीठांतर्गत येणाऱ्या उपकेंद्रामधील मान्यताप्राप्त व्यावसायिक अभ्यासक्रमांस,

शासनाच्या सक्षम प्राधिकरणामार्फत राबविण्यात येणाऱ्या केंद्रीभूत प्रवेश प्रक्रियेद्वारे (Centralized Admission Process-CAP) (व्यवस्थापन कोट्यातील व संस्थास्तरावरील प्रवेश वगळून) प्रवेशित विद्यार्थ्यांपैकी, ज्या मुलींच्या कुटूंबाचे वार्षिक उत्पन्न रु.८.०० लाख किंवा त्यापेक्षा कमी आहे, अशा व्यावसायिक अभ्यासक्रमांसाठी प्रवेश घेणाऱ्या आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकांतील, इतर मागास प्रवर्गातील, सामाजिक व शैक्षणिकदृष्ट्या मागास प्रवर्गातील नवीन प्रवेशित तसेच पूर्वीपासून प्रवेशित असलेल्या (अर्जाचे नुतनीकरण केलेल्या) मुलींना, उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्ये विभाग, कृषि, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास आणि मत्स्यव्यवसाय विभाग व इतर मागास बहुजन कल्याण विभाग या विभागांकडून सध्या देण्यात येणाऱ्या शिक्षण शुल्क व परीक्षा शुल्काच्या ५० टक्के लाभ ऐवजी १०० टक्के लाभ देण्यास शैक्षणिक वर्ष २०२४-२५ पासून शासन मान्यता देण्यात येत आहे. तसेच, यासाठी येणाऱ्या रु.१०६.०५ कोटी एवढ्या अतिरिक्त आर्थिक भारास मान्यता देण्यात येत आहे.

२. वरीलप्रमाणे शैक्षणिक शुल्क व परीक्षा शुल्क यामध्ये १०० टक्के सवलत देण्याच्या योजनेचा लाभ, कुटूंबाचे वार्षिक उत्पन्न रु.८.०० लाख किंवा त्यापेक्षा कमी आहे, अशा व्यावसायिक अभ्यासक्रमांसाठी नवीन प्रवेशित तसेच पूर्वीपासून प्रवेशित असलेल्या (अर्जाचे नुतनीकरण केलेल्या), महिला व बाल विकास विभाग, शासन निर्णय दि.०६.०४.२०२३ मध्ये नमूद केलेल्या “संस्थात्मक” व “संस्थाबाह्य” या वर्गवारीमध्ये समाविष्ट होणाऱ्या अनाथ मुले व मुली यांनासुध्दा अनुज्ञेय करण्यात येत आहे.

३. सर्व संबंधित प्रशासकीय विभागांकडून आर्थिक तरतुदी सुधारीत करून, सदर योजनेचा निधी हा संबंधित प्रशासकीय विभागांच्या लेखाशिर्षातर्गत अर्थसंकल्पित करण्यात यावा. तसेच, शिक्षण शुल्क व परीक्षा शुल्क लाभाच्या अंमलबजावणीकरिता सर्व संबंधित प्रशासकीय विभागांनी आवश्यकतेनुसार स्वतंत्र आदेश निर्गमित करावे.

४. मराठा आरक्षण व सुविधा मंत्रिमंडळ उपसमितीच्या निर्णयानुसार ईडब्ल्यूएस प्रवर्गास इतर मागास प्रवर्गांप्रमाणे उत्पन्न मर्यादेचे निकष एकसमान करण्याबाबत सामान्य प्रशासन विभागाने प्रस्तावित केल्यानुसार उच्च व तंत्र शिक्षण विभागाच्या दि.०७.१०.२०१७ रोजीच्या शासन निर्णयामध्ये खालीलप्रमाणे सुधारणा करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे:-

अ) ईडब्ल्यूएस आरक्षणातून प्रवेश घेतलेल्या विद्यार्थ्यांसाठी, राजर्षी छत्रपती शाहू महाराज शिक्षण शुल्क शिष्यवृत्ती योजनेतर्गत लाभ अनुज्ञेय करतांना, ईडब्ल्यूएस प्रमाणपत्रा ऐवजी आई व वडील (दोन्ही पालकांचे) एकत्रित उत्पन्नावर आधारीत सक्षम प्राधिकारी यांनी दिलेले उत्पन्न प्रमाणपत्र अनुज्ञेय करण्यात येत आहे. तथापि, जे विद्यार्थी नोकरीत असतील, त्यांच्या आई-वडील यांच्या उत्पन्नासोबत विद्यार्थ्यांचे उत्पन्न, उत्पन्न प्रमाणपत्रासाठी विचारात घेण्यात यावे.

आ) ईडब्ल्यूएस आरक्षणातून शैक्षणिक प्रवेश घेतलेल्या विद्यार्थ्यांस, राजर्षी छत्रपती शाहू महाराज शिक्षण शुल्क शिष्यवृत्ती योजनेचा लाभ प्रथम वर्षाकरीता मिळाल्यानंतर ही सवलत त्याचा अभ्यासक्रम पूर्ण होईपर्यंत अनुज्ञेय राहिल. अशा विद्यार्थ्यांना दुसऱ्या वर्षापासून दरवर्षी उत्पन्न प्रमाणपत्र सादर करण्याची आवश्यकता राहणार नाही.

५. उत्पन्न प्रमाणपत्राबाबतच्या उपरोक्त तरतुदी, “संस्थात्मक” व “संस्थाबाह्य” या वर्गवारीमध्ये समाविष्ट होणाऱ्या अनाथ मुले व मुली यांनासुध्दा अनुज्ञेय करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

६. संबंधित प्रशासकीय विभागांनी वरीलप्रमाणे त्यांच्या शासन निर्णयामध्ये सुधारणा करावी. याव्यतिरिक्त योजनेच्या अन्य अटी-शर्ती व कार्यपध्दती कायम राहतील.

७. सदर शासन निर्णय हा दि.०५.०७.२०२४ रोजीच्या मंत्रिमंडळाच्या बैठकीत दिलेल्या मान्यतेनुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांचे आदेशानुसार व नावाने,

(सतीश तिडके)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१. मा.राज्यपालांचे सचिव, राजभवन, मलबार हिल, मुंबई
२. मा.मुख्यमंत्र्यांचे अपर मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई
३. मा.उप मुख्यमंत्र्यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
४. मा.अध्यक्ष/उपाध्यक्ष, महाराष्ट्र विधानसभा, विधानमंडळ, मुंबई
५. मा.सभापती/उप सभापती, महाराष्ट्र विधानपरिषद, विधानमंडळ, मुंबई
६. मा.मंत्री, उच्च व तंत्र शिक्षण यांचे विशेष कार्य अधिकारी
७. मा.विरोधी पक्षनेता, विधानपरिषद, विधानभवन, मुंबई
८. मा.विरोधी पक्षनेता, विधानसभा, विधानभवन, मुंबई
९. सर्व सन्माननीय विधानपरिषद व विधानसभा सदस्य
१०. मुख्य सचिव, महाराष्ट्र शासन, मंत्रालय, मुंबई
११. सर्व प्रशासनिक विभागाचे अपर मुख्य सचिव/ प्रधान सचिव/ सचिव, मंत्रालय, मुंबई
१२. कुलगुरु, सर्व विद्यापीठे
१३. संचालक, माहिती तंत्रज्ञान, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई
१४. आयुक्त, समाजकल्याण आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे,
१५. आयुक्त, आदिवासी विकास आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, नाशिक
१६. संचालक, इतर मागास बहुजन कल्याण संचालनालय, पुणे
१७. आयुक्त, महिला व बाल विकास, पुणे
१८. आयुक्त, राज्य सामाईक प्रवेश परीक्षा तथा सचिव, प्रवेश नियामक प्राधिकरण, ८ वा मजला, न्यु एक्सलसिअर इमारत, ए.के.नायक मार्ग, फोर्ट, मुंबई ४०० ००९
१९. सचिव, प्रवेश नियामक प्राधिकरण, महाराष्ट्र राज्य, ८ वा मजला, न्यु एक्सलसिअर इमारत, ए.के.नायक मार्ग, फोर्ट, मुंबई ४०० ००९
२०. सचिव, शुल्क नियामक प्राधिकरण, महाराष्ट्र राज्य, ३०५, शासकीय तंत्रनिकेतन इमारत, ४९, खेरवाडी, अलियावर जंग मार्ग, वांद्रे (पूर्व), मुंबई-४०००५९
२१. सर्व जिल्हाधिकारी
२२. संचालक, तंत्र शिक्षण, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
२३. संचालक, उच्च शिक्षण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
२४. संचालक, वैद्यकीय शिक्षण व संशोधन, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
२५. आयुक्त, कृषी, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
२६. आयुक्त, दुग्ध व्यवसाय विकास, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई

२७. आयुक्त, मत्स्य व्यवसाय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
२८. संचालक, पशु संवर्धन, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
२९. कुलगुरु, डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर तंत्रशास्त्र विद्यापीठ, लोणेरे, ता.मागणगांव, जि.रायगड
३०. कुलगुरु, महाराष्ट्र राज्य आरोग्य विज्ञान विद्यापीठ, नाशिक
३१. संचालक, महाराष्ट्र राज्य तंत्र शिक्षण परीक्षा मंडळ, शासकीय तंत्रनिकेतन इमारत, ४९, खेरवाडी, अलियावर जंग मार्ग, वांद्रे (पूर्व), मुंबई-४०००५१
३२. सहसंचालक, तंत्र शिक्षण विभागीय कार्यालये (सर्व), (संचालक, तंत्र शिक्षण यांच्यामार्फत)
३३. सहसंचालक, उच्च शिक्षण, विभागीय कार्यालये (सर्व)
३४. महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क महासंचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई (प्रसिध्दीसाठी)
३५. महालेखापाल - १ / २ (लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र, मुंबई / नागपूर
३६. महालेखापाल - १ / २ (लेखा परीक्षा), महाराष्ट्र, मुंबई / नागपूर
३७. अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई
३८. निवासी लेखा परीक्षा अधिकारी, मुंबई
३९. सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी
४०. सर्व संबंधित मा.मंत्री/मा.राज्यमंत्री यांचे स्वीय सहायक
४१. उप सचिव (मशि/विशि/अर्थसंकल्प), उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, मंत्रालय, मुंबई
४२. सर्वसंबंधित कार्यासने (तांशि-३/विशि-३/मशि-२/मशि-४/तांशि-५/तांशि-६/साशि-१), उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, मंत्रालय, मुंबई
४३. निवडनस्ती/तांशि-४.

Chatrapati Shahu Maharaj Scholarship Data Gist

The document discusses educational financial aid programs initiated by the Government of Maharashtra for economically disadvantaged students, particularly from socially and economically backward classes (SEBC). It outlines two key schemes:

1. Chhatrapati Shahu Maharaj Education Fee Scholarship Scheme: Starting from the 2019-20 academic year, this scholarship covers a portion or full tuition fees for eligible students in SEBC, including the Maratha community. It aims to alleviate the financial burden of education on economically weak students in various professional courses, such as engineering, medicine, agriculture, and more. The scheme includes both government-funded and private colleges, excluding certain autonomous private institutions.

2. Dr. Panjabrao Deshmukh Hostel Maintenance Allowance: This scheme provides a hostel allowance to SEBC students, starting in the 2019-20 academic year. It helps cover living costs for those from economically weaker sections, particularly small farmers and registered laborers. The aid is paid directly to the students' bank accounts through a digital transfer system.

Both schemes require students to meet specific income criteria, and the benefits are dependent on various conditions, such as the type of course and institution. Additionally, the schemes have provisions for loan interest reimbursements for certain medical and professional courses, ensuring students from low-income backgrounds can access higher education without financial hurdles.

These initiatives highlight the state's commitment to promoting education among underprivileged sections of society, helping them access quality higher education and professional training.

अनुसूचित जाती प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांना देण्यात येणा-या भारत सरकार मॅट्रीकोत्तर शिष्यवृत्ती योजनेतर्गत केंद्र शासनाने सन २०२०-२१ ते २०२५-२६ या कालावधीकरीता जारी केलेल्या सुधारीत मार्गदर्शक सूचना राज्यात लागू करण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग
शासन निर्णय क्रमांक: भासशी-२०२१/प्र.क्र.१५६/शिक्षण-१
मंत्रालय विस्तार भवन, मुंबई - ४०० ०३२
दिनांक : ७ जुलै, २०२३

वाचा :-

- १) शासन निर्णय, सा.न्या.व वि.स.वि., क्र. इबीसी-२०११/प्र.क्र.४/शिक्षण-१, दि.२.८.२०११
- २) शासन शुध्दीपत्रक, सा.न्या.व वि.स.वि., क्र.इबीसी-२०११/प्र.क्र.४/शिक्षण-१, दि.१८.९.२०१८
- ३) सामाजिक न्याय व अधिकारीता मंत्रालय, भारत सरकार यांचेमार्फत माहे मार्च, २०२१ मध्ये निर्गमित केलेल्या सुधारीत मार्गदर्शक सूचना.
- ४) शासन निर्णय, सा.न्या.व वि.स.वि., क्र. भासशी -२०२२/प्र.क्र.७४/शिक्षण-१, दि.१७.३.२०२२

प्रस्तावना :-

अनुसूचित जाती प्रवर्गातील मुला-मुलींनी उच्च शिक्षण घेणे, त्यांच्या गुणवत्तेत वाढ करणे आणि डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांचा आदर्श घेऊन उच्चविद्याविभूषित होणे, हा उद्देश ठेऊन अनुसूचित जाती (नवबौध्दासह) विद्यार्थ्यांकरीता भारत सरकार मॅट्रीकोत्तर शिष्यवृत्ती योजना सन १९५९-६० पासून राबविण्यात येत आहे. सदर योजनेअंतर्गत अनुसूचित जाती (नवबौध्दासह) प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांना निर्वाह भत्ता दिला जातो व संबंधीत शैक्षणिक संस्थेस शिक्षण फी व परीक्षा फी अदा केली जाते. या योजनेअंतर्गत दिनांक १८.०९.२०१८ च्या शासन निर्णयान्वये पालकांची उत्पन्न मर्यादा २.०० लाखावरून २.५० लाख करण्यात आलेली आहे.

२. केंद्र शासनाने माहे मार्च, २०२१ मध्ये निर्गमित केलेल्या सुधारीत मार्गदर्शक सूचनांमधील तरतूदीनुसार शैक्षणिक वर्ष २०२१-२२ पासून सुधारीत निधी वितरण कार्यपध्दती राज्यभरात अवलंबवयाची आहे. त्याचबरोबर केंद्र शासनाच्या दिनांक ०१.११.२०२१ च्या पत्रान्वये सूचित केल्याप्रमाणे सुधारीत वितरण कार्यपध्दतीचा राज्यात अवलंब न केल्यास सदरहू शिष्यवृत्ती योजनेतर्गत राज्य शासनास अनुज्ञेय असलेले केंद्रीय अनुदानाची (केंद्र हिस्सा ६०%) अदायगी करता येणार नाही. तसेच त्या त्या आर्थिक वर्षात प्राप्त होणारे केंद्रीय अनुदान अखर्चित राहिल्यास पुढील आर्थिक वर्षात खर्च करणेसाठी पुनर्विनियोजन करता येणार नाही असे देखील सूचित करण्यांत आलेले आहे. सदर बाब विचारात घेता केंद्र शासनाच्या भारत सरकार मॅट्रीकोत्तर शिष्यवृत्ती योजनेच्या माहे मार्च, २०२१ मध्ये निर्गमित केलेल्या सन २०२०-२१ ते २०२५-२६ साठीच्या सुधारीत मार्गदर्शक सूचनांमधील निधी वितरणाशी संबंधीत मुद्दा क्र.१०.१, ११.१ व ११.२ पुरता मर्यादीत शासन निर्णय दिनांक १७.३.२०२२ रोजी विभागामार्फत निर्गमित करण्यात आलेला असून त्यान्वये भारत सरकार पोस्ट मॅट्रीक शिष्यवृत्ती योजनेअंतर्गत केंद्र-राज्य हिश्याचे सूत्र स्विकारण्यात आले आहे व

७. संचालक, लेखा व कोषागारे, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
८. महालेखापाल, (लेखा व अनुज्ञेयता) (लेखा परीक्षा) महाराष्ट्र १/२, मुंबई/नागपूर.
९. जिल्हा कोषागार अधिकारी, पुणे
१०. उपसचिव (अर्थसंकल्प)/(विधयो), सा.न्या.व वि.स.वि., मंत्रालय, मुंबई
११. उपसचिव (शिक्षण-१), सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई
१२. सर्व सहायक आयुक्त / प्रादेशिक उपायुक्त, समाजकल्याण, पुणे
१३. निवडनस्ती (का.शिक्षण-१)

अनुसूचित जाती प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांना देण्यात येणा-या भारत सरकार मॅट्रीकोत्तर शिष्यवृत्ती

योजनेतर्गत सन २०२०-२१ ते २०२५-२६ या वर्षाकरीता

केंद्र शासनाने जारी केलेल्या सुधारीत मार्गदर्शक सूचना लागू करण्याबाबत

(शासन निर्णय क्रमांक : भासशी-२०२१/प्र.क्र.१५७/शिक्षण-१, दिनांक : ७ जुलै, २०२३ सोबतचे)

परिशिष्ट

१. राज्य शासनाच्या महाडीबीटी पोर्टल अंतर्गत सदर योजना राबविण्यांत येत असून याबाबत राज्य शासनाच्या दि. ८ जानेवारी, २०१९ च्या शासन निर्णयानुसार महाविद्यालयांसंबंधीत मान्यता, नोंदणी (NAAC/ NBA accreditation), अभ्यासक्रमाची मान्यता, महाविद्यालयांची मान्यताप्राप्त विद्यार्थी क्षमता, अभ्यासक्रमाची मान्यता प्राप्त शुल्क रचना इत्यादी सर्व बाबींची पडताळणी व खातरजमा करून संबंधित शैक्षणिक विभाग (उदा. उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्ये, उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, कृषी विद्यापीठे, राज्य शिक्षण शुल्क समिती इ.) व तत्सम सक्षम प्राधिकृत यंत्रणेने महाडीबीटी प्रणालीमध्ये समावेश करावयाची जबाबदारी निश्चित करण्यांत आली आहे. सामाजिक न्याय विभागांतर्गत केवळ समाजकार्य महाविद्यालयांबाबतच उपरोक्तबाबींची पडताळणी व खातरजमा करून प्रणाली मध्ये समावेश करावयाची जबाबदारी विभागाची राहिल.
२. विद्यार्थ्यांच्या प्रत्यक्ष हजेरीबाबतची अट शैक्षणिक वर्ष २०२३-२४ पासून अवलंबविण्यात येत आहे.
३. सर्व महाविद्यालयांनी त्यांचा प्रत्येक शैक्षणिक वर्षाचा वार्षिक लेखापरिक्षण अहवाल राज्य शासनास सादर करणे आवश्यक आहे. अन्यथा त्यांना देय असणा-या सर्व बाबी लेखापरिक्षण अहवाल सादर करेपर्यंत स्थगित ठेवण्यात येतील.
४. सदर योजना ही सुधारीत नियमावलीतील अ.क्र. ४.२ मध्ये नमुद सर्व संवर्गातील शैक्षणिक संस्थांना अ.क्र. ५.९ मध्ये नमुद तसेच नियमावलीतील इतर अटी शर्तीची पूर्तता करीत असलेल्या संस्थांना लागू करण्यात येत आहे.
५. विविध शैक्षणिक उपक्रमाद्वारे देण्यात येणा-या शिक्षण पध्दतीमध्ये वयोमर्यादेची अट ठेवण्यात आलेली नाही. सदर बाब विचारात घेता एक अभ्यासक्रम – एक शिष्यवृत्ती असे धोरण स्विकारण्यात येत आहे.
६. सद्यस्थितीत स्वतंत्र ऑनलाईन अभ्यासक्रम राबविणेबाबत शासनाच्या कोणत्याही विभागाचे धोरण निश्चित झालेले नाही. सबब ऑनलाईन शिक्षण राबविणेबाबत संबंधित शैक्षणिक विभागांचे धोरण निश्चित झाल्यानंतरच ऑनलाईन अभ्यासक्रमांचा समावेश करण्यांत येईल. परंतू सदर योजनेचा लाभ केवळ राज्य शासनाची मान्यता प्राप्त विद्यापीठे / केंद्रीय विद्यापीठांतर्गत दुरस्थ व सलग शिक्षण घेत असलेल्या अनुसूचित जाती प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांना अनुज्ञेय राहिल.
७. योजनेच्या लाभाचे वितरण प्राधान्याने आधारसंलग्नीकृत बँक खाते असलेल्या लाभार्थ्यांनाच देण्यांत यावे.
८. ज्या अनुसूचित जाती प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांच्या कुटुंबाचे वार्षिक उत्पन्न २.५० लाख व त्यापेक्षा कमी आहे अशा सर्व विद्यार्थ्यांना सदर योजना अनुज्ञेय राहिल. मात्र याकरीता राज्य शासनाने खालील प्रमाणे

प्राधान्यक्रम निश्चित करुन लाभार्थ्यांची निवड करणे आवश्यक आहे.

- अ) सामाजिक आर्थीक सर्वेक्षण, २०११ (SECC-२०११) मधील वंचित घटकांसाठी निर्धारित केलेल्या एकूण ७ निकषांपैकी किमान ३ वा त्यापैकी अधिक निकषांची पूर्तता करणा-या अनुसूचित जाती प्रवर्गातील कुटुंबातील विद्यार्थी.
- आ) अनुसूचित जाती कुटुंबातील एक किंवा दोन्ही पालक निरक्षर असलेल्या कुटुंबातील विद्यार्थी.
- इ) राज्य शासनाच्या मान्यताप्राप्त शाळा, नगरपरिषद, महानगरपालिका, स्थानिक स्वराज्य संस्था यांच्या मान्यताप्राप्त शाळांमधून इ.१० वी उत्तीर्ण अनुसूचित जाती प्रवर्गातील विद्यार्थी.

तसेच या प्रकारचे निवडीचे प्राधान्यक्रम अवलंबण्याकरीता जिल्हास्तरावरील सहाय्यक आयुक्त, समाज कल्याण कार्यालयांतर्गत यंत्रणा चालू शैक्षणिक वर्षापासून नव्याने कार्यरत करण्याबाबत आयुक्त, समाजकल्याण, पुणे यांनी याबाबत पुढील कार्यवाही करावी.

९. विद्यार्थ्यांना प्रवेश घेताना वा शिष्यवृत्तीसाठी अर्ज करताना येणा-या अडचणी विचारात घेता व याबाबतची कार्यवाही विहित वेळेत पूर्ण होण्याच्या दृष्टीकोनातून जिल्हास्तरावर जिल्हा समाजकल्याण अधिकारी कार्यालय व सहाय्यक आयुक्त कार्यालय तसेच प्रादेशिक उपायुक्त कार्यालय आणी आयुक्तालय स्तरावर विद्यार्थ्यांना विविध शिष्यवृत्ती योजनांची माहिती देणे व त्यासंबंधात उद्भवणा-या अडचणींचे निराकरण करण्यासाठी संबंधित कार्यालयातील उपलब्ध कर्मचा-यांमधूनच एका कर्मचा-याची समुपदेशक म्हणून संबंधीत कार्यालय प्रमुखांनी नियुक्ती करावी.

१०. सदर योजनेअंतर्गत विद्यार्थ्यांना द्यावयाच्या निर्वाह भत्त्याचे सुधारीत दर पुढीलप्रमाणे आहेत :-

गट	वार्षिक निर्वाह भत्ता (रुपये) (वसतीगृहात राहणारे विद्यार्थी)	वार्षिक निर्वाह भत्ता (रुपये) (वसतीगृहात न राहणारे विद्यार्थी)
गट-१	१३,५००	७,०००
गट-२	९,५००	६,५००
गट-३	६,०००	३,०००
गट-४	४,०००	२,५००

१) दिव्यांग लाभार्थ्यांकरीता उपरोक्त निर्वाहभत्त्यामध्ये १० टक्के अधिक दर अनुज्ञेय राहिल.

२) C.A./I.C.W.A./C.S./I.C.F.A. या अभ्यासक्रमांना प्रवेशित विद्यार्थ्यांना केवळ वसतिगृहात न राहणा-या विद्यार्थ्यांचेच दर लागू राहतील.

३) दूरस्थ / ऑनलाईन शिक्षण घेणा-या विद्यार्थ्यांना कोणतेही निर्वाह भत्ते लागू होणार नाहीत. उपरोक्त दर हे शैक्षणिक वर्ष २०२१-२२ पासून लागू करण्यांत यावेत.

११. योजनेंतर्गत विद्यार्थ्यांना द्यावयाच्या निर्वाह भत्त्याचे दर हे केंद्र शासनामार्फत वेळोवेळी जाहीर / निर्धारित केलेल्या दरानुसार अद्ययावत करण्यात येतील.

१२. अनुसूचित जाती प्रवर्गाच्या विद्यार्थ्यांने ज्या दिवशी अभ्यासक्रमास प्रवेश घेतलेला आहे त्याच दिवशी किंवा शासन जाहीर करेल त्यादिवसापर्यंत सदर योजनेकरीता ऑनलाईन अर्ज करणे आवश्यक आहे. सदर प्रक्रीयेमध्ये संबंधीत महाविद्यालयाने प्रवेशित विद्यार्थ्यांचे अर्ज त्यांनी ज्या दिवशी प्रवेश घेतलेला आहे त्याच दिवशी ऑनलाईनरित्या भरून घेणे व त्यासंबंधीत इतर कार्यवाही करणे आवश्यक आहे. अन्यथा याबाबत भविष्यात काही अडचण निर्माण झाल्यास संबंधीत महाविद्यालयास जबाबदार धरण्यात येईल.

१३. सदर सुधारीत मार्गदर्शक सूचना या सन २०२०-२१ पासून सन २०२५-२६ पर्यंत लागू राहतील. याकरिता सन २०२०-२१ या वर्षाचे केंद्रीय अनुदान निश्चित करण्याकरीता मागील तीन वर्षे (२०१७-१८ ते २०१९-२०) या कालावधीची सरासरी वार्षिक मागणी निश्चित करून सन २०२०-२१ व त्यापुढील वर्षाकरीता निश्चित केलेल्या मागणीच्या ५ टक्के अतिरिक्त निधी प्रत्येक वर्षी केंद्र शासनाच्या प्रोजेक्ट अॅप्रेझल कमिटी (PAC) यांचेकडून वार्षिक नियोजनाला मान्यता प्राप्त झाल्यावर त्या त्या वर्षात ६०: ४० या प्रमाणात निश्चित करण्यांत येईल.

१४. सदरहू शिष्यवृत्ती योजनेतर्गत मंजूर झालेली शिष्यवृत्तीचे वितरणाबाबत शासन निर्णय दिनांक १७ मार्च, २०२२ अन्वये स्विकारण्यात आलेले पुढील सूत्र अंतीम करण्यात येत आहे. केवळ केंद्र हिश्याची संपूर्ण रक्कम (६० टक्के) म्हणजेच महाविद्यालयाला देय असलेले सर्व प्रकारचे नापरतावा शुल्क, (शिक्षण शुल्क, परिक्षा शुल्क, इतर शुल्क इत्यादी.) तसेच विद्यार्थ्यांना अनुज्ञेय निर्वाह भत्ता व इतर अनुज्ञेय शुल्क / भत्ते इत्यादी रक्कम थेट विद्यार्थ्यांच्याच आधार संलग्नीकृत बँक खात्यामध्ये जमा होणार असून सदरहू केंद्र हिस्सा विद्यार्थ्यांच्या बँक खात्यामध्ये जमा झाल्यानंतर विद्यार्थ्यांस अनुज्ञेय असलेला निर्वाह भत्ता वजा जाता उर्वरीत महाविद्यालयास देय असलेली रक्कम विद्यार्थ्यांने पुढील सात दिवसांच्या आत महाविद्यालयास जमा करणे अनिवार्य करण्यात येत आहे. परंतू सदरहू शिष्यवृत्ती योजनेतर्गत मंजूर झालेली राज्य हिश्याच्या रकमेबाबत राज्य शासनाची प्रचलीत कार्यपध्दती कायम ठेवण्यात येत आहे. योजनेतर्गत वितरीत होणारा लाभ हा केवळ डायरेक्ट बेनिफीट ट्रान्सफर (डीबीटी) व्दारेच देण्यात येणार असून त्याची अन्य कोणत्याही पध्दतीने अदायगी करण्यात येणार नाही.

१५. सदर योजनेकरीता ऑनलाईन प्रणालीवर केवळ नोंदणी करण्याकरीता, शैक्षणिक वर्षामध्ये कोणत्याही मुदत कालावधीचे बंधन नाही. लाभार्थ्याला चालू शैक्षणिक वर्ष संपेपर्यंत प्रणालीवर प्राथमिक नोंदणी करता येण्यास सुविधा उपलब्ध करून देण्यात येत आहे.

१६. सदर योजनेचा लाभ हा डायरेक्ट बेनिफीट ट्रान्सफर (डीबीटी) व्दारेच देण्यात येणार असल्याने लाभार्थ्यांच्या अर्जाचे नुतनीकरण करण्याकरीता आधार क्रमांक असणे व ते त्यांच्या खात्यास जोडलेले असणे आवश्यक आहे. व सदरची जबाबदारी संपुर्णतः विद्यार्थ्यांची असून त्यांनी त्यांचे बँक खाते, दुरध्वनी क्रमांक आधारकार्डाशी संलग्न करणे आवश्यक आहे.

१७. प्रतीवर्षीच्या शिष्यवृत्तीच्या अर्जाचे नुतनीकरण करण्याकरीता विद्यार्थ्यांचा मागील वर्षाचा समाधानकारक प्रगती अहवाल व मागील वर्षाची किमान ७५ टक्के उपस्थिती असणे आवश्यक आहे.

१८. राज्य शासनामार्फत प्रतिवर्षी माहे एप्रिल पासून सदर योजनेचा व्यापक प्रचार व प्रसिध्दी जास्तीत जास्त खपाच्या दैनिक वृत्तपत्रातून व राज्य शासनाच्या विविध वेबसाईट / पोर्टलवरून राज्यभरात करण्यात येईल. तसेच सदर योजनेची महाविद्यालयस्तरावरील व्यापक प्रचार व प्रसिध्दीची जबाबदारी संबंधीत महाविद्यालयांवर निर्धारित करण्यात येत असून त्यासाठी त्यासाठी त्यांनी वेळोवेळी कार्यशाळा / शिबिरे आयोजित करावीत.

१९. सदर योजनेच्या परिणामकारक अंमलबजावणीच्या दृष्टीने व तिचा लाभ राज्यातील शेवटच्या विद्यार्थ्यांस मिळवून देण्याच्या दृष्टीने चालू वर्षापासून सदर योजनेच्या कार्यसफलतेचे मुल्यमापन करण्याकरीता आयुक्त, समाजकल्याण, महाराष्ट्र राज्य यांनी राज्यातील सामाजिक परिक्षण कक्षाच्या मदतीने राज्यस्तरावर / प्रादेशिक स्तरावर स्वतंत्र यंत्रणा कार्यान्वीत करावी. यामध्ये जिल्हयातील किमान १० टक्के महाविद्यालये अथवा विद्यार्थी यांचा समावेश असावा. सदर यंत्रणेने त्यांचा मासिक अहवाल शासनास सादर करावा.

२०. सदर योजनेचा लाभ घेणा-या कोणत्याही विद्यार्थ्यांची कोणतीही कागदपत्रे अथवा माहिती असत्य आढळल्यास तो लाभार्थी या योजनेच्या लाभापासून कायमस्वरूपी अपात्र ठरविण्यांत येईल. त्याचबरोबर विद्यार्थ्यांने ज्या अभ्यासक्रमास प्रवेश घेतला आहे तो अभ्यासक्रम त्याने पूर्ण करणे आवश्यक आहे. जर त्याने शासनाच्या परवानगी शिवाय अभ्यासक्रम अर्धवट सोडला किंवा त्या अभ्यासक्रमाचा प्रवेश रद्द केला अथवा महाविद्यालय बदलले आणि सदरहू बाब महाविद्यालयाने शासनाच्या निदर्शनास आणून दिली तर अशा परिस्थितीत लाभार्थ्यांने त्या अभ्यासक्रमास घेतलेली शिष्यवृत्ती तात्काळ खंडीत करुन त्याची वसुली शासनातर्फे करण्यांत येईल. अशा परिस्थितीत लाभार्थ्यांने त्या अभ्यासक्रमास घेतलेली शिष्यवृत्ती तात्काळ शासनास परत करावयाची आहे.

२१. सदरहू सुधारीत मार्गदर्शक सूचनांमध्ये काही बदल करावयाचा असल्यास त्याबाबत केंद्र शासनाचा निर्णय अंतीम राहिल.

GUIDELINES

POST MATRIC SCHOLARSHIPS

TO THE STUDENTS BELONGING TO

SCHEDULED CASTES

FOR STUDIES IN INDIA

(2020-2021 to 2025-26)

GOVERNMENT OF INDIA
MINISTRY OF SOCIAL JUSTICE &
EMPOWERMENT
Department of Social Justice & Empowerment
(March, 2021)

SCHEME OF POST MATRIC SCHOLARSHIPS
TO THE STUDENTS BELONGING TO SCHEDULED CASTES FOR

STUDIES IN INDIA (PMS-SC) (With effect from 2020-2021)

1. Objective

1.1 The objective of the scheme is to appreciably increase the Gross Enrolment Ratio of SC students in higher education with a focus on those from the poorest households, by providing financial assistance at post-matriculation or post-secondary stage to enable them to complete their education.

2. Scope

2.1 These scholarships are available for studies in India only and the awardees are selected by the State Government/Union Territory to which the applicant actually belongs (i.e. the State/UT in which permanently settled or domiciled, as per the terms of domicile decided by the State).

2.2 This is applicable to all the students who are currently beneficiaries of the scheme as well as fresh admissions.

3. Definitions

a) "**Group 1: Degree and Post Graduate level professional courses**" shall mean: all Professional courses in Medicine, Engineering, Technology, Planning, Architecture, Design, Fashion Technology, Agriculture, Veterinary & Allied Sciences, Management, Business Finance /Administration, Computer Science/ Applications (ii) Post Graduate Diploma courses in various branches of Management & Medicine(iii) C.A./I.C.W.A./C.S./I.C.F.A. etc. (iv) M.Phil., Ph.D. and Post-Doctoral Programmes (D.Lit., D.Sc. etc.) of Group I, Group II and Group III courses.(v) L.L.B, Integrated L.L.B, L.L.M

b) "**Group 2: Other Professional Courses leading to Degree, Diploma, Certificate**" shall mean all Professional Courses leading to Degree, M Ed. / M. Pharma., Diploma, Certificate in areas like Pharmacy (B Pharma.), Nursing(B Nursing), BFS, other para-medical branches like rehabilitation, diagnostics etc., Mass Communication, Hotel Management & Catering, Travel/Tourism/Hospitality Management, Interior Decoration, Nutrition& Dietetics, Commercial Art, Financial Services (e.g. Banking, Insurance, Taxation etc.) for which entrance qualification is minimum Sr. Secondary (10+2) and

Post Matric Scholarship for SCs: Scheme Guidelines

Vocational stream, ITI courses and Polytechnic where entrance qualification is Class XII or above.

c) "**Group 3: Graduate and Post Graduate course**" shall mean: courses not covered under Group 1 & Group 2 e.g. B.A / B.Sc. / B.Com etc. M.A/ M. Sc./ M.Com etc.

d) "**Group 4: All post-matriculation (Post Class X level) non-degree courses**" shall mean: All post-matriculation level non-degree courses for which entrance qualification is High School (Class X), e.g. Senior secondary certificate (class XI and XII); both general and vocational stream, ITI courses, 3 year diploma courses in Polytechnics, etc.

Note: The list of courses in various groups is indicative and States/UTs may add courses as per laid down standard in the State/UT.

e) "**Compulsory non-refundable fees**" shall mean: fee payable for enrolment/registration, tuition, games, Union, Library, Magazine, Medical Examination and such other fees compulsorily payable by the scholar to the institution or University/ Board, but does not include Refundable deposits like caution money, security deposit will, however, be excluded.

f) "**Demand**" for a year indicates the total fund requirement for release of scholarship to all eligible students under the scheme as per the entitlements for that **particular year**.

g) "**Freeship Card**" shall mean: A card issued by the State Govt./UT Administration that entitles a student eligible for scholarship under this Scheme, to take admission in an institution, without pre-payment of tuition fee and hostel fee.

4. Eligibility of Educational Institutions

4.1 Only such educational Institutions which maintain the laid down academic standards shall be covered under the scheme. The following conditions regarding the courses offered, performance of the institution, Aadhaar based attendance system are also required to be adhered to by the Institutions/Universities/Colleges in order to be eligible under the scheme:

- i. Only Institutions/Colleges with the 'AISHE Code'/UDISE' Code' shall be eligible for the scholarship scheme. Based on the AISHE/UDISE-Code of the institution, all details of the institution such as - registration, affiliation and accreditation, courses being offered and number of seats approved for each course - will be pulled from the AISHE/UDISE server on to the scholarship portal automatically.

Post Matric Scholarship for SCs: Scheme Guidelines

- ii. All participating higher education institutions shall get NAAC/NBA accreditation before 2024, for continuation in the scheme from 2025-26 onwards.
- iii. The scholarship benefits shall be linked with Aadhaar based attendance system. Therefore, the college/institution will maintain Aadhaar based attendance on a daily basis and will submit attendance details on the portal.
- iv. The institutions will submit half-yearly self-audited reports to the State Governments in a prescribed format which shall be separately issued.
- v. The institutions should be willing to honour the FREESHIP CARD issued by the State/District Authority through the scholarship portal and admit the student without insisting on pre-payment of the college/tuition fee or hostel fee. This would be paid by the student on release of the scholarship amount by the Government as per the provisions of this scheme. In this regard, the State Governments will coordinate with the institutions located in their respective States.

4.2 Scholarships will be given for the study of all recognized post-matriculation or post-secondary courses (Intermediate/Senior Secondary, Diploma, long-term Vocational Training Certificate, Graduate, Post Graduate courses etc.) pursued in recognized Institutions/ Universities/ Colleges falling in any of the following 9 categories:

- i. Institutions of National Importance;
- ii. Central University/ State University/ Autonomous colleges recognized by UGC and Universities /Colleges recognized under section 2(f) of UGC Act;
- iii. Deemed Universities;
- iv. All Private Universities recognized by State/Centre;
- v. Private Professional Institutions affiliated to a recognized Central/State University and covered by a Fee Fixation Committee as mandated by Supreme Court;
- vi. Recognized schools/colleges for Classes XI and class XII;
- vii. Diploma granting Institutions as recognized by State/UT Governments;
- viii. Vocational Training Institutes affiliated to National Council of Vocational Training (NCVT);
- ix. Institutions affiliated/ approved by the appropriate bodies like NMC/AICTE etc. or any regulatory body established by State/UT/Centre.

Post Matric Scholarship for SCs: Scheme Guidelines

Provided that where a particular number of seats for a particular course have been recognized / authorized by the concerned regulatory authority, the scholarships shall be restricted to those numbers and courses.

5. Conditions of Eligibility of Students

5.1 The scholarships are open to Nationals of India only.

5.2 Only those candidates who belong to Scheduled Castes so specified in relation to the State/Union Territory to which the applicant actually belongs /domiciled as determined by the State/UT and who have passed the Matriculation or Higher Secondary or any higher examination of a recognized University or Board of Secondary Education will be eligible.

5.3 Scholarships will be paid to the students whose parents'/guardians' income from all sources does not exceed Rs. 2,50,000/- (Rupees Two lakh Fifty thousand only) during the last Financial Year. Income certificate is required to be taken once only i.e. at the time of admission only to courses which are continuing for more than one year. The income certificate shall be issued by the Authority as decided by the State Government.

5.4 The ceiling on age limit for admission as regular student in different classes should be decided by concerned Institutions.

5.5 Candidates who, after passing one stage of education are studying in the same stage of education in a different subject e.g. Intermediate Science after Intermediate Arts or B.Com after B.A. or M.A in one subject after M.A in other subjects will not be eligible.

5.6 Students, who pursue their studies through correspondence/online courses, are also eligible. The term correspondence includes distant and continuous education for courses in Central/ State Universities only. Non-refundable fees shall be paid and no academic allowance will be paid.

5.7 All the children of any parent/guardian will be entitled to receive benefits of the scheme.

5.8 A scholarship holder under this scheme will not hold any other scholarship/stipend. If awarded any other scholarship/stipend, the student can exercise his/her option for either of the two scholarships/stipends, whichever is more beneficial to him/her, and should inform the awarding authority through the Head of the Institution about the option made. No scholarship will be paid to the students under this scheme from the date he/she accepts another scholarship/stipend. The student can however, accept free lodging or a grant or ad-hoc monetary help from the State Government or any other source for the purchase of

Post Matric Scholarship for SCs: Scheme Guidelines

books, equipment or for meeting the expenses on board and lodging in addition to the scholarship amount paid under this scheme.

5.9 All seats filled through arbitrary and non-transparent processes (including management quota, NRI quota, spot admissions etc.) without following the merit criteria as decided by the State Government are not eligible for these scholarships. The fees claimed against management quota seats, spot admission seat in any Institution /University will not be reimbursed. In case of any contradiction on the classification of seats or non-clarity on the classification of seats in the State/UT, the following criteria may be followed:

- i) If there is no arbitrariness/ discretion in the admission process and the fee for the course is fixed by the Fee Fixation/Fee Rationalization committee set up by the competent authority, the said seats may not be considered as the Management Quota Seats. However, the State Governments may satisfy themselves of the following before release of scholarships:
 - i. That the applicants claiming the scholarship have been admitted through a transparent process which involved calling of applications through advertisements, preparation of ranks, selection of candidates on merit list, and publication of selection list and others as deemed fit by the State Government;
 - ii. That the fees for courses are duly approved by the Fee Fixation/Fee Rationalization Committee set up by the competent authority.

5.10 Students shall be encouraged to have Aadhaar linked Bank accounts to facilitate payments through the Aadhaar Payment Bridge.

6. Role of the State Governments

6.1 Although many SC students have availed benefits under this scheme and have occupied high positions in the society, still the Gross Enrolment Ratio (GER) of SCs in higher education (23.0%) lags behind the national average (27.0%). It is the endeavour of the Government to raise the GER of SCs in higher education from 23.0 % to the national average in the next five years. Similarly, the GER in Senior Secondary education of SCs has to increase from the current 56% to the national average in the next five years. Towards this end, special focus of the implementing agencies is required to achieve the goal.

Post Matric Scholarship for SCs: Scheme Guidelines

6.2 All the SC students with annual income of up to Rs 2.50 lakh per annum would be eligible under the scheme. However, the State Government will additionally make special efforts to identify the poorest households from various sources and enroll the eligible students under the scheme in a mission mode. Further, these students would be monitored on regular basis so that they continue with their studies. Such students shall include (i) students from SC households with three or more deprivations as per SECC-2011 (ii) students from SC households where one or both the parents are illiterate and (iii) the students who have passed 10th standard from a State Government/ Municipality/Local Body school. In this regard, States/UTs will launch special campaigns to identify and cover such students.

6.3 States/UTs may adopt methodology suitable to the local conditions for identification of such students e.g. SC majority districts/blocks/villages may be taken first for identification of poorest students or students leaving class 10th or 12th class may be tracked in association with the education department or data emanating from other Central/State schemes indicating the dropouts rates or other sources as deemed fit. Every State Government shall undertake a campaign every year in March/April to identify such students and mentor them to enrol and avail scholarships. Such students will be helped for identification of courses also as per their skills.

6.4 Awareness drive shall be undertaken by the State Governments/UTs about the scheme through the Gram Panchayats Notice Boards, school committees, and discussions in the parent-teacher association meetings and other public awareness measures, in order to extend its coverage and also minimize any misuse by unscrupulous elements.

6.5 The States are required to take up identification of the students for fresh enrolment by taking up systematic drive covering all the higher secondary schools and encouraging the pupils who have dropped out after Class 12th to come back to higher education.

6.6 It is essential that the fresh enrolments to the extent possible are made in the courses which are having employment potential. For this purpose, the State may do an exercise in consultation with the Higher Education Department of the State Government, and the State Skill Mission for identifying courses which would improve the employment potential of the students. It is strongly advised that fresh enrolment may be made in these courses. Such skill courses should be long term courses with periodicity of at least 1 year and conducted by the institutions as per Para 4 of the scheme guidelines.

6.7. State Government will ensure that the beneficiary, at the time of admission, applies for the scholarship also. In this regard, the State Government may open facilitation centers

Post Matric Scholarship for SCs: Scheme Guidelines

or nominate a nodal officer in the educational institutions so that the entry into the student database for renewals and fresh admissions can be done in a stipulated timeframe.

6.8 The State Governments shall put in place a scholarship portal that has all features as prescribed in para 13 of these guidelines and share the data on a real-time basis with the Central portal.

6.9 The State/Central Government shall have robust monitoring systems, including field inspections, social audits, data analytics etc. so that timely payments are made to eligible beneficiaries.

6.10 States/UTs shall ensure that Fee Rationalization/Fixation Committees are set up for all courses.

7. Components of the Scholarship

7.1 The scholarship includes the following components for the complete duration of the course:-

- i. Compulsory non-refundable fees including tuition fee, as fixed by the Fee Fixation/Rationalization Committee of the State Government
- ii. Academic allowance

Category of courses	Yearly (in Rs)	
	Hostellers	Day Scholars
Group 1: Degree and Post Graduate level professional courses	13500	7000
Group 2: Other Professional Courses leading to Degree, Diploma, Certificate	9500	6500
Group 3: Graduate and Post Graduate courses not covered under Group I & Group II	6000	3000
Group 4: All post-matriculation (Post Class X level) non-degree courses	4000	2500

Note 1. Ten percent extra allowances shall be provided for Divyang students.

Note 2. Students pursuing C.A. /I.C.W.A. /C.S. /I.C.F.A. shall be treated as day scholars for the purpose of academic allowance. Students studying through correspondence/online courses shall not be eligible for academic allowance.

Note 3. The academic allowance as above shall be applicable from the year 2021-22. For the year 2020-21 the allowances as applicable under the earlier guidelines shall apply.

7.3 The Academic Allowance will be linked with the Consumer Price Index Number for Industrial workers. The Annual increment will be applicable w.e.f. April of each year and will be based on Index for the period January-December of the preceding year. The first revision would be applicable w.e.f. April, 2022 and in this regard Department will issue separate orders on Annual basis.

7.4 The State Governments may, if they so decide, top up the academic allowance from their own resources.

8. Freeship Card and process for issue

8.1 All eligible students shall be entitled to take admission in the institutions without pre-payment of tuition fees and hostel fees as per the Scheme Guidelines. To enable this, a FREESHIP CARD will be issued by the State Government to the eligible students, as per procedure detailed below. This Freeship card shall make the student eligible to study in the institution without pre-payment of the fees, and on the condition that as and when amount is released to the student's account, the institution would be intimated to collect the same from the student.

8.2 The student shall, well before the expected date of admission, register for issuance of a Freeship Card on the respective scholarship portal giving the details like the Aadhaar number, the name of the course in which he/she wants to take admission (e.g. MBBS, B.Sc., Class XI etc.) and an undertaking that the institution's charges would be paid within 7 working days from the date of receipt of the scholarship amount in his/her account. For the purpose of registration of Freeship Card, the portals shall remain open throughout the year.

8.3 The verification of the income, caste and merit details should be automatically done from the databases which are linked online for instant verification. The process should be entirely paperless. Until the above system is brought into effect, the documents may be scanned and uploaded which include: passport size photograph, copy of each of the certificates for diploma, degree etc. in respect of all examinations passed, Caste certificate duly signed by the authorized officer, valid Income certificate issued by the competent authority as prescribed by the State Govt. etc.

8.4 After the registration on the Portal, if the student is found eligible, all States/UTs will complete the verification process within 30 days from the receipt of the registration request from the students and issue the Freeship Card through the IT portal, mentioning the course

Post Matric Scholarship for SCs: Scheme Guidelines

for which application is made so that the eligible students are not denied admissions due to delay in depositing tuition fees. It should be possible for the student to download the Free Ship Card from the portal itself. Once complete digitization of all the required certificates is done, such Freeship Card shall be automatically generated immediately on registration, if the student is found eligible.

8.5 The Freeship Card shall contain the details given in Annexure-1, and shall be digitally signed. For the purpose of admission, the Freeship card will remain valid for period of one year from the date of issue.

8.6 If a student wants to change his/her course before taking admission in an institution, he can do so by logging on IT portal and a fresh Freeship Card shall be issued automatically for all eligible students.

8.7 In case of renewal students, there shall be no need for fresh registration for the Freeship card and a card once issued to him/her shall be valid for the entire duration of the course.

9. Application for Scholarship and Verification

9.1 **Application-on-the-day-of-admission:** The institutions shall ensure that all students admitted to their institution and having Freeship Cards issued as detailed in para 8 of these Guidelines, apply on the IT portal for the scholarship **on the same day as the date of admission into the institution.**

9.2 On the day of admission itself, the institution shall verify on the scholarship portal that the student has taken admission in the institution with the same course as mentioned on the Free ship card and is now a bonafide student of the institution.

9.3. In case of renewal students, the student shall be auto-renewed based on the attendance and confirmation from the institution of the student having been promoted to the next class and having joined back the same course as hosteller/day scholar, as the case may be.

10. Funding Pattern of the Scheme

10.1 There will be a 60: 40 sharing ratio between the Centre and States (90:10 in case of North Eastern States) of the average demand for the scheme for three year period 2017-18 to 2019-20 (to be considered as the base period), with a 5% overall annual increase each

Post Matric Scholarship for SCs: Scheme Guidelines

year in the Central assistance for all States put together in absolute terms w.r.t. base period. The above shall be applicable from 2020-21 onwards and the scheme will be continued upto the financial year 2025-26.

10.2 Thus, for the purpose of determining the demand for the year 2020-21, the average demand of 2017-18 to 2019-20, or the actual demand for 2020-21, whichever is lesser, will be considered for each State/UT. For subsequent years i.e. 2021-22 & onwards, the Central assistance for all States put together will be limited by a 5% annual increase over the average demand for the scheme for the base period of 2017-18 to 2019-20, which shall be ensured by the Project Appraisal Committee (PAC) while appraising the States' Annual Action Plans. The Ministry will have the flexibility of adjusting the allocation of funds between the States subject to the total allocation approved, without disrupting the 60:40 sharing ratio between the Centre and the States.

10.3 If the total fund requirement is over and above the annual 5% limit, the central share will be limited to that and the additional requirement of funds, if any, shall be met by the State Governments from their own resources.

10.3. All the State Governments and Union Territory Administrations implementing the scheme will maintain the data of all the beneficiaries on their online portal and will distinctly mention the amount of scholarship under various components as mentioned in the Scheme.

11. Payment Mechanism

11.1 The entire scholarship amount - both from the State and Central Government - including the tuition fees, academic allowance and any other admissible allowance will be paid directly into the account of the students **ONLY through DBT** preferably through an Aadhaar Based Payment System (Aadhaar Payment Bridge) from 2021-22. The States shall preferably release the payments through PFMS System so that the accounts of the students are not required to be validated again.

11.2 Starting from 2021-22, the Central share in the scheme would also be released on DBT mode directly into the bank accounts of the students, after ensuring that the concerned State Government has released their share.

11.3 All the States/UTs/Centre would adhere to the following timelines for processing of the applications and release of scholarship amounts:

Post Matric Scholarship for SCs: Scheme Guidelines

- The scholarship portals would remain open throughout the year so that all eligible students can register for the Freeship Card and apply for the scholarships.
- Disbursal of scholarships for all applications (fresh/renewals) shall be made in one instalment as per the following schedule:

Dates of receiving of applications	Date by which State share (40%; 10% in case of NE States) should be released	Date by which Central share (60%; 90% in case of NE States) should be released
From 1 st April to 31 st July	15 th August	30 th August
From 1 st August to 30 th November	30 th December	26 th January
From 1 st December to 31 st January*	28 th February	15 th March
From 1 st February to 31 st March*	With 75 days of application	Within 90 days of application

*Portal shall remain open only for submission of applications for scholarships for courses where admission is after November.

11.4 There shall be no delays in payment of the scholarships. For this purpose the State shall ensure that their installments are disbursed to the students by the timelines defined in previous para so that the Central share can also be released in time.

11.5 The Ministry of Social Justice vide notification number 428 dated Feb,16,2017 has notified Aadhaar as identity document under Section 7 of Aadhaar Act 2016 for all Scholarship Schemes w.e.f. 16th February 2017.

11.6 The authentication through Aadhaar would be compulsory at the time of renewals, if not provided earlier at the time of admission.

12. Duration and Renewal of Awards

12.1 The award once made will be payable up to the completion of the course subject to satisfactory academic performance and attendance of 75% in every academic year. The attendance will be verified through Aadhaar based attendance System.

12.2 If a scholar is unable to appear in the annual examination owing to illness, the award may be renewed subject to production of medical certificate from prescribed authority and acceptance of the same by institution /college.

12.3 If, according to the Regulations of a University/Institution, a student is promoted to the next higher class even though he/she may not have actually passed in lower class and is

Post Matric Scholarship for SCs: Scheme Guidelines

required to take examination of the junior class again after sometime, he/she will be entitled to scholarship for the class to which he/she is promoted if the student is otherwise eligible for scholarship. Further, in case a student fails in any class and then again joins the same class as a regular student, he/she will be eligible for scholarship for one additional year or the actual period, whichever is lower.

13. IT Framework

13.1. The scheme shall be run on an online platform with robust cyber security measures that would assure transparency, accountability, efficiency, and timely delivery of the assistance without any delays. The National Scholarship Portal (NSP) would be suitably modified for this purpose.

13.2. If any State is already a running online portal that fulfils all the laid down parameters, they can continue with it, but share the data on real-time basis to the National Scholarship Portal or any other portal as specified by the Department of Social Justice & Empowerment in due course through instructions for enabling constant monitoring. Therefore, all States/UTs implementing the scheme will migrate to online processing of disbursement of scholarships, where not already done. The scholarship portal should mandatorily have the following features:

- a) The IT portal shall be integrated with the AISHE/UDISE portal for pulling the data about the institution in which the student has taken admission.
- b) At the time of registration for Freeship Card, every student should provide an Aadhaar ID/Aadhaar EID and other alternative form of ID as per this Ministry's notification no. 428 dated 16.02.2017 which will enable elimination of duplication and false claims. The Aadhaar authentication is mandatory in case of renewals, if not provided at the time of admission. The Aadhaar number entered by the students should go through demo-auth on real-time basis before allowing entry into the registration portal.
- c) The States shall undertake fool-proof verification of the eligibility, caste status, Aadhaar identification and bank account details on the online portal.
- d) There shall be no upload of any documents or any certificates into the system. All data should be auto-verified by linking databases through digilocker or any such

Post Matric Scholarship for SCs: Scheme Guidelines

- mechanism, such as (i) school boards' results, including the CBSE/ICSE along with the certificates maintained by them; (ii) database of income certificates, domicile and caste certificates issued by State/District Administration and (iii) databases maintained by the Universities and Colleges, using Aadhaar number as the link.
- e) All verification process of the students should be done using the above authenticated databases automatically using the digital process with little or no manual intervention. There should be no system of verification by the institutions or even the district level officers. Till such time such a system is put in place, the manual verification shall be completed within 30 days from the date of application, with a provision for 'presumed approval' if the same is not completed within 30 days.
 - f) A suitable system will be put in place for taking Aadhaar based attendance system which is non-intrusive and automatic. Till such a system is finalized by the Central Govt., the institution shall upload the attendance of the scholarship holder every month in the Attendance module that would be developed in the IT system.
 - g) There shall be no system of calling for the bank account details of the students and authenticating it. All payments should preferably go through Aadhaar Based Payment System (APB – Aadhaar Payment Bridge) after checking the Aadhaar number with the NPCI mapper.
 - h) The renewals should be automatic based on promotion to the next class and having the required attendance, subject to confirmation of the student having joined back the same course as hosteller/day scholar, as the case may be. There should not be any requirement for the student to apply for renewals.
 - i) A performance module to monitor the progress of student as well as performance of the institution should be suitably designed and incorporated.
 - j) Apart from this, the States shall maintain a complete database of the beneficiaries under various other scholarship schemes to ensure de-duplication of the beneficiaries.
 - k) The portal shall incorporate an online grievance redressal mechanism linking all the authorities responsible for implementation on the scholarship portal.
 - l) There shall be a provision indicating the students of the poorest households, as per the parameters provided under the Scheme, selected for scholarship.
 - m) The portal will make arrangements so that the students, once declared blacklisted, may not be able to apply for scholarship again.

14. Annual Action Plan

14.1 Every participating State/UT, on or before 28th February of the preceding year, will prepare a State level Annual Plan for the PMS-SC scheme. In case the State has any other initiative on similar lines to PMS-SC, this may be mentioned separately in the Action Plan. The Action Plan should give clearly the targets, eligibility, proposed coverage separately for poorest households, processes for identification, identification of courses having employment potential, systems for monitoring etc.

14.2 The Department will constitute an Project Appraisal Committee to appraise and approve the Annual Action Plans. These plans would be appraised at the Centre and the outlay for each State would be finalized before 15th April, of every year as per the annual increase indicated under the funding pattern. The constitution of the committee will be informed through separate instructions.

15. Performance of the States/UTs

15.1 The performance of the States/UTs would be measured annually on certain parameters like (i) payments as per the given time schedule (ii) coverage from the poorest households (iii) academic outcomes of the scholarship-holders (iv) Implementation of Aadhaar based attendance (v) Digitization of various certificates required for determining eligibility etc.

15.2. The States/UTs would be ranked on the above parameters and top performing States will be awarded. The details in this regard will be prepared after consultations, and will be shared through instructions in due course.

16. Announcement of the Scheme by States/UTs

16.1 All the State Governments/UT Administrations will announce starting from April, the details of the Scheme and invite applications by issuing an advertisement in the leading newspapers of the State and through their respective websites/ Scholarship portals and other modes of media. The applicant should submit the completed application to the prescribed authority on the portal specified for this purpose before the last date prescribed for receipt of applications.

17. Process of Registration and Application for the student

Post Matric Scholarship for SCs: Scheme Guidelines

17.1 The student shall, well before the expected date of admission, register on the online on scholarship portal for issue of a Freeship Card as detailed in Para 8.2 of these Guidelines.

17.2 On admission to the institution to a course mentioned in the Freeship Card, the student shall apply, on the day of the admission itself, for scholarship, giving details of the Freeship card and the course and institution admitted to.

17.3 Students continuing their courses for which they have already been sanctioned scholarship in the previous year, i.e. renewal students, shall, be automatically renewed for scholarship as detailed in para 8.7.

18. Evaluation/Social Audit and follow up action

18.1. There shall be thorough evaluation of the outcomes of the scheme in regular intervals to ascertain the effectiveness of scheme implementation and for tracking the progress of the students. This may include conduct of social audits once a year, annual third-party evaluation, and half-yearly self-audited reports from each institution.

18.2. The social audits are to be conducted by the Social Audit Units of the State Governments formed by the Ministry of Rural Development, Govt. of India duly meeting the cost from the administrative cost of the scheme.

18.3. The State Government shall also set up a robust monitoring mechanism for monitoring the academic progress of the students enrolled to the scheme.

18.4. The students who are found to be lagging behind should be provided remedial coaching so that their academic outcome shall not be less than the average academic outcomes. The State Action Plan should contain clear provisions for this.

18.5. In order to ensure proper accountability, physical verifications at various levels viz. Block/District/State levels shall be done by the States/UTs covering at least 10% of the institutions/students, chosen randomly through an algorithm. All private institutions offering courses at the level of graduation or above shall, however, be mandatorily inspected annually.

19. Administrative Charges

19.1. The administrative cost for administration, monitoring and evaluation shall be limited to 1% of the annual outlay.

19.2. Each State/UT shall project the requirement of funds for undertaking the monitoring of the implementation, in its Annual Action Plan. In case, funds are required for Book,

Post Matric Scholarship for SCs: Scheme Guidelines

these may be indicated under the Administrative charges. This would be considered by the PAC, ensuring that the total outflow on this count does not exceed 1% of the annual outlay.

19.3. The PAC shall give first priority in approving administrative charges for development of IT infrastructure, setting up of Technical Support Group cum Project Monitoring Unit at the Central/State level and social audits.

20. Mechanism for redressal of grievances

20.1. There shall be an online grievance redressal mechanism linking all the authorities responsible for implementation on the scholarship portal.

20.2. The student shall be able to lodge a grievance either through the portal or by a mobile app.

20.3. Every institution shall have a Grievance Redressal Officer (GRO) who is responsible for entertaining the grievances and resolving them by following up with the appropriate authority.

20.4. The non-resolution of the grievance at the institution level in a given time frame shall automatically be escalated to the district and later to the State level for resolution.

21. Other Conditions for the Award

21.1. If a student is found to have obtained a scholarship by false statements, his/ her scholarship will be cancelled forthwith and the amount of the scholarship paid will be recovered, at the discretion of the concerned State Government. The student concerned will be blacklisted and debarred for scholarship in any scheme forever.

21.2. A scholarship awarded may be cancelled if the scholar changes the subject of the course of study for which the scholarship was originally awarded or changes the institution of study, without prior approval of the State Government. The Head of the Institution shall report such cases to the State which will stop payment of the scholarship money. The amount already paid may also be recovered at the discretion of the State Government.

21.3. A scholar is liable to refund the scholarship amount at the discretion of the State Government, if during the course of the year, the studies for which the scholarship has been awarded, is discontinued by him/her.

21.4. The provisions of this scheme can be changed at any time at the discretion of the Government of India.

The following important parameters should be contained in the FREE SHIP CARD

Name of the Student

Student's ID on the portal

Fathers' Name-

Aadhaar Card Number-

Caste

Date of Birth

Annual Family income

Domicile State-

Address of the Student

Course (in which admission is sought)-

Duration of Course-

Class (presently studying)-

Class (Last class previously studied)-

Major provisions of the scheme

Student's undertaking to reimburse the amount to institution within 7 days after receipt of scholarship

अनुसूचित जाती प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांना देण्यात येणा-या भारत सरकार मॅट्रीकोत्तर शिष्यवृत्ती योजनेतर्गत केंद्र शासनाने सन २०२०-२१ ते २०२५-२६ या कालावधीकरीता जारी केलेल्या सुधारीत मार्गदर्शक सूचना राज्यात लागू करण्याबाबत. (केंद्र हिस्सा निधी वितरण पध्दती)

महाराष्ट्र शासन

सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग

शासन निर्णय क्रमांक: भासशी-२०२२/प्र.क्र.७४/शिक्षण-१

मंत्रालय विस्तार भवन, मुंबई - ४०० ०३२

दिनांक : १७ मार्च, २०२२

वाचा :-

- १) शासन निर्णय सामान्य प्रशासन विभाग (मातं) क्रमांक मातंस-२०१८/प्र.क्र.१३८/एस-१/३९, दि. १२.१०.२०१८
- २) शासन परिपत्रक क्र. इबीसी-२०१८/प्र.क्र.४८४/शिक्षण-१, दि. ०८ जानेवारी, २०१९
- ३) सामाजिक न्याय व अधिकारीता मंत्रालय, भारत सरकार यांनी माहे मार्च, २०२१ मध्ये निर्गमित केलेल्या भारत सरकार मॅट्रीकोत्तर शिष्यवृत्ती योजनाकरीताचे सुधारीत मार्गदर्शक सूचना.
- ४) सामाजिक न्याय व अधिकारीता मंत्रालय, भारत सरकार नवी दिल्ली यांचे पत्र क्र. फाईल नं. के-१४०११/२५/२०२१-एससीडी-V, दि. ०१/११/२०२१

प्रस्तावना :-

अनुसूचित जाती प्रवर्गातील मुला-मुलींनी उच्च शिक्षण घेणे, त्यांच्या गुणवत्तेत वाढ करणे आणि डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांचा आदर्श घेऊन उच्चविद्याविभूषित होणे, हा उद्देश ठेऊन अनुसूचित जाती (नवबौध्दासह) विद्यार्थ्यांकरीता भारत सरकार मॅट्रीकोत्तर शिष्यवृत्ती योजना सन १९५९-६० पासून राबविण्यात येत आहे.

सामाजिक न्याय व अधिकारिता मंत्रालय, भारत सरकार यांनी अनुसूचित जाती प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांच्या भारत सरकार मॅट्रीकोत्तर शिष्यवृत्ती योजनेतर्गत सन २०२०-२१ ते २०२५-२६ या कालावधीकरीता माहे मार्च, २०२१ पासून सुधारीत मार्गदर्शक सूचना जारी केलेल्या आहेत. त्यानुषंगाने सदर मार्गदर्शक सूचना राज्यात लागू करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधिन आहे. केंद्र शासनाच्या मार्गदर्शक सूचनानुसार शैक्षणिक वर्ष २०२१-२२ पासून सुधारीत निधी वितरण कार्यपध्दती राज्यभरात अवलंबवयाची आहे. केंद्र शासनाच्या दिनांक ०१.११.२०२१ च्या पत्रान्वये सूचित केल्याप्रमाणे सुधारीत निधी वितरण कार्यपध्दतीचा राज्यात अवलंब न केल्यास सदरहू शिष्यवृत्ती योजनेतर्गत राज्य शासनास अनुज्ञेय असलेली केंद्रीय अनुदानाच्या रकमेची (केंद्र हिस्सा ६०%) अदायगी करता येणार नाही. तसेच त्या त्या आर्थिक वर्षात प्राप्त होणारे केंद्रीय अनुदान अर्खचित राहिल्यास पुढील आर्थिक वर्षात खर्च करणेसाठी पुनर्विनियोजन करता येणार नाही असे देखील सूचित करण्यांत आलेले आहे.

सदर बाब विचारात घेता केंद्र शासनाच्या सुधारीत मार्गदर्शक सूचनांमधील निधी वितरणाशी संबंधित मुद्दा क्र. ११.१ व ११.२ मधील तरतूदी व १०.१ मधील तरतूद स्विकारण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

प्रस्तावनेत नमुद केल्याप्रमाणे सामाजिक न्याय व अधिकारिता मंत्रालय, भारत सरकार यांनी अनुसूचित जाती प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांच्या भारत सरकार मॅट्रीकोत्तर शिष्यवृत्ती योजनेतर्गत सन २०२०-२१ ते २०२५-२६ या कालावधीकरीता माहे मार्च, २०२१ पासून जारी केलेल्या सुधारीत मार्गदर्शक सूचनामधील निधी वितरणाशी संबंधीत मुद्दा क्र. ११.१ व ११.२ मधील खाली नमुद तरतूदी व १०.१ मध्ये नमुद सूचना स्विकारण्यात येत आहेत.

(१) केंद्र शासनाच्या भारत सरकार मॅट्रीकोत्तर शिष्यवृत्ती योजनेच्या माहे मार्च, २०२१ मध्ये निर्गमित केलेल्या सुधारीत मार्गदर्शक सूचनांमधील मुद्दा क्र. ११.१ नुसार शैक्षणिक वर्ष २०२१-२२ पासून सदरहू शिष्यवृत्ती योजनेतर्गत मंजूर झालेली संपूर्ण रक्कम म्हणजेच महाविद्यालयाला देय असलेले सर्व प्रकारचे ना-परतावा शुल्क, (शिक्षण शुल्क, परिक्षा शुल्क, इतर शुल्क इत्यादी.) तसेच विद्यार्थ्यांना अनुज्ञेय निर्वाह भत्ता व इतर अनुज्ञेय शुल्क / भत्ते इत्यादी रक्कम थेट विद्यार्थ्यांच्याच आधार संलग्नीकृत बँक खात्यामध्ये जमा होणे आवश्यक आहे. याकरीता राज्य शासनाने PFMS (Public Financial Management System) या प्रणालीद्वारे लाभाची अदायगी करणे आवश्यक आहे. त्याच प्रमाणे सदर सुधारीत मार्गदर्शक सूचनांमधील मुद्दा क्र. ११.२ नुसार सन २०२१-२२ पासून मंजूर झालेली शिष्यवृत्तीची संपूर्ण रक्कम संबंधीत विद्यार्थ्यांच्या थेट बँक खात्यामध्ये DBT (Direct Beneficiary Transfer) तत्वावर जमा करण्यांत यावी.

(२) केंद्र शासनाच्या मार्गदर्शक सूचनांमधील मुद्दा क्र. १०.१ नुसार, सन २०२०-२१ पासून भारत सरकार मॅट्रीकोत्तर शिष्यवृत्ती योजनेतर्गत केंद्र शासनाकडून प्रतीवर्षी अर्थसंकल्पीत करण्यांत येणा-या तरतूदीच्या ६०% केंद्र हिस्सा म्हणून निश्चित करण्यांत आलेला असून राज्य शासनाचा उर्वरीत ४०% बांधील खर्च निश्चित करण्यांत आलेला आहे. सदरचे निधी विभागणीचे सूत्रास शासनाची मान्यता देण्यात येत आहे.

त्यानुसार, शैक्षणिक वर्ष २०२१-२२ पासून राज्यातील सर्व अनुसूचित जाती प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांचे मंजूर झालेली शिष्यवृत्तीची रक्कम खालील प्रमाणे सुधारीत वितरण पध्दतीने अदा करण्यांत येणार आहे.

(अ) केंद्र शासनाच्या ६० % च्या हिस्साचे वितरण :-

महाडीबीटी प्रणालीवर अनुसूचित जाती प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांचा नोंदणीकृत अर्ज संबंधीत जिल्ह्यातील सहाय्यक आयुक्त, समाज कल्याण यांचे मार्फत मंजूर झाल्यानंतर त्या शैक्षणिक वर्षाची अनुज्ञेय शिष्यवृत्ती रक्कम प्रणालीद्वारे निश्चित करण्यांत येते. सदरहू मंजूर करण्यात आलेली संपूर्ण शिष्यवृत्तीची रक्कम म्हणजेच महाविद्यालयास देय असणारा भाग (शिक्षण शुल्क, परिक्षा शुल्क व इतर नापरतावा शुल्क इ.) तसेच विद्यार्थ्यांला देय असणारा भाग (निर्वाह भत्ता) या दोन्ही भागांच्या एकत्रित रक्कमेचा केंद्र हिस्सा ६० % या प्रमाणात लाभाची रक्कम केंद्र शासनाच्या प्रणालीमध्ये निश्चित करण्यांत येणार आहे. उपरोक्त निश्चित करण्यात आलेला केंद्र हिस्सा (६० %) विद्यार्थ्यांने महाडीबीटी प्रणालीवर नोंदणीकृत केलेल्या अर्जानुसार त्यांच्या आधार संलग्नीकृत बँक खात्यामध्ये थेट केंद्र शासनामार्फत DBT तत्वावर वितरीत करण्यांत येणार आहे.

सदरहू केंद्र हिस्सा विद्यार्थ्यांच्या बँक खात्यामध्ये जमा झाल्यानंतर विद्यार्थ्यांस अनुज्ञेय असलेला निर्वाह भत्ता वजा जाता उर्वरीत महाविद्यालयास देय असलेली रक्कम विद्यार्थ्यांने पुढील सात दिवसांच्या आत महाविद्यालयास जमा करणे अनिवार्य आहे. यासाठी संबंधीत महाविद्यालयांने त्यांच्याकडून विहित नमुन्यात हमीपत्र घ्यावे.

(ब) राज्य शासनाच्या ४० % हिश्याचे वितरण :-

उपरोक्त मुद्दा क्र. (२) अ मध्ये नमूद केल्याप्रमाणे शिष्यवृत्तीच्या एकूण मंजूर झालेल्या रक्कमेच्या केंद्र हिस्सा (६० %) वजा जाता उर्वरित राज्य हिस्सा (४० %) ची रक्कम राज्य शासनाच्या महाडिबीटी पोर्टल मार्फत वितरीत करण्यांत येईल. सदरहू राज्य हिस्सा सन २०२०-२१ पर्यंतच्या वितरण कार्यप्रणालीनुसार DBT तत्वावर संबंधीत विद्यार्थ्यांचे आधार संलग्नीकृत बँक खाते व संबंधीत महाविद्यालयाचे बँक खात्यामध्ये थेट PFMS प्रणालीद्वारे मंजूर रक्कम वितरीत करण्यांत येईल.

२. सदरहू शासन निर्णय केंद्र शासनाच्या भारत सरकार मॅट्रीकोत्तर शिष्यवृत्ती योजनेच्या माहे मार्च, २०२१ मध्ये निर्गमित केलेल्या सन २०२१-२२ ते २०२५-२६ साठीच्या सुधारीत मार्गदर्शक सूचनांमधील निधी वितरणाशी संबंधीत मुद्दा क्र.१०.१, ११.१ व ११.२ पुरता मर्यादीत असून केंद्र शासनाच्या भारत सरकार मॅट्रीकोत्तर शिष्यवृत्ती योजनेच्या सन २०२१-२२ ते २०२५-२६ साठीच्या विस्तृत सुधारीत मार्गदर्शक सूचना स्वतंत्रपणे निर्गमित करण्यात येतील.

३. सदरहू शासन निर्णय नुसार केंद्र योजनेसाठी येणारा खर्च मागणी क्र. एन-३ (०४) शिष्यवृत्ती आणि विद्यावेतने, (०४) (१६) भारत सरकार मॅट्रीकोत्तर शिष्यवृत्ती, (केंद्रपुरस्कृत १०० टक्के), (कार्यक्रम), ३४, शिष्यवृत्त्या/विद्यावेतने, (लेखाशीर्ष- २२२५ ०४९५) मागणी क्र.एन-३(०४) शिष्यवृत्त्या आणि विद्यावेतने, (०४) (०१) भारत सरकारच्या मॅट्रीकोत्तर शिष्यवृत्त्या (कार्यक्रम) ३४, शिष्यवृत्त्या/विद्यावेतने लेखाशीर्ष (२२२५ ०३५२) या लेखाशिर्षाखाली खर्ची टाकण्यांत येऊन त्याखाली केलेल्या तरतूदीतून भागविण्यात येईल.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(विष्णुदास पुं. घोडके)
उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१. मा.मुख्यमंत्री यांचे अपर मुख्य सचिव
२. सचिव, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई
३. अपर मुख्य सचिव / प्रधान सचिव / सचिव, सर्व मंत्रालयीन विभाग, मुंबई
४. मा.मंत्री (सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
५. मा.राज्यमंत्री (सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
६. आयुक्त, समाजकल्याण आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
७. संचालक, लेखा व कोषागारे, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
८. महालेखापाल, (लेखा व अनुज्ञेयता) (लेखा परीक्षा) महाराष्ट्र १/२, मुंबई/नागपूर.
९. सर्व प्रादेशिक उपायुक्त, समाजकल्याण
१०. सर्व सहायक आयुक्त, समाजकल्याण,
११. सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी
१२. उपसचिव (अर्थसंकल्प)/(विघयो), सा.न्या.व वि.स.वि., मंत्रालय, मुंबई
१३. निवडनस्ती (का.शिक्षण-१)

अनुसूचित जातीसाठी भारत सरकार
मॅट्रीकोत्तर शिष्यवृत्ती योजना व शिक्षण शुल्क परीक्षा
शुल्क देण्याची योजना - कार्यपध्दतीबाबत.

महाराष्ट्र शासन

सामाजिक न्याय, सांस्कृतिक कार्य, क्रीडा व विशेष सहाय्य विभाग,
शासन निर्णय क्रमांक-इबीसी-२००३/प्र.क्र.३०१/मावक-२
मंत्रालय विस्तार भवन, मुंबई ४०००३२
दिनांक : १ नोव्हेंबर, २००३

प्रस्तावना : भारत सरकार मॅट्रीकोत्तर शिष्यवृत्ती योजना ही १९५९-६० पासून राज्य शासनाकडे केंद्र शासनाकडून हस्तांतरीत करण्यात आलेली आहे. या योजनेखाली अनुसूचित जातीच्या (बौद्धांसह) विद्यार्थ्यांना अभ्यासक्रमानुसार रु. ९०/- ते ४२५/- या दराने निर्वाह भत्ता अदा केला जातो. याबरोबरच शिक्षण फी, परीक्षा फी व कनिष्ठ महाविद्यालय / महाविद्यालयाची देय असलेली इतर फी प्रतिपूर्ती केली जाते. या योजनेतर्गत केंद्र शासनाकडून बांधील खर्चाच्या वर येणा-या खर्चाच्या १०० टक्के अनुदान मंजूर करण्यात येते. महागाई निर्देशांकानुसार केंद्र शासनाकडून दर दोन वर्षांनी या योजनेकरीता उत्पन्नाची मर्यादा वाढविण्यात येते. सध्या सदर योजनेखाली विद्यार्थ्यांच्या पालकांच्या वार्षिक उत्पन्नाची मर्यादा रु.४९,०००/- व रु. ६५,२९०/- एवढी निश्चित करण्यात आलेली आहे.

२. मान्यताप्राप्त सर्व स्तरावरील शैक्षणिक संस्थांमध्ये शिक्षण घेणा-या अनुसूचित जातीच्या विद्यार्थ्यांचे वय व उत्पन्न विचारात न घेता शिक्षण शुल्क व परीक्षा शुल्क शिक्षण विभागाने ठरवून दिलेल्या दराप्रमाणे संस्थेला प्रदान करण्यात येते. तथापि, ब-याच शैक्षणिक संस्थांकडून अनुसूचित जातीच्या विद्यार्थ्यांकडून शिक्षण शुल्क व परीक्षा शुल्क वसूल करण्यात येते, असे निदर्शनास आले आहे. त्यामुळे याबाबत कार्यपध्दती ठरविण्याची आवश्यकता आहे.

३. भारत सरकार मॅट्रीकोत्तर शिष्यवृत्ती या योजनेखाली विविध शैक्षणिक अभ्यासक्रमासाठी कनिष्ठ महाविद्यालय / महाविद्यालयाकडून शिष्यवृत्तीसाठीचे प्रस्ताव जिल्हा स्तरावर विशेष जिल्हा समाज कल्याण अधिकारी यांच्याकडे प्राप्त होतात. दरम्यानच्या काळात विद्यार्थी संख्या व महाविद्यालयांची संख्या मोठ्या प्रमाणात वाढलेली आहे. त्यामुळे भारत सरकार शिष्यवृत्ती व शिक्षण शुल्क, परीक्षा शुल्क प्रस्तावांच्या संख्येत मोठ्या प्रमाणात वाढ झालेली असल्याने त्याची छाननी करणे, देयक तयार करणे, कोषागारातून रक्कम पारीत करणे व घनाकर्षाद्वारे महाविद्यालयाकडे वर्ग करून त्यांच्यामार्फत विद्यार्थ्यांना शिष्यवृत्तीचे व शिक्षण शुल्क, परीक्षा

शुल्क रक्कमेचे वाटप करण्यास अनेकवेळा विलंब होतो. पर्यायाने विद्यार्थ्यांना निर्वाह भत्ता वेळेवर न मिळाल्याने त्यांना आर्थिक अडचणींना सामोरे जावे लागते. त्यांच्या शिक्षणावर परिणाम होतो. काही वेळा विद्यार्थी शिष्यवृत्ती मिळाली नाही म्हणून निवेदने, आंदोलने अशा मार्गांचा अवलंब करतात. यासाठी शिष्यवृत्ती व शिक्षण शुल्क, परीक्षा शुल्क वाटप योजनेत सुलमता आणून विद्यार्थ्यांना शिष्यवृत्ती व शिक्षण शुल्क, परीक्षा शुल्क वेळेवर देण्यासाठी महाविद्यालय स्तरावरच शिष्यवृत्ती मंजूरीचे अधिकार प्रदान करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय : अनुसूचित जातीसाठी भारत सरकार मॅट्रीकोत्तर शिष्यवृत्ती व शिक्षण शुल्क, परीक्षा शुल्क योजना राबविण्यामध्ये सुलमता आणण्यासाठी शासन आता भारत सरकार मॅट्रीकोत्तर शिष्यवृत्ती योजनेमध्ये विद्यार्थ्यांना शिष्यवृत्ती मंजूर करण्याचे अधिकार विशेष जिल्हा समाजकल्याण अधिकारी यांच्याऐवजी शासकीय व अनुदानित मान्यताप्राप्त विद्यापीठ संलग्न उच्च माध्यमिक वर्ग / कनिष्ठ महाविद्यालय / महाविद्यालयांचे प्राचार्य यांना प्रदान करण्यास शासन मंजूरी देत आहे. त्यांनी शासन निर्णयात नमूद केलेल्या अटी व शर्ती व सोबतच्या परिशिष्ट - १, २, ३ व ४ मध्ये नमूद केलेल्या मार्गदर्शक सुचनांनुसार शिष्यवृत्ती रक्कम मंजूर करावयाची आहे. शिक्षण शुल्क व परीक्षा शुल्क मंजूर करण्याचे अधिकार पूर्वीप्रमाणेच विशेष जिल्हा समाज कल्याण अधिकारी यांना राहतील. तसेच मान्यताप्राप्त विना अनुदानित महाविद्यालयातील व परराज्यात शिक्षण घेणा-या विद्यार्थ्यांची शिष्यवृत्ती व शिक्षण शुल्क, परीक्षा शुल्काची रक्कम पूर्वीप्रमाणेच विशेष जिल्हा समाजकल्याण अधिकारी हे मंजूर करतील.

२. अटी व शर्ती :-

- १ अनुसूचित जातीच्या विद्यार्थ्यांना शासकीय व मान्यताप्राप्त विद्यापीठ संलग्न अनुदानित उच्च माध्यमिक वर्ग / कनिष्ठ महाविद्यालय / महाविद्यालयात प्रवेश घेण्यासाठी पुरविण्यात येणा-या माहिती पुस्तकासोबतच यापुढे भारत सरकार शिष्यवृत्ती व शिक्षण शुल्क, परीक्षा शुल्काचे आवेदन पत्र जोडण्यात यावे.
- २ सदर योजनेखाली नवीन प्रवेशित विद्यार्थ्यांचे आवेदनपत्र भरून घेण्याची संपूर्ण जबाबदारी संबंधित शिक्षण संस्थेची राहिल.
- ३ विशेष जिल्हा समाजकल्याण अधिकारी यांनी संबंधित कनिष्ठ महाविद्यालय/ महाविद्यालय यांच्याकडून तरतूदीची मागणी प्राप्त करून घ्यावी व मागील वर्षातील खर्चाच्या ९० टक्के रक्कम तदर्थ अनुदाना-पोटी कोषागारातून पारीत करून माहे जुलै अखेर पर्यंत महाविद्यालयांना वाटप करावी.

- ४ कनिष्ठ महाविद्यालय व महाविद्यालयास देण्यात आलेली तदर्थ अनुदानाची रक्कम वैयक्तिक स्वीय लेखा (पी.एल.ए.) खात्यातच जमा राहिल. पी.एल.ए. खात्याव्यतिरिक्त इतर ठिकाणी सदरची रक्कम जमा करण्याची अनुमती महाविद्यालयास रहाणार नाही. कनिष्ठ महाविद्यालय व महाविद्यालयाचे प्राचार्य सदर रकमेतून आवश्यक त्या प्रमाणात रक्कम काढून विद्यार्थ्यांना दरमहा बँकेमार्फत धनादेशाद्वारे वाटप करतील.
- ५ कनिष्ठ महाविद्यालय / महाविद्यालयास देण्यात आलेल्या तदर्थ अनुदानाचे समायोजन पुढील आर्थिक वर्षात मुल्यनिर्धारण करून विशेष जिल्हा समाजकल्याण अधिकारी पूर्ण करतील.
- ६ कनिष्ठ महाविद्यालय / महाविद्यालयास प्राप्त झालेले परिपूर्ण अर्ज छाननी करून त्यास मंजुरी देण्याची कार्यवाही संबंधित कनिष्ठ महाविद्यालय व महाविद्यालयाचे प्राचार्य यांनी प्रचलित नियमानुसार करावी व त्याची प्रत विशेष जिल्हा समाजकल्याण अधिकारी यांच्याकडे सादर करावी.
- ७ महाविद्यालयातील नवीन व नुतनीकरण शिष्यवृत्ती व शिक्षण शुल्क, परीक्षा शुल्क अर्जाची नोंद संबंधित महाविद्यालयाने विहित नोंदवहयामध्ये अद्ययावत ठेवावी.
- ८ संबंधित महाविद्यालयाने शिष्यवृत्ती मंजूर केलेल्या आदेशानुसार विशेष जिल्हा समाजकल्याण अधिकारी यांनी त्यांच्या कार्यालयातील कंट्रोल रजिस्टरमध्ये नोंद घ्यावी.
- ९ कनिष्ठ महाविद्यालय / महाविद्यालयांना अग्रीमापोटी दिलेल्या रक्कमेची अद्ययावत नोंद विशेष जिल्हा समाज कल्याण अधिकारी स्वतंत्र नोंदवहीमध्ये महाविद्यालयनिहाय ठेवतील.
- १० विशेष जिल्हा समाजकल्याण अधिकारी हे संबंधित महाविद्यालयास, दिलेल्या अग्रीम रक्कमेचे समायोजन / निर्धारण झाल्यानंतर उर्वरित रक्कम संबंधित महाविद्यालयास अदा करतील / वसूली करतील.
- ११ भारत सरकार मॅट्रीकोत्तर शिष्यवृत्ती व शिक्षण शुल्क, परीक्षा शुल्काची उपयोगिता प्रमाणपत्र संबंधित महाविद्यालयाने दरवर्षी तदर्थ रक्कम प्राप्त होण्यापूर्वी विशेष जिल्हा समाज कल्याण अधिकारी यांच्याकडे सादर करणे बंधनकारक आहे.
- १२ भारत सरकार मॅट्रीकोत्तर शिष्यवृत्ती व शिक्षण शुल्क, परीक्षा शुल्कापोटी समाजकल्याण विभागामार्फत प्राप्त झालेल्या रक्कमेचा स्वतंत्र हिशोब ठेवण्यात यावा. सदर रक्कमेचे लेखा परीक्षण सक्षम प्राधिका-यामार्फत करण्यात येईल.
- १३ संबंधित कनिष्ठ महाविद्यालय / महाविद्यालयाने विद्यार्थ्यांच्या अर्जांच्या अनुषंगाने त्या त्या वर्षी लागणा-या शिष्यवृत्तीच्या तरतुदीची अंतिम एकूण मागणी १५ नोव्हेंबर पूर्वी विशेष जिल्हा समाजकल्याण अधिकारी यांच्याकडे करतील.

कनिष्ठ महाविद्यालय/महाविद्यालयाची तपासणी व चौकशी करण्याचे अधिकार विशेष जिल्हा समाजकल्याण अधिकारी किंवा सामाजिक न्याय विभागाने प्राधिकृत केलेल्या सक्षम प्राधिका-यास राहतील.

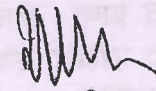
१५ भारत सरकार मॅट्रीकोत्तर शिष्यवृत्ती योजना संबंधित कनिष्ठ महाविद्यालय / महाविद्यालयाचे प्राचार्यामार्फत त्यांच्या स्तरावर मंजूरीची कार्यवाही करून वेळेत विद्यार्थ्यांना शिष्यवृत्ती व शिक्षण शुल्क, परीक्षा शुल्काचे वाटप सुलभतेने व शीघ्रतेने करण्यासाठी प्रति विद्यार्थी रु. ५/- याप्रमाणे सेवाशुल्क मिळण्यास महाविद्यालय पात्र राहिल. सदर सेवा शुल्काची रक्कम भारत सरकार मॅट्रीकोत्तर शिष्यवृत्ती व शिक्षण शुल्क, परीक्षा शुल्कापोटी प्राप्त होणा-या तरतुदीमधून संबंधित महाविद्यालयास जिल्हयाचे विशेष जिल्हा समाज कल्याण अधिकारी मंजूर करून अदा करतील .

१६ या योजनेखाली शासकीय व मान्यताप्राप्त विद्यापीठ संलग्न अनुदानित उच्च माध्यमिक वर्ग / कनिष्ठ महाविद्यालये / महाविद्यालयाच्या प्राचार्यांना शिष्यवृत्ती मंजूरीचे अधिकार प्रदान करण्यात आले असले तरी त्यावर सामाजिक न्याय विभागाचे नियंत्रण राहिल. या योजनेखाली विद्यार्थ्यांना वेळेवर शिष्यवृत्ती व शिक्षण शुल्क, परीक्षा शुल्क देण्याची संपूर्ण जबाबदारी संबंधित प्राचार्यांची राहिल. यात विलंब, गैरप्रकार अथवा काही अपहार झाल्यास संबंधित शैक्षणिक संस्थेविरुद्ध दंडनिय कार्यवाही आणि / किंवा व्यवस्थापन त्याबाबतची जबाबदारी संबंधितांवर १५ दिवसांत निश्चित करून संबंधितांविरुद्ध शिस्तभंगाची कारवाई करेल. आवश्यकतेनुसार अफरातफरीच्या प्रकरणात प्राचार्य तात्काळ गुन्हा नोंदवतील आणि ज्या प्रकरणी सकृत दर्शनी प्राचार्य जबाबदार असल्यास विशेष जिल्हा समाजकल्याण अधिकारी गुन्हा दाखल करतील. योग्य त्या चौकशीनंतर अफरातफर केलेल्या रकमेची वसूली दंडनिय व्याजासह संबंधित महाविद्यालयास देय असलेल्या अनुदानातून वसूल केली जाईल.

३. सदरहू कार्यपद्धती सन २००४-२००५ या शैक्षणिक वर्षापासून लागू राहिल.

४. सदरहू शासन निर्णय वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्ये विभाग, शालेय शिक्षण विभाग, उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग व वित्त विभागाच्या सहमतीने वित्त विभागाच्या अनौ. संदर्भ क्रमांक ५३५/ ०३/ ध्यय-१४, दिनांक २६/६/२००३ अन्वये निर्गमित करण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(नं. मा. शिलवत)

अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन.

प्रती,

भा.राज्यपालांचे सचिव,

भा.मुख्यमंत्र्यांचे सचिव

परिशिष्ट - १

भारत सरकार मॅट्रिकोत्तर शिष्यवृत्ती, शिक्षण शुल्क व परीक्षा शुल्क वितरणाचे वार्षिक वेळापत्रक

अ.क्र.	महिना	करावयाची कार्यवाही
१	एप्रिल	<p>१ महाविद्यालयाने मागील आर्थिक वर्षात घेतलेले अग्रीम व अंतिम अनुदान असे एकत्रित घेतलेल्या अनुदानाचा अनुसूचित जातीच्या विद्यार्थ्यांची संख्या व वितरित शिष्यवृत्ती व शिक्षण शुल्क, परीक्षा शुल्क यांची माहिती सादर करणे</p> <p>२ महाविद्यालयाने उपयोगिता प्रमाणपत्रे सादर करणे</p>
२	मे	<p>१ महाविद्यालयाने विशेष जिल्हा समाज कल्याण अधिकारी यांच्याकडून शिष्यवृत्ती, शिक्षण शुल्क व परीक्षा शुल्क फॉर्म व इतर स्टेशनरी उपलब्ध करून घेणे.</p> <p>२ महाविद्यालयाने चालू वर्षासाठी आवश्यक अग्रीमाची संवर्गनिहाय प्रवेशित विद्यार्थी संख्येची आकडेवारी कळविणे व लागणा-या अनुदानाची मागणी करणे.</p>
३	जून	<p>१ महाविद्यालयांनी विद्यार्थ्यांना प्रवेश अर्ज देतेवेळी भारत सरकार मॅट्रिकोत्तर शिष्यवृत्ती, शिक्षण शुल्क व परीक्षा शुल्क, व्यावसायिक पाठयक्रमाशी संलग्न असणा-या वसतिगृहात राहणा-या विद्यार्थ्यांचा निर्वाह भत्ता या योजनेचे अर्ज देणे तसेच अकरावी विज्ञान शाखेमध्ये प्रवेशित अनुसूचित जातीच्या विद्यार्थ्यांना जाती वैधता अर्जाचे वितरण करणे.</p> <p>२ महाविद्यालयांनी विद्यार्थ्यांचे प्रवेश अर्ज त्यांच्याकडून स्वीकारते वेळी प्रवेश अर्जासोबतच बरील सर्व अर्ज भरून घेणे व या अर्जासोबत आवश्यक असलेले उत्पन्नाचे प्रमाणपत्र, जातीचे प्रमाणपत्र, मागील वर्षाचे उत्तीर्ण प्रमाणपत्र, फोटो इत्यादी आवश्यक कागदपत्रे उपलब्ध करून घेणे.</p> <p>३ महाविद्यालयांनी ज्या विद्यार्थ्यांचे जिल्हा बदल वा महाविद्यालय बदल असल्यास, जिल्हा बदल प्रमाणपत्र तसेच महाविद्यालय बदल प्रमाणपत्र घेऊन त्या वर्षाचे संबंधित विद्यार्थ्यांचे शिष्यवृत्ती व शिक्षण शुल्क, परीक्षा शुल्क मंजूरीचे आदेश प्राप्त करून घेणे.</p>
४	जुलै	<p>१ महाविद्यालयातील सर्व प्रवेशित अनुसूचित जातीच्या विद्यार्थ्यांच्या अर्जाची छाननी करून अग्रीम मंजूर आदेश काढणे व त्याची यादी कनिष्ठ महाविद्यालय / महाविद्यालयाच्या सूचना फलकावर लावणे.</p> <p>२ विशेष जिल्हा समाज कल्याण अधिकारी कार्यालयाकडून अग्रीम रक्कमचे धनादेश प्राप्त करून घेणे.</p> <p>३ सर्व अनुसूचित जातीच्या विद्यार्थ्यांचे शक्यतो एकाच बँकेत खाते उघडणे.</p>

परिशिष्ट - २

शिक्षण शुल्क व परीक्षा शुल्काचे जिल्हा कार्यालयाकडून प्रदान

शिक्षण शुल्क व परीक्षा शुल्क प्रदाने या योजनेअंतर्गत शैक्षणिक संस्थेला गतवर्षी मंजूर झालेल्या शिक्षण शुल्क व परीक्षा शुल्काच्या रक्कमेपैकी ६० टक्के रक्कम जूनमध्ये तदर्थ अनुदान म्हणून मंजूर करण्यात येते. त्यातून दरमहा ठराविक रक्कम निर्वाह भता म्हणून शैक्षणिक संस्थेतर्फे अदा करण्यात येते व शैक्षणिक वर्षाच्या शेवटी एकूण रक्कम मंजूर करून त्यातून तदर्थ अनुदानाचे समायोजन केले जाते. म्हणजेच मंजुरीची प्रक्रिया ही वर्षाच्या शेवटी केली जाते. याकरिता सर्व संस्थांकडून सविस्तर प्रस्ताव विशेष जिल्हा समाज कल्याण अधिकारी यांच्या कार्यालयाकडून मागविण्यात येतात व त्याची छाननी केली जाते व त्यानंतर मंजूर रक्कमेचे धनादेश संबंधित महाविद्यालयाकडे पाठविले जातात. त्याऐवजी भारत सरकार मॅट्रिकोत्तर शिष्यवृत्ती मंजुरीचे अधिकार संबंधित महाविद्यालयाच्या प्राचार्यांना देण्याबाबत शासनाने निर्णय घेतला आहे. शिक्षण शुल्क व परीक्षा शुल्क मंजूर करण्याचे अधिकार पूर्वीप्रमाणेच विशेष जिल्हा समाज कल्याण अधिकारी यांना राहतील. त्याकरिता खालीलप्रमाणे कार्यपध्दती अंमलात आणण्यात यावी.

१. तदर्थ अनुदान मंजुरी -

अ गतवर्षी महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांना मंजूर करण्यात आलेल्या शिष्यवृत्ती व शिक्षण शुल्क, परीक्षा शुल्क यासाठी अदा करण्यात आलेल्या रक्कमेच्या ९० टक्के रक्कम महाविद्यालयाच्या मागणीप्रमाणे विशेष जिल्हा समाज कल्याण अधिकारी यांनी तदर्थ अनुदान मंजूर करून माहे जूनमध्ये महाविद्यालयास पाठवावे. सदरहू रक्कम महाविद्यालयाने त्वरीत वैयक्तिक स्वीय लेखा (पीएलए) खात्यामध्ये जमा करावी व त्यातून विद्यार्थ्यांना दरमहा धनादेशाद्वारे शिष्यवृत्तीचे वाटप करावे तसेच शिक्षण शुल्क, परीक्षा शुल्काची रक्कम महाविद्यालयाच्या वैयक्तिक खात्यावर वर्ग करून घ्यावी. पी.एल.ए. खात्यातून आवश्यक तेवढीच रक्कम वेळोवेळी काढण्यात यावी. कोणत्याही परिस्थितीत सर्व रक्कम अथवा आवश्यकते पेक्षा जास्त रक्कम काढून अन्य बँकेत /खात्यावर जमा करू नये. असा प्रकार आढळल्यास आर्थिक अनियमितता झाली असे समजून प्राचार्यांवर प्रशासकीय कारवाई करण्यात येईल.

ब शिक्षण शुल्क व परीक्षा शुल्क प्रदान करणे या योजनेखाली वरीलप्रमाणे प्राप्त झालेल्या ९०% तदर्थ अनुदानातून विद्यार्थ्यांच्या फीची प्रतिपूर्ती करावी. अनुसूचित जातीच्या विद्यार्थ्यांकडून कोणत्याही प्रकारची फी वसूल करू नये. तसे आढळल्यास संबंधित महाविद्यालयाविरुद्ध फौजदारी स्वरूपाची कार्यवाही करण्यात येईल.

क. ज्या महाविद्यालयांनी पी.एल.ए. खाते अदयाप उघडले नसेल त्यांनी संबंधित कोषागार अधिकारी यांच्याकडे अर्ज करून खाते उघडण्याची कार्यवाही करावी यासाठी महालेखापाल मुंबई / नागपूर यांच्याकडे अर्ज करण्याची आवश्यकता नाही.

ड ९०% तदर्थ अनुदान प्राप्त होताच सदर महाविद्यालयाने त्याची मुद्रांकित पावती (स्टॅम्प रिसीट) विशेष जिल्हा समाज कल्याण अधिकारी कार्यालयास पाठविणे बंधनकारक राहिल.

२. अंतिम अनुदान मंजूरी

- अ अनुसूचित जातीच्या विद्यार्थ्यांकडून भारत सरकार मॅट्रिकोत्तर शिष्यवृत्ती व शिक्षण शुल्क , परीक्षा शुल्क मंजूरीकरीता अर्ज प्राप्त झाल्यावर त्याची छाननी करून शिष्यवृत्तीचे अर्जाची मंजूरी इत्यादी सर्व कार्यवाही महाविद्यालयाने करावयाची आहे. प्रत्येक विद्यार्थ्यांस शैक्षणिक वर्षात मंजूर करावयाची रक्कम मंजूर झाल्यावर त्यातून त्यास अदा करण्यात आलेल्या तदर्थ अनुदानाच्या रक्कमेचे समायोजन करावे व उर्वरित १०% अनुदानाची मागणी विशेष जिल्हा समाज कल्याण अधिकारी यांच्याकडे माहे १५ नोव्हेंबर अखेर मंजूरी आदेश व विद्यार्थ्यांच्या संपूर्ण तपशीलासह पाठविण्यात यावी.
- ब महाविद्यालयाकडून प्राप्त झालेल्या उर्वरित १०% अनुदानाच्या माहितीनुसार विशेष जिल्हा समाज कल्याण अधिकारी सदरहू रक्कम मंजूर करून महाविद्यालयास माहे फेब्रुवारी अखेर पाठवतील.
- क वरील प्रमाणे अंतिम अनुदान प्राप्त झाल्यानंतर विद्यार्थ्यांस पूर्ण शिष्यवृत्तीचे वाटप करून भारत सरकार मॅट्रिकोत्तर शिष्यवृत्ती व शिक्षण शुल्क , परीक्षा शुल्क रक्कमेचे उपयोगिता प्रमाणपत्र परिपूर्णपणे विशेष जिल्हा समाज कल्याण अधिकारी कार्यालयास संबंधित महाविद्यालयाने माहे एप्रिल अखेर सादर करावे.

३. मुल्यनिर्धारण

विशेष जिल्हा समाज कल्याण अधिकारी कार्यालयामार्फत मंजूर करण्यात आलेल्या वरील रक्कमेचे तपासणीचे काम माहे डिसेंबर व जानेवारी या कालावधीमध्ये करण्यात येईल. यामध्ये प्रामुख्याने खालील बाबी तपासण्यात येतील.

- अ भारत सरकार मॅट्रिकोत्तर शिष्यवृत्ती व शिक्षण फी, परीक्षा फी ची आवेदन पत्रे व सहपत्रे
- ब वैयक्तिक स्वीय लेखा (पी.एल.ए.) व विद्यार्थ्यांच्या शिष्यवृत्ती मिळणेबाबतच्या मुद्रांकित पावत्या, खतावणी इत्यादी
- क भारत सरकार मॅट्रिकोत्तर शिष्यवृत्ती व शिक्षण शुल्क, परीक्षा शुल्क वाटप नोंदवही
- ड मुल्यनिर्धारण तक्ते
- ई विद्यार्थ्यांना बँकेमार्फत वितरण होते का ? याची पाहणी.

४. लेख्यांचे वर्गीकरण

महाविद्यालयाने भारत सरकार मॅट्रिकोत्तर शिष्यवृत्ती व शिक्षण फी , परीक्षा फी संबंधीच्या लेख्यांचे वर्गीकरण खालीलप्रमाणे करावे :-

- अ किर्द, खतावणी, मुद्रांक पावत्या, पी एल ए पासबुक, बँक पुस्तके, चेक इत्यादी (कायम)
- ब मंजूरी आदेश, नोंद वहया, अ प्रपत्रे (३० वर्षे)
- क शिष्यवृत्ती व शिक्षण शुल्क, परीक्षा शुल्क आवेदन अर्ज (५ वर्षे)

परिशिष्ट - ३

भारत सरकार मॅट्रिकोत्तर शिष्यवृत्ती व शिक्षण शुल्क, परीक्षा शुल्क अर्जाच्या तपासणीसाठी
मार्गदर्शक सूचना

१. भारत सरकार मॅट्रिकोत्तर शिष्यवृत्ती व शिक्षण फी, परीक्षा फी आवेदन पत्र परिपूर्ण भरलेले असावे.
२. उत्पन्नाचा दाखला - उत्पन्नाचा दाखला सक्षम अधिका-याचा असावा. विद्यार्थ्यांचे पालक नोकरीत असल्यास तेथील एकूण उत्पन्नाचा दाखला (उदा मुळ वेतन + महागाई भत्ता + इतर भत्ते मिळून मिळणारे उत्पन्न) तसेच इतर मार्गांनी मिळणारे उत्पन्न.
३. शाळा सोडल्याचा दाखला - मुळ टी. सी. घेणे, डुप्लीकेट टी. सी. बाबत दोन ठिकाणी प्रवेश घेतला नसल्याबाबत खात्री करण्यात यावी व टी. सी. का सादर करू शकत नाही याबाबत शपथपत्र घेणे.
४. जातीचा दाखला सक्षम अधिका-याचा असावा (सदर दाखला खाडाखोड केलेला अथवा शंकास्पद नसावा)
५. मागील वर्षाचे उत्तीर्ण झाल्याबाबतचे गुणपत्रक
६. विद्यार्थीनींच्या बाबतीत (मुलीचे) लग्न झाले असल्यास पतीच्या उत्पन्नाचा दाखला जोडणे आवश्यक आहे
७. विद्यार्थी दुस-या जिल्हयातून शिक्षणासाठी आला असल्यास जिल्हा बदल प्रमाणपत्र जोडणे आवश्यक.
८. विद्यार्थ्यांने त्याच जिल्हयातून महाविद्यालयास बदलल्यास मागील वर्षी शिष्यवृत्ती मिळाल्याच्या आदेश क्रमांकाचे प्रमाणपत्र जोडणे आवश्यक आहे.
९. वडील हयात नसल्यास वडिलांचा मृत्यू दाखला आवश्यक
१०. शिक्षणात खंड पडलेला असल्यास सक्षम अधिका-याचे गॅप प्रमाणपत्र व शपथपत्र
११. भारत सरकार मॅट्रिकोत्तर शिष्यवृत्तीच्या अर्जावर स्वतःचा अलीकडील पासपोर्ट आकाराचा फोटो असावा.
१२. विद्यार्थी खाजगी किंवा महाविद्यालयाच्या वसतिगृहात राहात असल्यास वसतिगृह प्रमाणपत्र.

सदर वसतिगृहात प्रवेश दिल्यापासून वसतिगृह निर्वाह भत्ता देता येईल. परंतु सदर वसतिगृहामध्ये निवाराची व भोजनाची अशा दोंन्ही सुविधा असणे आवश्यक आहे. याबाबत खात्री करून प्रमाणित करण्याची जबाबदारी ही प्राचार्यांची राहिल.

१३. भारत सरकार मॅट्रिकोत्तर शिष्यवृत्ती व शिक्षण शुल्क, परिक्षा शुल्क मंजूर करण्यात येणा-या अभ्यासक्रमास सक्षम विद्यापीठाची / बोर्डाची मान्यता असणे आवश्यक आहे.

१४. विद्यार्थी दुस-या राज्यातून शिक्षणासाठी आला असल्यास त्याचा भारत सरकार मॅट्रिकोत्तर शिष्यवृत्ती व शिक्षण शुल्क, परिक्षा शुल्काचा अर्ज संबंधित राज्यातील संबंधित जिल्हयाचे विशेष जिल्हा समाजकल्याण अधिकारी यांच्याकडे मंजूरीसाठी पाठविण्यात यावा. प्राचार्यांना शिष्यवृत्ती व शिक्षण शुल्क, परिक्षा शुल्क मंजूर करता येणार नाही.

परिशिष्ट - ४

विशेष जिल्हा समाज कल्याण अधिकारी यांनी महाविद्यालयीन अभिलेख तपासणी करितामुद्दे

१. भारत सरकार मॅट्रिकोत्तर शिष्यवृत्ती व शिक्षण शुल्क , परीक्षा शुल्क आवेदन पत्र

- i) भारत सरकार मॅट्रिकोत्तर शिष्यवृत्ती , शिक्षण शुल्क व परीक्षा शुल्क आवेदन पत्र हे प्रपत्र " अ " नुसार आहे काय यांची खात्री करणे.
- ii) भारत सरकार मॅट्रिकोत्तर शिष्यवृत्ती , शिक्षण शुल्क व परीक्षा शुल्क आवेदन पत्र परिपूर्ण भरलेले आहे काय.
- iii) शाळा सोडल्याचा दाखला, सक्षम अधिका-यांचा तसेच विद्यार्थी दुस-या जिल्हयातून आला असल्यास जिल्हा बदल प्रमाणपत्र, त्याच जिल्हयातील दुस-या महाविद्यालयातून आला असल्यास पुर्वीच्या महाविद्यालयाचे शिष्यवृत्ती व शिक्षण शुल्क, परीक्षा शुल्क मिळाल्याचे आदेश क्रमांक, प्रमाणपत्र, वडील हयात नसल्यास मृत्यु दाखला/अॅफेडेव्हीट, शासकीय अथवा खाजगी वसतिगृहात राहत असल्यास वसतिगृह दाखला इत्यादी सहपत्र जोडलेले आहेत काय.
- iv) निर्वाह भत्ता, शिक्षण फी व इतर फी इत्यादी चे दर बरोबर मंजूर केले आहेत काय.
- v) मंजूर केलेली रक्कम प्रपत्र अ मध्ये बरोबर नमूद केली आहे काय.

२. वैयक्तिक स्विय लेखा :- (पी एल ए)

- i) वैयक्तिक स्विय लेखा परिपूर्ण नोंदी कोषागारातून मरुन घेतल्या आहे काय
- ii) भारत सरकार शिष्यवृत्ती व शिक्षण शुल्क, परीक्षा शुल्क अंतर्गत अदा केलेले घनादेश त्वरीत कोषागारात पी.एल.ए. मध्ये जमा केले आहे काय
- iii) वैयक्तिक स्विय लेख्यामधून आवश्यक तेवढीच रक्कम काढून उर्वरित रक्कम वैयक्तिक स्विय लेख्यामध्ये शिल्लक ठेवली आहे काय
- iv) वैयक्तिक स्विय लेख्यातील शिल्लक रक्कम व भारत सरकार शिष्यवृत्ती व शिक्षण शुल्क, परीक्षा शुल्क वाटप झालेली रक्कम , प्राप्त झालेले अनुदानाशी सुसंगत आहे काय
- v) वैयक्तिक स्विय लेख्यातून काढलेली रक्कम पूर्णपणे वाटप झाली आहे काय

३. भारत सरकार मॅट्रिकोत्तर शिष्यवृत्ती व शिक्षण शुल्क, परीक्षा शुल्क मंजूरी आदेश

भारत सरकार मॅट्रिकोत्तर शिष्यवृत्ती व शिक्षण शुल्क, परीक्षा शुल्क मंजूरी आदेशामध्ये प्रत्येक विद्यार्थ्यास मंजूर केलेली रक्कम, एकूण रक्कम, मिळालेले अनुदान, वाटप रक्कम इत्यादी बरोबर आहे काय

४. भारत सरकार मॅट्रिकोत्तर शिष्यवृत्ती व शिक्षण शुल्क, परीक्षा शुल्क वाटप नोंदवही

भारत सरकार मॅट्रिकोत्तर शिष्यवृत्ती , शिक्षण शुल्क व परीक्षा शुल्क मंजूर केलेल्या सर्व विद्यार्थ्यांच्या तपशिलवार नोंदी शिष्यवृत्ती व शिक्षण शुल्क, परीक्षा शुल्क वाटप नोंदवहीमध्ये घेतल्या आहेत काय.

५. भारत सरकार मॅट्रिकोत्तर शिष्यवृत्ती , शिक्षण शुल्क व परिक्षा शुल्क चेक व्दारे वाटप केली आहे काय, नसल्यास त्याची सविस्तर कारणे नमुद करावी. चेकव्दारे वाटप केल्यास चेकची काऊंटर फाईल (रिसीट) तपासणी साठी उपलब्ध झाले काय
६. किर्द, खतावणी, बॅक पासबुक , इ. अद्ययावत ठेवले आहे काय
७. भारत सरकार मॅट्रिकोत्तर शिष्यवृत्ती व शिक्षण शुल्क, परिक्षा शुल्क रक्कम विद्यार्थ्यास प्राप्त झाल्याबद्दल काही विद्यार्थ्यांची चौकशी करावी.
८. अनुसूचित जातीच्या मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांकडून सक्तीने फी वसूल केली आहे काय.
९. भारत सरकार मॅट्रिकोत्तर शिष्यवृत्ती व शिक्षण शुल्क, परिक्षा शुल्क रक्कमेतून महाविद्यालयाने कपात केलेल्या फी ची रितसर पावती विद्यार्थ्यांना दिली जाते काय.
१०. भारत सरकार मॅट्रिकोत्तर शिष्यवृत्ती व शिक्षण शुल्क , परीक्षा शुल्क अनुदानातून शिल्लक राहिलेली रक्कम कोषागारातून चलनाद्वारे जमा केली आहे काय,
११. प्राचार्यांच्या अडचणी बाबत चर्चा करावी.
११. उपयोगिता प्रमाणपत्र, संवितरण प्रमाणपत्र, स्टॅम्प रिसीट इ. कार्यालयास पाठविले आहे काय.

भारत सरकार मॅट्रिकोत्तर शिष्यवृत्ती मंजूर करताना घ्यावयाची दक्षता

शिष्यवृत्ती मंजूरीची कार्यपध्दती

- १) अनुसूचित जाती, विमुक्त जाती, भटक्या जमाती, विशेष मागास प्रवर्ग व इतर मागासवर्गीय या मागासवर्ग संवर्गातील विद्यार्थ्यांनाच ही शिष्यवृत्ती देय आहे.
- २) जे शासनमान्य अभ्यासक्रम मान्यताप्राप्त अनुदानित तथा विनाअनुदानित संस्थांमधून शिकविले जातात अशा अभ्यासक्रमांना प्रवेश घेतलेल्या मॅट्रिकोत्तर शिक्षणासाठी ही शिष्यवृत्ती मंजूर करता येते.
- ३) महाविद्यालयांनी त्यांच्या कनिष्ठ महाविद्यालय / महाविद्यालयास मान्य केलेल्या विद्यार्थी संख्येच्या अधीन राहूनच ही शिष्यवृत्ती मंजूर करावी.
- ४) पात्र अनुसूचित जातीच्या विद्यार्थ्यांची आवेदनपत्रे त्यांच्याकडून भरून घेवून त्यासोबत खालील कागदपत्रे घ्यावीत.

- अ) विहित नमुन्यातील पूर्ण भरलेला अर्जाचा नमुना
- ब) अर्जासोबत पासपोर्ट आकाराचा फोटोग्राफ १ प्रत
- क) मागील वर्षी उत्तीर्ण झालेल्या परीक्षेचे प्रमाणपत्र
- ड) जातीचे प्रमाणपत्र (सक्षम प्राधिकाऱ्याने दिलेले)
- इ) तहसिलदार किंवा त्यापेक्षा वरच्या दर्जाच्या महसूल अधिकाऱ्याने दिलेले उत्पन्नाचे प्रमाणपत्र
- फ) महाविद्यालय बदललेले असल्यास मागील वर्षी मिळालेल्या शिष्यवृत्तीचा मान्यता क्रमांक व रक्कम.

- ५) सदर शिष्यवृत्तीसाठी विद्यार्थी हा भारतीय असावा.
- ६) सदरची शिष्यवृत्ती ही केंद्र शासनाने मान्य केलेल्या अभ्यासक्रमासाठीच अनुज्ञेय आहे.
- ७) केंद्र शासनाच्या भारत सरकार मॅट्रिकोत्तर शिष्यवृत्तीच्या नियमावलीमध्ये नमूद केलेले अभ्यासक्रम व त्या अभ्यासक्रमास निवासी व अनिवासी विद्यार्थ्यांना प्रतिमहा किती शिष्यवृत्ती द्यावी या विषयी सविस्तर विवेचन केलेले असून, त्यानुसारच शिष्यवृत्ती मंजूर करावी.
- ८) शिष्यवृत्ती मंजूर करण्याबाबत काही अडचणी उद्भवल्यास संबंधीत जिल्हयाच्या विशेष जिल्हा समाजकल्याण अधिकारी यांचेकडे संपर्क साधावा.

नूतनीकरणाची कार्यपध्दती

- १) नूतनीकरण करताना मागील वर्षी जे विद्यार्थी महाविद्यालयात शिक्षण घेत होते ते त्याच महाविद्यालयात यावर्षी प्रवेशित आहेत किंवा कसे याची खात्री करून घ्यावी.

- २) सदर विद्यार्थी मागील वर्षी ज्या अभ्यासक्रमातील ज्या वर्षात शिकत होता ती परीक्षा त्याने उत्तीर्ण केलेली आहे याची खात्री करून घ्यावी.
- ३) नुतनीकरण करताना विद्यार्थ्यांकडून प्राप्त आवेदनपत्रे भरून घेणे बंधनकारक नाही. केवळ अशा विद्यार्थ्यांची यादी "अ" प्रपत्रामध्ये तयार करून त्यास प्राचार्यांनी मान्यता द्यावी.
- ४) एका विद्यार्थ्यास एकच अभ्यासक्रम पूर्ण करेपर्यंत ही शिष्यवृत्ती लागू राहिल. उदा- ११वी, १२वी कला- बी.ए., एम.ए., एम.फिल., पी.एच.डी. परंतु एखाद्या विद्यार्थ्याने बी.ए. नंतर बी.एड. हा अभ्यासक्रम पूर्ण केला आणि नंतर त्याने एम.ए.साठी प्रवेश घेतला तर एम.ए.कोर्ससाठी त्यास शिष्यवृत्ती मंजूर होणार नाही. परंतु बी.एड. नंतर एम.बी.ए.ला प्रवेश घेतल्यास तो प्रोफेशनल पदव्युत्तर अभ्यासक्रम असल्यामुळे त्यास शिष्यवृत्ती मंजूर करता येईल. एका विद्यार्थ्यास २ व्यावसायिक अभ्यासक्रमासाठी ही शिष्यवृत्ती अनुज्ञेय असेल.
- ५) शिष्यवृत्ती घेणाऱ्या विद्यार्थ्याने या अभ्यासक्रमासाठी शिष्यवृत्ती घेतलेली आहे तो अभ्यासक्रम त्याने पूर्ण केला पाहिजे. जर तो अभ्यासक्रम त्याने अर्धवट सोडला व दुसऱ्या अभ्यासक्रमास प्रवेश घेतला तर दुसऱ्या अभ्यासक्रमाची शिष्यवृत्ती त्यास अनुज्ञेय होणार नाही. उदा- जरी एका विद्यार्थ्याने बी.एस.सी.प्रथम वर्ष या अभ्यासक्रमाला प्रवेश घेवून पूर्ण वर्षाची शिष्यवृत्ती उचलली होती. पुढील वर्षी बी.एस.सी. द्वितीय वर्गात प्रवेश न घेता त्याने बी.ए.प्रथम वर्षासाठी दुसऱ्याकिंवा त्याच महाविद्यालयात प्रवेश घेतल्यास त्याला शिष्यवृत्ती अनुज्ञेय होणार नाही. बहुतेक विद्यार्थी अर्ध्यातून अभ्यासक्रम सोडून दुसऱ्या अभ्यासक्रमात प्रवेश घेताना गॅप सर्टिफिकेट सादर करतात व त्या प्रतिज्ञापत्रामध्ये मागील वर्षामध्ये कोठेही प्रवेश घेतलेला नव्हता व मी शिकत नव्हतो असे लिहून देतात. वास्तविक पाहता अशा केसेसमध्ये तो मागील वर्षी खरेच कोठेही प्रवेशित नव्हता व त्याने अध्यावरच एखादा अभ्यासक्रम सोडून आता दुसरीकडे प्रवेश घेतो आहे किंवा कसे याविषयी खात्री करणे आवश्यक आहे.

इतर बाबी

- १) प्राप्त झालेल्या आवेदन पत्राची विहित नमुन्यातील नोंदवहीत विद्यार्थीनिहाय नोंद घेणे
- २) नोंद घेतल्याशिवाय अपूर्ण कागदपत्रे असलेली आवेदनपत्रे वेगळी करून अपूर्ण कागदपत्रांची विद्यार्थ्यांकडून पूर्तता करून घेणे व पूर्ण असलेली आवेदनपत्रे मंजूरीसाठी प्राचार्यांकडे सादर करणे
- ३) मंजूर झालेल्या विहित आदेशाच्या ५ प्रती तयार करून त्या खालीलप्रमाणे वितरीत करणे :-
 - अ) पहिली व दुसरी प्रत विशेष जिल्हा समाजकल्याण अधिकारी यांना पाठविणे
 - ब) तिसरी प्रत महाविद्यालयाने अभिलेख्यात ठेवणे
 - क) चौथी प्रत महालेखापाल यांच्या तपासणीसाठी स्वतंत्र नस्तीमध्ये जतन करून ठेवणे
 - ड) पाचवी प्रत विद्यार्थ्यांस माहितीसाठी सूचना फलकावर प्रदर्शित करणे

- ४) मंजूर झालेल्या आदेशाची नोंद चेक रजिस्टरला घेणे.
- ५) विद्यार्थ्यांना मंजूर झालेल्या रकमेप्रमाणे प्रतिमाह चेक आणि शिष्यवृत्तीचे वितरण करून त्याची नोंद विद्यार्थी वाटप नोंदवहीमध्ये घेणे.
- ६) विद्यार्थ्यांना वाटप न केलेली व तशीच पडून राहिलेली शिष्यवृत्तीची रक्कम चलनाद्वारे शासकीय तिजोरीत जमा करून, प्रतिवर्षी उपयोगिता प्रमाणपत्र व चलनाची प्रत चेक रजिस्टरला नोंद करून विशेष जिल्हा समाजकल्याण अधिकारी कार्यालयास पाठविणे.
- ७) एकूण प्राप्त झालेली रक्कम, विद्यार्थ्यांस प्रत्यक्ष वितरीत केलेली रक्कम व त्यानंतर जादा लागणारी किंवा उरलेली रक्कम याबाबत सविस्तर हिशोब विशेष जिल्हा समाजकल्याण अधिकारी यांना देणे
- ८) भारत सरकार मॅट्रिकोत्तर शिष्यवृत्तीकरीता मिळालेल्या रकमेचा हिशोब ठेवण्यासाठी स्वतंत्र कीर्द व खतावणी ठेवणे व ती सनदी लेखापाल (चार्टर्ड अकाउंटंट) यांचेकडून तपासून घेवून बेरीजपत्रक निर्धारणासाठी विशेष जिल्हा समाजकल्याण अधिकारी यांचेकडे पाठविणे
- ९) मागील वर्षी आक्षेपाअभावी प्रलंबित असलेली आवेदनपत्रे विद्यार्थ्यांना वारंवार सूचना करूनही कागदपत्रे पूर्ण न केल्यास तसे विद्यार्थ्यांना कळविणे
- १०) मागील वर्षी मंजूर करण्यात आलेल्या शिष्यवृत्तीबाबतची सांख्यिकी माहिती विहित प्रपत्रात वर्गनिहाय शिष्यवृत्तीचे दर (निवासी, अनिवासी मुले-मुली यांच्या संख्येसह) सविस्तर माहिती विशेष जिल्हा समाजकल्याण अधिकारी कार्यालयास सादर करणे.
- ११) दरमहा मासिक खर्चाचे विवरणपत्र विहित नमुन्यात विशेष जिल्हा समाजकल्याण अधिकारी कार्यालयाला सादर करणे.
- १२) प्रत्येक वर्षाच्या ऑक्टोबर महिन्यात पुढील वर्षाचे अंदाजपत्रक विहित नमुन्यात सादर करणे
- १३) जे विद्यार्थी संस्था बदलतात त्यांना संस्था बदली प्रमाणपत्र व मागील वर्षी मंजूर केलेल्या शिष्यवृत्तीचा मंजूरी आदेश क्रमांक व दिनांक देण्याची व्यवस्था करणे.
- १४) सर्व महाविद्यालयांनी त्यांना प्राप्त झालेली रक्कम जिल्हा कोषागार कार्यालयात पी.एल.ए. खात्यामध्ये जमा करावी आणि दरमहा आवश्यक तेवढीच रक्कम पी.एल.ए. मधून काढून ती विद्यार्थ्यांना चेकद्वारे वितरीत करावी.
- १५) व्यावसायिक पाठयक्रम पूर्ण करून अव्यावसायिक पाठयक्रमास प्रवेश घेतल्यास त्यास शिष्यवृत्ती मिळणार नाही. उदा- बी.एड. अथवा एल.एल.बी. पूर्ण झाल्यानंतर एम.ए., एम.एस्सी., एम.कॉम इ. साठी प्रवेश घेतल्यास त्यास शिष्यवृत्ती अनुज्ञेय नाही.

- १६) महाराष्ट्रा बाहेरचे विद्यार्थी जर महाविद्यालयात शिकत असतील तर त्यांना महाराष्ट्र शासनातर्फे ही शिष्यवृत्ती मंजूर होणार नाही. अशा विद्यार्थ्यांची आवेदनपत्रे ते ज्या राज्यातील आहेत त्या राज्याकडे पाठवून त्या राज्यातून अशी शिष्यवृत्ती प्राप्त करून घ्यावी. परराज्यातील विद्यार्थ्यांस आवेदनपत्रे मंजूर करू नयेत.
- १७) दरमहा शिष्यवृत्ती वितरण करताना विद्यार्थ्यांची हजेरी ७५% असली पाहिजे, हे बंधन पाळण्यात यावे.
- १८) पुढील वर्षी तदर्थ अनुदान मागणी करताना सोबत मागील वर्षाचे उपयोगिता प्रमाणत्र सादर करणे सक्तीचे आहे.
- १९) विद्यार्थ्यांने डुप्लिकेट टी.सी. वर प्रवेश घेतला असल्यास त्याने मूळ टी.सी. सादर केल्याशिवाय त्यास शिष्यवृत्ती मंजूर करू नये.
- २०) कायम विनाअनुदानित महाविद्यालयास शासनाची मान्यता असल्यास त्या महाविद्यालयामध्ये शिकणाऱ्या विद्यार्थ्यांना शासनमान्य अभ्यासक्रमासाठी शिष्यवृत्ती मंजूर करता येईल.
- २१) शिक्षण शुल्क व परीक्षा शुल्काचे दर हे संबंधीत विद्यापीठाने ठरवून दिलेल्या दराएवढेच असावेत.

32

217

अनुसूचित जाती व नवबौद्ध विद्यार्थ्यांना
भारत सरकार मॅट्रिकोत्तर शिष्यवृत्तीची योजना

समाज कल्याण विभाग
मंत्रालय, मुंबई-४
क्रमांक-३०५३
दिनांक-२१/११/२०११

महाराष्ट्र शासन
सामाजिक न्याय व विशेष न्याय विभाग
शासन निर्णय क्रमांक-ईबीसी-२०११/ प्र.क्र. ४/मावक-२
मंत्रालय विस्तार भवन, मुंबई-४०० ०३२
दिनांक- २ ऑगस्ट, २०११

- वाचा : १) शासन निर्णय, समाज कल्याण, सांस्कृतिक कार्य व क्रीडा विभाग
क्रमांक-ईबीसी-१०९५/ प्र.क्र.६३/ मावक-२, दि. १०/१०/१९९६
- २) केंद्र शासन, सामाजिक न्याय व अधिकारी मंत्रालय, नवी दिल्ली यांचे पत्र
क्रमांक-११०१७/ ७/ २००२-एससीडी-पांच, दि. २८ जानेवारी, २००४
- ३) शासन परिपत्रक, वित्त विभाग क्रमांक-पूरक-१००४/ प्र.क्र.२६७/अर्थसंकल्प-३,
दि. ३१ डिसेंबर, २००४
- ४) शासन निर्णय, समाज न्याय, सांस्कृतिक कार्य व विशेष सहाय्य विभाग
क्रमांक-ईबीसी-२००४/ प्र.क्र.३०/ मावक-२, दि. ५ जानेवारी, २००५

शासन निर्णय -

अनुसूचित जाती व नवबौद्ध विद्यार्थ्यांना भारत सरकारकडून दिल्या जाणाऱ्या मॅट्रिकोत्तर शिष्यवृत्तीच्या दरामध्ये व नियमावलीमध्ये केंद्र शासनाने दिनांक १ जुलै, २०१० पासून सुधारित दराने शिष्यवृत्ती मंजूर करण्याचे आदेश केंद्र शासनाच्या पत्र क्रमांक-११०१७/ १/२००८-एससीडी-पांच, दिनांक ३१ डिसेंबर, २०१० अन्वये निर्गमित केले आहेत. केंद्र शासनाच्या सदर पत्राची व नियमावलीची प्रत परिशिष्ट "अ" सोबत जोडली आहे. केंद्र शासनाच्या पत्रामध्ये नमूद केल्याप्रमाणे या योजनेमध्ये केंद्र शासनाने केलेल्या सुधारणेनुसार सुधारित दराने शिष्यवृत्ती मंजूर करण्यास आणि योजनेमधील वाढीव उत्पन्न मर्यादा व इतर संबंधित बाबीस शासन मंजूरी देत आहे.

२. ही सुधारित योजना अनुसूचित जाती व नवबौद्ध विद्यार्थ्यांसाठी दिनांक १ जुलै, २०१० पासून लागू करण्यात यावी.
३. भारत सरकार मॅट्रिकोत्तर शिष्यवृत्ती योजनेतर्गत अनुसूचित जाती व नवबौद्ध विद्यार्थ्यांना सन २०१०-११ मधील जी फरकाची रक्कम अदा करावयाची आहे. ती फरकाची रक्कम केंद्र शासनाच्या दिनांक ३१.१२.२०१० च्या पत्रातील सुधारित दराप्रमाणे करण्यात यावी.
४. याबाबत होणारा खर्च मुख्य लेखाशीर्ष मागणी क्रमांक एन-३ "२२२५, अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती व इतर मागासवर्गीयांचे कल्याण ०१-अनुसूचित जातीचे कल्याण- २७७, शिक्षण- पंचवार्षिक योजना, राज्य योजनांतर्गत योजना, (०४) (१६) भारत सरकारच्या मॅट्रिकोत्तर शिष्यवृत्त्या (केंद्र पुरस्कृत योजना १०० टक्के) (२२२५ ०४९ ५), ३४-शिष्यवृत्त्या/विद्यावेतने " या लेखाशिर्षाखालील मंजूर तरतुदीमधुन भागविण्यात यावा.
५. सदरहू शासन निर्णय, वित्त विभागाच्या सहमतीने त्या विभागाच्या अनौपचारिक संदर्भ क्रमांक-१९०/०४/व्यय-१४, दिनांक २८.७.२०११ अन्वये निर्गमित करण्यात येत आहे.

Handwritten notes and signatures on the left margin.

Handwritten signatures and dates at the bottom of the page.

966
11/11/11

६. हा शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या वेब साईटवर उपलब्ध करून देण्यात आला असून त्याचा संगणक क्रमांक २०११०८०२१७४००१००१ असा आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने,

उ. शि. लोणारे

(उ. शि. लोणारे)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

मा.राज्यपालांचे सचिव,
मा.मुख्यमंत्र्यांचे सचिव
मा.उपमुख्यमंत्र्यांचे सचिव
मा.मंत्री (सा.न्या) यांचे खाजगी सचिव
मा.राज्यमंत्री (सा.न्या) यांचे खाजगी सचिव
मा.मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य,
प्रधान सचिव, उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, मंत्रालय, मुंबई
प्रधान सचिव, शालेय शिक्षण विभाग, मंत्रालय, मुंबई
प्रधान सचिव (पदुम), कृषि व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई
प्रधान सचिव (कृषि), कृषि व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई
प्रधान सचिव, वैद्यकीय शिक्षण विभाग, मंत्रालय, मुंबई
सचिव, शालेय शिक्षण विभाग, मंत्रालय, मुंबई
अवर सचिव (मावक-३), सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई
कक्ष अधिकारी (विद्ययो-१/अर्थसंकल्प), सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई
वित्त विभाग (व्यय-१४/बीयुडी-५/अर्थसंकल्प), मंत्रालय, मुंबई
महालेखापाल (लेखा परिक्षा/लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र-१/२, मुंबई/नागपूर
संचालक, समाज कल्याण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे (५ प्रती)
संचालक, विमुक्त जाती, भटक्या जमाती, इतर मागासवर्ग व विशेष मागास प्रवर्ग कल्याण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
संचालक, उच्च शिक्षण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
संचालक, शिक्षण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
संचालक, तंत्र शिक्षण, महाराष्ट्र राज्य, ३ महापालिका मार्ग, मुंबई-४०० ००९
संचालक, वैद्यकीय शिक्षण व संशोधन, महाराष्ट्र राज्य, सेंट जॉर्जस रुग्णालय आवार, मुंबई-४०० ००९
आयुक्त, पशुसंवर्धन, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
आयुक्त, कृषि, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
जिल्हाधिकारी (सर्व)
मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद (सर्व)
विभागीय समाज कल्याण अधिकारी (सर्व)
महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क महासंचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई (प्रसिध्दीसाठी)
विभागीय संपर्क अधिकारी, माहिती व जनसंपर्क महासंचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई
विशेष समाज कल्याण अधिकारी (सर्व)
संगणक कक्ष, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई (संकेत स्थळावर प्रसिध्दीसाठी)
निवड नस्ती/मावक-२

परिशिष्ट अ

249

File No. 11017/01/2008-SCD-V
Government of India
Ministry of Social Justice & Empowerment

Shastri Bhawan, New Delhi,
Dated : 31 December, 2010

To

Secretaries in-Charge of SC Welfare, All States/UTs

Subject: Revision in the Centrally sponsored scheme of Post-Matric Scholarship for students belonging to Scheduled Castes.

Sir,

The Government of India has been implementing the Scheme of Post-Matric Scholarship to students belonging to Scheduled Castes since 1944. It aims to provide financial assistance to students belonging to Scheduled Castes for pursuing post-matriculation courses through recognized institutions. Under the Scheme, Central assistance is provided on 100% basis to all States/UTs over and above their respective "committed liability" except in the case of the 8 North Eastern States (Assam, Arunachal Pradesh, Manipur, Meghalaya, Mizoram, Nagaland, Tripura and Sikkim), which are exempted from committed liability, and were therefore provided 100% assistance without deducting any committed liability.

2. Components of the Scheme include:

- (i) maintenance allowance;
- (ii) reimbursement of non-refundable compulsory fee charged by educational institutions;
- (iii) Book Bank facility, and
- (iv) certain other allowances.

The Scheme was last revised w.e.f. **01.04.2003**, and the revised Scheme was communicated to State Governments vide this Ministry's letter No. 11017/7/2002-SCD-V dated 28th January 2004.

3. The Scheme has now been revised w.e.f. **01.07.2010**. The revision includes changes in (i) income ceiling; (ii) grouping of courses; and (iii) rates of maintenance and other allowances.

4. The changes effective from **01.07.2010** are summarized in the table below

(Amts. in Rupees)

Sl. No.	Item / Component	Present Provision / Rates (w.e.f. 01.04.2003) (with relevant Section / para of the existing Scheme)	Revised Provision / Rates (w.e.f. 01.07.2010)
1.	Annual ceiling on family income	Rs.1 lakh p.a. (Para IV)	Rs.2 lakh p.a.
2.	Grouping of Courses	<p>Group I Degree and Post Graduate level courses (including M.Phil, Ph.D and Post Doctoral research) in Medicine (Allopathic, Indian and other recognized systems of medicines), Engineering, Technology, Agriculture, Veterinary and Allied Sciences, Management, Business Finance, Business Administration and Computer Applications/Science. Commercial Pilot License (including helicopter pilot and Multi Engine rating) Course.</p>	<p>Group I (i) Degree and Post Graduate level courses including M.Phil., Ph.D. and Post Doctoral research in Medicine (Allopathic, Indian and other recognized systems of medicines), Engineering, Technology, Planning, Architecture, Design, Fashion Technology, Agriculture, Veterinary & Allied Sciences, Business Management, Business Finance / Administration, Computer Science/ Applications.</p> <p>(ii) Commercial Pilot License (including helicopter pilot and multiengine rating) course.</p> <p>(iii) Post Graduate Diploma courses in various branches of management & medicine.</p> <p>(iv) C.A./I.C.W.A./C.S./I.C.F.A. etc.</p> <p>(v) M. Phil., Ph.D. and Post Doctoral Programmes (D. Litt., D.Sc. etc.) – a) In existing Group II courses b) In existing Group III courses</p> <p>(vi) L.L.M.</p>

~~427~~
251

		<p>Group II Other professional and technical graduate and Post Graduate (including M.Phil, Ph.D. and Post Doctoral research) level courses not covered in Group I. C.A./ICWA/C.S. etc courses. All Post Graduate, Graduate level Diploma courses, all Certificate Level Courses</p>	<p>Group II (i) Graduate/ Post Graduate courses leading to Degree, Diploma, Certificate in areas like Pharmacy (B Pharma), Nursing(B Nursing), LLB, BFS, other para-medical branches like rehabilitation, diagnostics etc., Mass Communication, Hotel Management & Catering, Travel/Tourism/Hospitality Management, Interior Decoration, Nutrition & Dietetics, Commercial Art, Financial Services (e.g. Banking, Insurance, Taxation etc.) for which entrance qualification is minimum Sr. Secondary (10+2). (ii) Post Graduate courses not covered under Group I e.g. MA/M Sc/M.Com/M Ed./M. Pharma etc.</p>																														
		<p>Group III All other courses leading to a graduate or above degree (not covered in group I, & II).</p>	<p>Group III All other courses leading to a graduate degree not covered under Group I & II e.g. BA/B Sc/B Com etc.</p>																														
		<p>Group IV All post matriculation level courses before taking up graduation like classes XI and XII in 10+2 system and intermediate examination etc., not covered in Group 'II' or 'III'. ITI courses, other vocational courses (if minimum required qualification to pursue the course is at least matriculation).</p>	<p>Group IV All post-matriculation level non-degree courses for which entrance qualification is High School (Class X), e.g. senior secondary certificate (class XI and XII); both general and vocational stream, ITI courses, 3 year diploma courses in Polytechnics, etc.</p>																														
<p>3</p>	<p>Monthly Maintenance Allowance</p>	<p>(Para V)</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Day Scholars</th> <th>Hosteller</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Group I</td> <td>330</td> <td>740</td> </tr> <tr> <td>Group II</td> <td>330</td> <td>510</td> </tr> <tr> <td>Group III</td> <td>185</td> <td>355</td> </tr> <tr> <td>Group IV</td> <td>140</td> <td>235</td> </tr> </tbody> </table>		Day Scholars	Hosteller	Group I	330	740	Group II	330	510	Group III	185	355	Group IV	140	235	<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Day Scholars</th> <th>Hosteller</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Group I</td> <td>550</td> <td>1200</td> </tr> <tr> <td>Group II</td> <td>530</td> <td>820</td> </tr> <tr> <td>Group III</td> <td>300</td> <td>570</td> </tr> <tr> <td>Group IV</td> <td>230</td> <td>380</td> </tr> </tbody> </table>		Day Scholars	Hosteller	Group I	550	1200	Group II	530	820	Group III	300	570	Group IV	230	380
	Day Scholars	Hosteller																															
Group I	330	740																															
Group II	330	510																															
Group III	185	355																															
Group IV	140	235																															
	Day Scholars	Hosteller																															
Group I	550	1200																															
Group II	530	820																															
Group III	300	570																															
Group IV	230	380																															

4	Other Allowances	(Para V)	
4.1	Study Tour Charges (One Time)	1000	1600
4.2	Thesis Typing/Printing Charges(One Time)	1000	1600
4.3	Book Grant for Correspondence Courses (One Time)	750	1200
4.4	Allowance for Students with Disability (i) <u>Monthly Reader Allowance for Blind students</u>	150 (Group I&II) 125 (Group III) 100(Group IV)	240(Group I&II) 200(Group III) 160 (Group IV)
	(ii) <u>Monthly Transport Allowance for Disabled Students</u> (as defined under the Persons with Disabilities Act 1995), if such students do not reside in the hostel which is within the premises of the Educational Institution.	100	160
	(ii) <u>Monthly Escort Allowance for Severely Handicapped Day Scholars/Students with low extremity disability</u>	100	160

644
293

(iv) <u>Monthly Helper Allowance</u> admissible to any employee of the hostel willing to extend help to a severely orthopaedically handicapped student residing in the hostel of an Educational Institution who may need the assistance of a helper.	100	160
(v) <u>Monthly Coaching Allowance to Mentally Retarded and Mentally ill Students</u>	150	240

5. Under Centrally-sponsored Schemes, recurring expenditure of the last year of a Five Year Plan gets transferred to States as their committed liability, from the first year of the next Five Year Plan. In the instant case, however, as the revision is taking place late during the XI Five Year Plan, Government of India have decided, as a special case, that **additional committed liability arising on account of the revision of the Scheme w.e.f. 01.07.2010 shall be passed on to the States / UTs at the end of the XII Five Year Plan (w.e.f. 01.04.2017) and not at the end of the XI Plan.** However, committed liability as per old scholarship rates, at the end of the XI Plan, will get transferred to States / UTs from 1.4.2012 as per past practice.

6. Other provisions of the Scheme remain unchanged

7. State Governments are requested to please send a revised proposal for Central assistance in 2010-11 in the light of the above revision of the Scheme, so as to reach the undersigned (by name), preferably by **31st January, 2011, but, in any case, not later than 15th February, 2011.** In case the proposal for Central assistance under the Scheme for the current year has not yet been sent, it may now please be sent, in the light of the above revision, by the above dates, to enable the Ministry release Central assistance at the earliest

Yours faithfully,

(Sanjeev Kumar)
Joint Secretary(SCD)
Telephone number +91-11-23383853

अनुसूचित जातीच्या विद्यार्थ्यांना भारत सरकार
मॅट्रीकोत्तर शिष्यवृत्तीची सुधारीत योजना

महाराष्ट्र शासन

सामाजिक न्याय, सांस्कृतिक कार्य, व पिरोव सहाय्य विभाग,

शासन निर्णय क्रमांक: इबीसी-२००४/प्र.क्र.३०/मावक-२

मंत्रालय विस्तार भवन, मुंबई-४०० ०३२.

दिनांक : ५ जानेवारी, २००५

टाचा :- १) शासन निर्णय, समाज कल्याण, सांस्कृतिक कार्य व क्रीडा विभाग

क्रमांक : इबीसी-२०२५/प्र.क्र.६३/मावक-२, दि.१०/१०/१९९६

२) केंद्र शासन, सामाजिक न्याय व अधिकारीता मंत्रालय, नवी दिल्ली याचे पत्र

क्रमांक : ११०१७/७/२००२-एससीडी-पाच, दि.२८ जानेवारी, २००४

३) शासन परिपत्रक, वित्त विभाग, क्रमांक : पत्रक - १००४/प्र.क्र.२६७/अर्थसंकल्प ३,

दिनांक ३१ डिसेंबर, २००४.

शासन निर्णय :- अनुसूचित जातीच्या विद्यार्थ्यांना भारत सरकारकडून दिल्या जाणाऱ्या मॅट्रीकोत्तर शिष्यवृत्तीच्या दरामध्ये व नियमावलीमध्ये सुधारणा व बदल करण्याबबतचा प्रश्न केंद्र शासनाच्या विद्यार्थ्यांना होता. केंद्र शासनाने अनुसूचित जातीच्या विद्यार्थ्यांना दिनांक १ एप्रिल, २००३ पासून सुधारीत दराने शिष्यवृत्ती मंजूर करण्याचे आदेश केंद्र शासनाच्या पत्र क्रमांक : ११०१७/७/२००२-एससीडी-पाच, दि.२८ जानेवारी, २००४ अन्वये निर्गमित केले आहेत. केंद्र शासनाच्या सदर पत्राची व नियमावलीची प्रत परिशिष्ट - "अ" सोबत जोडली आहे. केंद्र शासनाच्या पत्रामध्ये नमूद केल्याप्रमाणे या योजनेमध्ये केंद्र शासनाने केलेल्या सुधारणेनुसार सुधारीत दराने शिष्यवृत्ती मंजूर करण्यास आणि योजनेमधील उरलेल्या मर्यादा व इतर संबंधित बदलास शासन मंजूरी देत आहे.

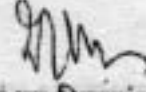
२. ही सुधारीत योजना दिनांक १ एप्रिल, २००३ पासून अंमलात येईल.

३. भारत सरकार मॅट्रीकोत्तर शिष्यवृत्ती योजनेअन्वये अनुसूचित जातीच्या विद्यार्थ्यांना सन २००३-०४ मधील जी फरकाची स्वरूप अदा करावयाची आहे त्याबाबत सोबत जोडलेल्या परिशिष्ट - "ब" मधील सूचनेनुसार पुढील कार्यवाही करण्यात यावी.

४. याबाबत होणारा खर्च '२२२५, अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती व इतर मागासवर्गीयांचे कल्याण ०१-अनुसूचित जातीचे कल्याण- २७७, शिक्षण - केंद्र पुस्तकत योजना(०४) (१६) भारत सरकारच्या मॅट्रीकोत्तर शिष्यवृत्त्या (२२२५ ०४९ ५) मराठी क्रमांक एन-४" या लेखाशीर्षान्वली खर्ची घालून त्याखाली केलेल्या चालू आर्थिक वर्षाच्या तत्पूर्वीमधून भागपिण्यात यावा.

५. सदरहू शासन निर्णय वित्त विभागाच्या सरमतीने त्या विभागाच्या अनौपचारिक सदस्य क्रमांक ११७२/०४/व्यय-१३, दिनांक ६ १२.२००४ अन्वये निर्गमित करण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने

(नं.मा.शिलवंत)

अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन.

प्रति,

मा.राज्यपालांचे सचिव,

मा.मुख्यमंत्र्यांचे सचिव

मा.उपमुख्यमंत्र्यांचे सचिव

मा.मंत्री(सा.न्या) यांचे खाजगी सचिव

मा.राज्यमंत्री (सा.न्या) यांचे खाजगी सचिव

प्रधान सचिव, उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, मंत्रालय, मुंबई.

सचिव, शालेय शिक्षण विभाग, मंत्रालय, मुंबई.

प्रधान सचिव, वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्ये विभाग, मंत्रालय, मुंबई.

प्रधान सचिव (पदुम), कृषि व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई.

सचिव (कृषि), कृषि व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई.

अवर सचिव (भाषक ३), सा.न्या.सां.का.व.वि.स.विभाग, मंत्रालय, मुंबई.

रक्ष अधिकारी (विद्ययो ? / अर्थसंकल्प), सा.न्या.सां.का.व.वि.स.विभाग, मंत्रालय, मुंबई.

वित्त विभाग (व्यय १४/बीयुई-५/अर्थोपाय) मंत्रालय, मुंबई

महालेखापाल, (लेखापरीक्षा / लेखा व अनुलेयता), महाराष्ट्र-१/२, मुंबई/ नागपूर

संचालक, समाज कल्याण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे. (५ प्रांती)

संचालक, विमुक्त जाती, भटक्या जमाती, इतर मागासवर्ग व विशेष मागास प्रवर्ग कल्याण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे

संचालक, उच्च शिक्षण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.

संचालक, शिक्षण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.

संचालक, तंत्र शिक्षण, महाराष्ट्र राज्य, ३, महापालिका मार्ग, मुंबई - ४०० ००१.

संचालक, वैद्यकीय शिक्षण व संशोधन, महाराष्ट्र राज्य, सेंट जॉर्जेस रुग्णालय आपार, मुंबई - ४०० ००१.

आयुक्त, पशुसंरक्षण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.

आयुक्त, कृषि, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.

जिल्हाधिकारी (सर्व).

मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद (सर्व).

विभागीय समाज कल्याण अधिकारी (सर्व)

महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क महासंचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई. (प्रसिध्दीसाठी)

विभागीय संपर्क अधिकारी, माहिती व जनसंपर्क महासंचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई.

विशेष जिल्हा समाज कल्याण अधिकारी (सर्व).

समाज कल्याण अधिकारी गट-अ, जिल्हा परिषद (सर्व).

संयोजक कक्ष, सा.न्या.सां.का.व.वि.स.विभाग, मंत्रालय, मुंबई. (संकेत स्थळावर प्रसिध्दीसाठी)

निपडनस्ती. का. भाषक २

परिशिष्ट-"अ"

शासन निर्णय, आ.सा.आं.का.व वि.स.विभाग, क्रमांक: डबीसी-२००४/
प्र.क्र.३०/मातक-२, दिनांक ५ जनवरी, २००५ -चे सहपर

MOST IMMEDIATE

speed list

No. 110-7/7/2002-SCD-V

Government of India

Ministry of Social Justice and Empowerment

Shastri Bhavan, New Delhi

Dated the 28th January 2004.

To

All State Governments and UT Admins.

Subject. Centrally Sponsored Scheme of Post Matric Scholarship for students belonging to Scheduled Castes - continuation of the Scheme during 10th Five Year Plan (2002-2007) with modifications - regarding.

Sir/Madam,

I am directed to refer to the subject mentioned above and to say that the Government of India have decided to continue the Centrally Sponsored Scheme of Post Matric Scholarship for students belonging to Scheduled Castes during the 10th Five Year Plan period (2002-2007) with the following modifications effective from 01.04.2003:-

- (i) The existing grouping of the courses into five groups viz , A, B,C,D & E stands changed to four groups viz. Group I, Group II, Group III and Group IV. The existing and revised grouping of courses are given in the annexure. The list of courses is only illustrative and not exhaustive.
- (ii) The maintenance allowance rates stand revised for all students in receipt of the scholarship under this scheme with effect from 1.4.2003 as under.

Maintenance allowance rates (Rs. per month)					
Existing Rates			Revised Rates		
Groups	Hostellers	Day Scholars	Groups	Hostellers	Day Scholars
A	425	190	I	740	330
B & C	290	190	II	510	330
D	230	120	III	355	185
E	150	90	IV	235	140

(ii) The income ceilings stand revised as under:

Existing		Revised	
Annual Income Ceiling	Admissibility of Scholarship	Annual Income Ceiling	Admissibility of Scholarship
Rs. 49,000/-	Full maintenance allowance and full fee for all courses	Rs. 1,00,000/-	Full maintenance allowance and full fee for all courses.
Rs. 65,290/-	(i) Full maintenance allowance and full fee for courses in Group 'A'. (ii) Half maintenance allowance and full fee for courses in Group B, C, D & E		

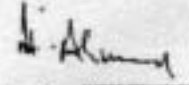
The revised income ceiling account for Consumer Price Index for Industrial Workers (CPIIW) upto October 2002. The Income Ceiling would be revised once in every two years linking it with CPIIW.

- (iv) The existing Centrally Sponsored Scheme of Book Banks for Scheduled Caste students stands merged with the Centrally Sponsored Scheme of Post Matric Scholarship for SC students. Implying that Book Banks will be one of the components of the Post Matric Scholarship Scheme.
- (v) The following allowances admissible under the scheme stand revised as under:

S.No.	Particulars	Existing Rate	Revised Rate
1.	Study Tour Charges	Rs. 500 p.a.	Rs. 1000 p.a.
2.	Thesis Typing/printing charges	Rs. 600	Rs. 1000
3.	Book Grant for Correspondence Courses	Rs. 500 p.a.	Rs. 750 p.a.

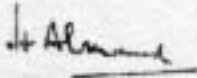
2. The regulations governing the Scheme w.e.f. 1.4.2003 will be issued separately. Hindi version will be sent later

3. These modifications may please be brought to the notice of all concerned and the proposals for seeking central assistance as per the revised norms may please be furnished at the earliest.

(Hasib Ahmad)
Director
Tele. 23388541

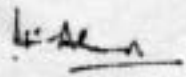
Copy forwarded for information and necessary action to :

1. The Planning Commission (BC Division), Yojana Bhavan, New Delhi.
2. Ministry of Finance, Department of Expenditure, Plan Finance-II, North Block, New Delhi.
3. The Advisor, PAMD, Planning Commission, Yojana Bhavan, New Delhi.
4. The Ministry of Human Resource Development, Department of Secondary and Higher Education, Shastri Bhavan, New Delhi-01
5. Ministry of Tribal Affairs, Shastri Bhavan, New Delhi-01
6. National Commission for SCs and STs, Lok Nayak Bhavan, New Delhi.
7. Media Unit/Information Officer Ministry of Social Justice and Empowerment, P.I.B., Shastri Bhavan, New Delhi-01

(Hasib Ahmad)
Director

Copy to :

1. PS to Minister(SJ&E)/MOS(SJ&E)/Secretary(SJ&E)/AS(SJ&E)/FA(SJ&E).
2. All Joint Secretaries in Ministry of Social Justice and Empowerment.
3. All Sections/Desks/Cells in SCD Division.
4. P.A.O., Ministry of Social Justice and Empowerment.

(Hasib Ahmad)
Director

**CENTRALLY SPONSORED SCHEME OF POST MATRIC SCHOLARSHIP TO
STUDENTS BELONGING TO SCHEDULED CASTES - EXISTING AND
PROPOSED REGROUPING OF COURSES**

EXISTING GROUPING OF COURSES	REVISED GROUPING OF COURSES
<p>Group A Medical/Engineering including Degree level courses in Indian Medicine, B.A.M.& S. and comparable courses in Ayurvedic, Unani/Tibia and Homeopathic System of Medicine. B.Sc. (Agriculture/B.V.Sc./B.F.Sc. (Fisheries), Higher Technical and all professional studies like Degree and Post-graduate courses in Agricultural and Veterinary Science.</p>	<p>Group I Degree and Post Graduate level courses (including M.Phil, Ph.D and Post Doctoral research) in Medicines (Allopathic, Indian and other recognised systems of medicines), Engineering, Technology, Agriculture, Veterinary and Allied Sciences, Management, Business Finance, Business Administration and Computer Applications/Science. Commercial Pilot License (including helicopter pilot and Multi Engine rating) Course.</p>
<p>Groups B & C Group B: Diploma level courses in Indian Medicine and comparable Courses in Ayurvedic, Unani/Tibia and Homeopathic System of medicine. Diploma and comparable courses in Engineering, technology, architecture, medicine, diploma level courses in printing technology and courses for overseer draftsman, Surveyor. Commercial Pilot Licence, Diploma and higher courses in Hotel Management catering technology and applied Nutrition. Degree and post-graduate course in nursing and pharmacy. Wireless and television operators/sound recording and sound engineering motion picture, photography, film direction/ Acting/screenplay/writing. Degree/post-graduate diploma courses in business Management, chartered and Cost/Works Accountancy. Post-graduate courses in science subjects.</p>	<p>Group II Other professional and technical graduate and Post Graduate (including M.Phil, Ph.D and Post Doctoral research) level courses not covered in Group I. C.A./ICWA/CS/ etc. courses. All Post Graduate, Graduate level Diploma courses, all Certificate Level Courses</p>

<p>Group C: Certificate course in Engineering/Technology Architecture And Medicine. Diploma and Certificate courses in Agriculture, Pharmacy, Veterinary Science, Fisheries, Dairy Development, Hygiene and Public Health, Sanitary Inspector's Course, Courses for Rural Services, Cooperation and Community Development, Sub-Officer's Course at the National Fire Service College, Nagpur, Library Science. Degree/Post-graduate Diploma and Post Graduate courses in Teachers Training, Library Science and Physical Education, Music Fine Arts and Law, Craft Instructor's Training Course, Certificate Course in Hotel Management/Catering Technology and Applied Nutrition. Passenger Transport Management, Associate Degree in Pharmacy. Post-graduate courses in Arts and Commerce subjects</p>	
<p>Group D</p>	<p>Group III</p>
<p>General courses upto Graduate level (2nd year and onward)</p>	<p>All other courses leading to a graduate or above degree(not covered in group I & II).</p>
<p>Group E</p>	<p>Group IV</p>
<p>Class XI and XII in 10+2 system, Intermediate courses and first year of general courses upto graduate level.</p>	<p>All post matriculation level courses before taking up graduation like classes XI and XII in 10+2 system and intermediate examination etc, not covered in Group 'II' or 'III'. ITI courses, other vocational courses (if minimum required qualification to pursue the course is at least matriculation).</p>

The uploaded document outlines the Post-Matric Scholarship Scheme for students from Scheduled Castes (SC) in Maharashtra, implemented by the Government of Maharashtra in compliance with revised guidelines issued by the Government of India. The scheme, applicable from 2020-21 to 2025-26, aims to provide financial assistance to SC students to promote higher education and improve their socio-economic status.

Key points from the scheme include:

1. Eligibility:

- The scheme is available for SC students studying at post-matriculation or higher levels.
- Family income should not exceed ₹2.5 lakhs annually.
- Students must be enrolled in recognized institutions within India.

2. Scholarship Coverage:

- The scholarship covers tuition fees, exam fees, and other non-refundable charges.
- Living allowances for hostellers and day scholars are provided, categorized by course levels:
 - Group 1 (professional degree/postgraduate courses): ₹13,500 for hostellers and ₹7,000 for day scholars.
 - Group 4 (non-degree courses): ₹4,000 for hostellers and ₹2,500 for day scholars.
- Additional allowances are given to disabled students.

3. Process:

- A Freeship Card is issued to eligible students, enabling them to take admission without pre-payment of tuition or hostel fees.
- The card is generated through an online portal based on the student's Aadhaar and other verification.
- Scholarships are paid directly to the student's Aadhaar-linked bank account via the Direct Benefit Transfer (DBT) system.

4. Implementation:

- Institutions are required to maintain high academic standards and NAAC/NBA accreditation.
- Aadhaar-based attendance systems are mandatory for students to continue receiving benefits.
- States are responsible for identifying eligible students and conducting awareness campaigns to ensure the widest reach.

of scholarships.